

مجازي مام اوکي ٿي جسو جي يار تان گهورين
خوديءَ کان خيال پنهنجي جا پري خيما وڃي کورين
(فقير بيدل)

رسالو
* بيدل فقير *
V

تصنيف ڪيل:

آنند رام طوطلداس راجاڻي
D.C.E.

پيش ڪيل:- ميان عبدالڪريم صاحب
سجاده نشين درگاه (بيدل فقير)

قيمت

ڪاپيون هڪ هزار

ٻيا جلد صافي ۵۰-۸ روپيا

دفعو ٽهون

[ڇپائيندڙ جا سڀ حق واسطا قائم]

اپريل ۱۹۸۱ع

ڇپائيندڙ:- مولوي محمد عظيم ائڊس سنز
تاجران ڪتب شاهي بازار شڪارپور

ملاحظو ڪريو:- مقبول ٻڪ اسٽور ۾ جي ڇاڙهي سڪر

☆ گـذـا ئـش ☆

نهایت خوشي جو اظهار آهي ته مشهور ٻيل فقير جو رسالو ڪيتريءَ ڪوشش سان هٿ ڪري ڇپائي شايع ڪري رهيا آهيون.

هي رسالو سال ڊسمبر ۱۹۴۱ع ۾ پهريون دفعو ڇپيو هو. ان بعد وري ٻيهر امان ڇپايو آهي.

رسالي جي اندر ٻيل فقير جي سوانح حيات سان گڏ سندس زندگيءَ ۾ پيش ٿيل واقعات ڏنل آهن. ان کانسواءِ سندس سمورو ڪلام، جو صوفيانو آهي سو ڏنل آهي.

بقول (مست مقيم) فقير جي اڳوڻو رسالو بلاڪل هوبهو ڇپايو ويو آهي.

هي رسالو ناظرين ڪرام جي پڙهڻ وٺڻ آهي. اميد آهي ته هن رسالي جي مطالع مان ٻيل فقير جا مريد يا صوفيت سان تعلق رکندڙ خصوصاً ۽ عوام الناس عموماً چڱو حظ حاصل ڪندا.

اسان هن ڏس ۾ جناب حافظ عبدالستار قريشي صاحب جا نهايت شڪرگذار آهيون جو هن صاحب موجوده سجاده نشين ٻيل فقير، ميان عبدالڪريم کي گذارش ڪري اسان کي هن ڪتاب جي شايع ڪرڻ لاءِ اجازت وٺي ڏني آهي اسان ميان عبدالڪريم صاحب جي شڪر ادا ٿي ڪرڻ کان به رهي نٿا سگهون جو هن صاحب ڪشاده دليءَ سان هن ڪتاب جي شايع ڪرڻ ۾ دلچسپيءَ کان ڪم ورتو آهي. آميد ته آئينده به همدري ڪندا رهندا.

شاهي بازار شڪارپور

۶- سيپٽمبر ۱۹۶۶ع

مڪتبه:- مولوي محمد عظيم اينڊ سنڊس

* ٻي اکر *

هن رحالي ڇپائي پڌري ڪرڻ سان منهنجي دل جي
وڏي آس پوري ٿي آهي. فقير صاحب جن جي سکيا ۽
هدايت جو منهنجي دل تي گهڻو اثر پي رهيو آهي ۽
منهنجا جهڏا فرض آهن تن جي هي ۽ ڪا نهايت خسي
۽ خسي ادائي آهي. شمل سنڌ واسي پٿر هن زلده
درويش جي ڪلام ۽ سمايل سڪيائن مان لاپ حاصل
ڪري جيوت جو جس کڻن.

آند - ٿي - راجاڻي

D.C.E.

Digitization by:

Faqeer Tariq Hayat Lashari, Sukkur

هي ڪتاب منظور احمد ولد مولوي محمد عظيم
دي پرڻنگ پريس شڪارپور ۾ ڇپيو جنهنڪي مولوي
عظيم ايندڙ تاجران ڪتب ڇپائي شاهي بسزور
شڪارپور مان شايع ڪيو.

﴿ فـ وـ ر سـ ت ﴾

ڪوڏ ۽ پيڻي جي (آکاڻي)

۱	سنڌ ۾ صوفي لهر	۱
۳	فقير صاحب جي زندگي	۲
۱۰	فقير صاحب جو مذهب ۽ طريقو	۳
۱۵	فقير صاحب جي صورت ۽ سيرت	۴
۱۸	فقير صاحب جو ڪلام	۵
۲۹	فقير صاحب جا همعصر	۶
الف	سڄي ڌڻيءَ جي ساراه	۷
۸۵-۱	ڪافيون	۸
۸۶	ڪلام هير رانجهو	۹
۹۲	ڪلام عمر ماروئي	۱۰
۱۰۱	ڪلام سسئي پنهنون	۱۱
۱۱۱	پنهنبر صاحب جي ياد ۾	۱۲
۱۲	ڏوهيڙا جوگين بابت	۱۳
۱۲۶	سسئي جا بيت	۱۴
۱۲۸	لولي	۱۵
۲۳	ٿيه ڏينهن	۱۶
۱۴۳	عشق جا بيت	۱۷
۱۴۹	سورث جا بيت	۱۸
۱۵۸	ڪلام	۱۹
۱۵۹	شرح ۽ معنيٰ	۲۰

سائين پُڊل فقيرؒ

سجادہ نشین عبدالکریم فقیر ولی (پیل فقیر)

* ڪوٽ ۽ ٻيٽي جي آکاڻي *

سائين ٻـڍل فقير کي شروعات واري زماني ۾ هڪ ڪوٽ جي ٻيٽي هوندي هئي. جتان هي سارو سلسلو ڪيائين. ۽ راج ڪانڊيائين ٻيٽي ۽ ڪي ڏاڳو وجهي ڦيرائي ڪڍائيندا هئا. انهيءَ تي ڏاڍي خوشي حاصل ٿيندي هين ۽ ايتري قدر ٻيٽي سان پيار هوندو هين جو هميشه پنهنجي سار سان هوندي هين. هڪ ڏينهن ڪوه تي مال پياريندي ڪانچ جي ور مان آها ٻيٽي هيٺ زمين تي ڪري پين ۽ گهڻي تلاش ڪيائون ليڪن ٻيٽي ڪانه لڌائون. ايترو خيال هين جو پاڻ فرمائيندا هيا ته اها ٻيٽي منهنجي ڌيءَ آهي. ۽ علي مراد گولو به گڏ مال چاريندو هو. ان کي چيائون ته ٻيٽي منهنجي ڌيءَ وڃائجي پيئي آهي. هاڻي اچي ته شادي هڪرائي مڙس ڪلهي چاريندو مانس اتفاق سان، انهيءَ وقت ڳوٺ جون زالون پاڻيءَ لاءِ ڪوه تي ويون. انهن عورتن اها ٻيٽي لهي گهر وڃي رکي ۽ انهن زالن جي ٻارن فقير صاحب کي ٻڌايو ته اوهان جي ٻيٽي زالن لڌي آهي جڏهن فقير صاحب جن گهر آيا ته انهن زالن کان ٻيٽي ملين پوءِ اها ٻيٽي کڻي مقبري واري

(ب)

جاء تي آندائون ۽ علي مراد گولي کي چيائون ته پيئي
لڏي آهي سو تون مٽي مان ڪوڏ لهي اڃ ته پيئي
کي شادي ڪرايون. جو هو لڪي ٿي وڃي. علي مراد
يڪدم ڪوڏ لهي آيو. ۽ اچي فقير صاحب کي ڏنائين
فقير صاحب علي مراد کي ٽڪو کڻي ڏنو ته مٿي وٺي
اڃ اها به ورهائينداسون. پوءِ اها مٿي ساري ڳوٺ ۾
ورهايائون ته به ڪانه کڻي ۽ اوتري پيئي هئي ۽ علي مراد
کي چيائون ته پيئي سان ڪجهه ڳالهايون ته راضي آهي
يا نه. جيئن ته به شاهد ۽ هڪ وڪيل ٿي شاديءَ وقت
پيچڻ ويندا آهن. تيئن پيئيءَ کان پڇيائون ته تون شاديءَ
۾ راضي آهين يا نه؟ جنهن تي فقير صاحب جن پيئيءَ ۽
ڪوڏ جي شادي انهيءَ مضمون تي بيت چيائون ۽ گهڻا
بيت چيا اٿن جي هيٺ آيل آهن. اها ڳالهه ڪنهن کي به
ڪونه لکي ڏيندا هيا ۽ چوندا هيا ته هيءَ ڳالهه ٻاراڻي
آهي راند لکي ڇا ڪندؤ. پر پوءِ لکڻ جي اجازت
ڏنائون جيڪي ياد آهي سا لکجي ٿي جا پڙهندڙن واسطي
وندر آهي.

• • پيئيءَ ۽ فقير صاحب جا سوال جواب • •

۱- سوال:- مان ڇو ڙي توکي گهڙو ڪنهن گهڙو

(ت)

ٺاٺاري ٺاهي وجهي سـ ڳو سل ۾ ڪيو
منهنجو چاهي مرجان سو گهي هجين سڳي ۾

جواب:- سو گهي آهيان سڳي ۾ پر مان وڃان ٿي مري
حڪم به تو هاديءَ ڏنو ويئي آهيان جاءِ چڙي
سڳي مان چڙي حاج ڪندي سان هه ٺيڪلي

۲. سوال:- حاج ڪندينءَ تون هه ٺيڪلي

آهين ڪميني تـون ڪـير
ڪنهن تو کي خواهش ته سڀ گهميان ه سڀ
وٺان ه ويهي وير - نينگر کان نوڀڪلا

جواب:- پهر تون ٻڌندين پيرڙي سان

مون ڪهڙو زيـان ڪيو
سڳو تنهن جي هٿ مان چاڏي پٽ پيو
وري تو جو ياد ڪيو مان سڳهي آيس سڳهه ۾

۳. سوال:- ڪلي رن ڪو ٻلي ٿي جوئي مارين جڪ

سڳي مان سرڪي پاڻ ٻـوڙ وڌا هيءُ ٻڪ
پر ٻيون پيڙيون لڪن مان به تر نه ڇڏيندس تو کي

جواب:- ڪلي پيئي هئين ڪوه تي

جتي ٺهڪن پيون ٻار يون

چئن تنهن جي چين کان جو زور ڏئين گاريون
پستر سان ماريون جو ڳالهه منائين پنهنجي

(ٺ)

۴. سوال جهڙي ڪوپلي هئين ۽ ڪو به تي

توڪي ظاهر ڪيو زالين

قصو تو ڪوڙي ۽ جو اچي پڌايو ٻارن

ويشي آهين حالن لڇي ٿي لڪل جي ڪرين

جواب:- گهوت لڌو ٿي گهر ۾

ڪي سمجهي سگهن صحتي

اڃان ننڍڙي آهيان نه اٿس پرڻي جي وهي

تون ويئين گهوت لهي

مٿان ڪتي لنگهان ۽ ڪوٽ ڪي

۵. سوال:- ڪتي ڇا لنگهائيندين ۽ ڪوڏ ڪي

اهو نيٺ توڪي پڙهيندو

راج مهاڄن پاڻ ڇڄ ڪري ايندو

توڪي وٺي نيندو لائون لهي لاڏڪي

جواب:- اسان به گهڻيون اڇلان ڏٺيون

پر تو به ڪو نه ڇڏيو

هاڻي ڏسان ته هنڌ ڪهڙي گهوت ڏيو

سمورو راج سڏيو ته جهمريون ڪيڏن جوڌ ۾

۶. سوال:- ساراهيان سڄو ڏٺي

جو جوڙي ڪم جهان

پڌل پيئي ۽ ڪي چيو ظاهر ساڻ زبان

(३)

١- ٻهريون کي ڪٿا تنبو پٽ ۾ کي طولان
 هڪ مرد ڪعبت الله کان آيو ملڪ سڄو ملتان
 ڳالهه ڪريان ڪي بهي ڳجهه جي آيو اڌ جهان
 تون صاحب سبحان جو ڪاج رسائڻ ڪوڏ جو
 لهرن لهر ڏيئي واه ورتائون وات
 ڊڪڻن بهو ڪيو لعائن رکي لات
 جهٽ پٽ ڏيئي جهٽ اچي ويا سڀ انهن
 انڙ جوڻيجا پاڻ ۾ ڪيائون رت تيماري
 بيد شاهر آيو شڪارپور ساري
 وزير آباد واکو ڪيو هوڏنهن ڪنڊي هوشپاري
 چڪ ڀرڪڻ چمن لڪي ٿي لهراري
 سکر بکر روهڙي آئي خلق رياست واري
 صاحب ستاري ڪيڏي ڪئي آهي ڪوڏ سان
 شرنايون ڪرنايون پاڻ ۾ ٿيا نغارا نر واري
 هوليون ڪن ڀيل چوي آهن بيسريون ساري
 گيگم گل جي ٿيا شينان ۽ ڏوريا ڦلڪاري
 زريءَ سان ظاهر ٿيون لونگيون اسراراري
 وائين به وس ڪيا ڪيائي ترڪاري
 بيشڪ ٿي بهاري ڪوڏ سان ڏس قرب ڪيڏو ٿيو
 ده ده دهلان ڪئي وڃي دلي پريائون

ڏانئون ڏٺي گهوت کي گهر ڪڪڻ ٿنڀاڻوڻ
 خوشيءَ جا سهرا چڙهي - تهڪي ٿاري وڌيائون
 گهوت کي ڪنوار سان ڦل به چونڊايائون
 پوءِ ائين چيائون پڙهو ڪلامو محمد پاڪ تي
 لا الله الا الله محمد الرسول الله صلي الله عليه وسلم

[بديل سائين جي ننڍپڻ جو احوال]

بديل سائين جنهن مهل ڄايو ته ٺاڙي ويٺ لاه عورتون
 ڪاٽي ڦولهن لڳيون مگر ڪاٺي نه لهي سگهيون پوءِ
 فقير صاحب ڳالهائيندو ته ڪاٽي فلاڻي هنڌ رکي آڻو.
 ۲ - فقير صاحب کي ننڍي هوندي ڳڻپون ڇاڻڻ لاه
 موڪليندا هيا. ڳڻپون جهنگ ۾ ڇڏي پاڻ هڪ وڻ جي
 ڇانؤ ۾ ويهندا هيا. تنهن ته فقير صاحب شام تائين ان وڻ
 جي ڇانؤ ۾ ويٺو هوندو هو ۽ مال جڏهن گهر ڏانهن موٽي
 ته فقير صاحب به گهر ايندو هو. مال کي ڇڏڻ سان مال
 وڃي پوک ۾ پوندو هو جو ڪڙمي ڪڍي ڇڏيندا هيا.
 هڪ ڏينهن ڪڙمي ڪاوڙجي آيا ته انهيءَ ڌنار کي ڳولهي
 وڙهونس. جڏهن فقير صاحب وٽ آيا ته ڏسن ته ڌنار ننڍ
 پيو آهي وقت ٽپهري شام آهي مگر وڻ جي ڇانؤ صبح
 وانگر اولهه طرف آهي. اهو ڏسي خيال ڪيائون ته هي

(خ)

ڏنار ڪو درويش آهي تنهن ڪري هن کي ڪجهه نه ڇڻو ته
ته الله نه ناراض ٿي. موٽي هليا ويا.

۳- فقير صاحب جهنگ ۾ مال ڇڏي ڏيندو هو گهر
کان ننڍڙا ڦر به ڇرڻ لاءِ ڇوڙي ڇڏيندا هيا. پوءِ جهنگ
۾ ڦر وڃي گهڻن کي ڏائيندا هيا، جڏهن مال گهر موٽي ته
گهڻن جو ڪير ڌاتل ڏسي والدين فقير کي جهيڙيندا هيا ته
گهڻون ڦرن سان ڇو گڏيندو آهين. ته ٻيل سائين چيو ته
اهي به ته الله جا خاقيل آهن انهن به ته ڪير ۾ حصو لهڻو!
پوءِ فقير صاحب گهڻن سان ڳالهائيندو ته ڪير ڦرن کي به ڏيو
۽ گهر لاءِ به وٺندڙ ڏيو ان تي گهڻون ڍڪڻ لڳيون ٿي
ڪير سان پرڃي آيا. گهر جي پاتين وري ڦر ڇڏي گهڻن
کان ڪير ڏٺو. پوءِ هميشه ڦر گهڻن سان گڏ هوندا هيا.
مائن ڪي ڏائيندا رهيا. ۽ گهڻون گهر ۾ به ڪير
ڏهائينديون رهيون.

۴- فقير صاحب راڳ ڪندو هو ۽ پنهنجا ٺهيل
ڪلام چونڊو هو. پوءِ فقير جو جسم ڏڪندو هو ۽
اڏرندو هو جهڻن پکي پٺرواز ڪري فقير صاحب به ائين
اڏرندو هو. ڪيڏانهن ويندو هو ته اڪيلي جڳهه تي
وڃي اڏري هليو ويندو هو. راڳ ۾ فقير کي اڏرندي
سندس طالب رتو فقير ۽ ڪمال فقير جهڙو هو.

کي ڏکڻ ڏئي ڇڏائي باقي بڻي کي اڌاريون ويو جڏهن
 موٽي آيو. ان بعد ٻه هفتا آهي ٻئي فقير بيهوشي ۾
 پيا هيا. هڪ ماڻهو خانپور جو ويٺل نالي بهار ذات
 سينار دعوت ڪري وٺي آيس. فقير کي دعوت بعد
 بهار ڇڏڻ آيو بيل گاڏي تي اچڻ پيا هڪ ميل پنڌ
 ڪرڻ کانپوءِ بهار کي چيائين ته بس ابا تون گاڏي موٽائي
 وڃ بهار اڳيرو گاڏي ڪري فقير کي ڏسندو رهيو ته
 فقير پکي وانگر پرواز ڪري اڌري پنهنجي درگاه طرف
 هليو ويو.

۵. هڪ ماڻهي هئي جا حج تي ويئي ماڻهي رهي
 ڪري ست حج ڪيا ماڻهي فقير صاحب کي حج پڙهندي
 ڏسندي هئي نماز کان فارغ ٿيڻ مهل پنهنجي مرشد
 کي ڏسي هن جي قدم بوسي ڪرڻ لاءِ اڳتي وڌندي هئي
 ته فقير صاحب هن جي نظر کان غائب ٿي ويندو هو.
 جڏهن ماڻهي پنهنجي وطن ڳوٺ موٽي آئي ته درگاه تي
 مرشد جي زيارت تي آئي ۽ فقير صاحب کي چوڻ لڳي
 ته سائين توهان گهڻا حج ڪيا آهن. فقير صاحب جواب
 ڏنو ته ماڻهي مان ته حج تي ڪونه ويو آهيان پوءِ ماڻهي ڀار
 پتا ڏيئي عرض ڪيو ته مان توهان کي فلاڻن فلاڻن جاءِ
 تي ڏٺو پوءِ فقير صاحب کڻي ماڻهي جي وات تي هٿ ڏنو
 ته اهو راز نه ڪول.

(بيت)

ڪڏهن مان پئي ڪوٺيو اٿو
 ابو ڪڏهن ڪوئن ٿا مونکي ٻار
 اها ڪل جوڙي آه ڪلتار
 جو ٻڌل مان پنهنجو ابو پاڻ ٿي

* ڪلام *

ٻولي گردي ٻولي - هردي اندر هو هو
 - چنگ آڻنگ مرتنگي مرلي - بگل بگونه باجر
 تن من اندر تيز ترانے - وره وجوڊي واجر
 گولي گم ٿي گولي صرف سڪندر هو هو
 - جنهن وقت ساز سرود سنايا آيا اڪيان اندر
 ڪن وچ ڪنڍل مڪا وچ مرلي سو هن مچندا مندر
 هولي هر دم هولسي - مڙهيان مندر هو هو
 ۳- ريءَ ننڍا دي تيز تسماسي لهج لهج لاڳي
 عشق جلالي جذبا ڪرڪي - جان جگر وچ جاڳي
 چولي عشق دي چولي قلب قلندر هو هو
 ۴- سمجهه ٻڌل ڳالهه گجھي ڪر سیر سري دا سارا
 عرش ڪرسي تي نارا تيڏا ماريا نينهن نغارا
 لولي الا الله دي لولي - لونءَ لونءَ اندر هو هو

(ر)

(ڪافي)

ٺاهڻ پند عشق جا جيڪي ٻچن

سر جو سانگو سورھ ستن

۲۔ محبت سندي ميدان ۾

عاشق اچي جوشون جان

وحدت واري سي وات ۾

گوهر آهي گوڀون کتن

۳۔ راتمان ڏينھان رندڙا وٺي

جوڳي اوھي نند ڪين ڪن

سڪ سوز ۾ سرھ ٿيا

غير سندیون ڪونیون ڪتن

۴۔ اکرپون سدا خمار سان

نينھن جي نشي پوتيون وٺن

پنھنجو وساري پاڻ کي

جھاتي پائي جانب جھتن

۵۔ سچ سندي سڪ سور ۾

مخمور موھيا ٿا وٺن

مست ”مقيم“ مجاز کون

مانجھي اوھي منھن نہ مٽن

دائما زنده

درويش پدل فقير

(۱) سنڌ ۾ صوفي لهر

سنڌڙي سونهاريءَ ۾ هميشه عشق جو جام جاري
فقيرن جي ڦلوري ۽ صوفين جي سرداري زور واري
پي رهي آهي. هيءَ پاڪ زمين درويشن کان نه خالي
هئي، نه آهي ۽ نه ٿئيءَ جي برڪت سان ڪڏهن
ٿيندي ئي. شاعرن جو شهنشاهه شاه عبداللطيف عرف
پتاڻي گهوت، اتم ڌن اناه جي ڪاڻ سامي، عاشقن جي
آسمان جي بجلي سچل سرمست، بره جو بازار بيدل،
”بيوس فقير بيڪس“ محبت جو مٽ پاڻي ايسر ۽ سندس
مخمور ششپاڻي سردن، اعليٰ روح عنايت رمزن وارو روجل
هيڪڙائي جو حقدار دلپت، همايون وارو مفتون مولوي صاحب،
ڦاڙيءَ وارو درويش رکيل شاه صاحب ۽ اسان جي هن
ڪتاب جو بزرگ پدل فقير صاحب ۽ ڪئين ٻيا نه
فقط سنڌڙيءَ جا سرتاج آهن، پر سڄيءَ دنيا جي درويشي
فقط سنڌڙيءَ جا سرتاج آهن، پر سڄيءَ دنيا جي درويشي
دل جا سونهارا سردار آهن. ڇا هندو، ڇا مسلمان، رات

گويا ڏينهن، پيا انهن ري تاج راجائن جا ڪهنا ۽ دلڪش
 ڪلام آلاپين. سندن وچ جهڙي ۽ آتمڪ شڪتي ۽ جو
 هر ڪنهن دل تي قبضو آهي، پريمي پانڊيٽڙا ته انهن روحاني
 باز يڪرن جي ان معلوم تار ۾ گرفتار ٿي پتلي ۽ جيان تاج
 پيا نچن. گجرانوالا جي گچندر شير سوامي رام ڀيرت
 (جو رام بادشاهه جي نالي به مشهور آهي) پنهنجي وصال
 کان ڪجهه منٽ اڳي چيو هو ته ” اي مالڪ الموت “
 جيڪڏهن تنهنجي دل چاهي ته پلي ڪٿي وڃ هيءُ بيڪار
 بدن. مونوت جسمن جي ڪمي ڪانهه، مان چندرما جي
 چاندي روپ ڪرڻ، سورج جي سونهري ترورن، ڪسبن
 جي بي نظير وهڪرن، سمندر جي اٿاهه لهرين ۽ دلپذير
 هيرن ۾ جسي جا زنجير لاهي پيو موجون مائيندس.“
 ساڳي طرح جهڙوئيڪ مٿين درويشن جي وصال جون
 تاريخون عالم آشڪار آهن ته به انهن کي ملڻ چاڻي چوڪ
 آهي. هو ته دائما زنده آهن. سندس هستي ميسارجي مطلق
 نه ٿي سگهي. جيئن شاهه صاحب فرمايو آهي ته:

رڳون ٿيون رباب وچن ويل سڳ ڪنهن

تڏهن هر ڪنهن ويل جتي وڃ، اتي سنڌڙي جي سرفندي
 جي به تار تار (رڳ رڳ) انهن الله لوڪن سر مستن جو
 آلاپ پيئي آچاري.

گهڻي ۽ گهڻي ۽ هويا غوغاهه، نعرا ٺينهه وڇايا وي،
 نعرا ٺينهه وڇايا وي، ته هر جا حڪم هلايا وي. (ٻڌل)
 آهي ورنهه ويا ڪين آهن، پر ڪلامن جي صورت ۾
 خواه موجوده سالڪن ۽ مجذوبن جي مورت ۾ انهن جو
 نور ظهور آهي. اهڙا آستان هن وقت به هنڌين ماڳين
 آهن، جتي جاتي جهڳڙي کي جاء ڪانهي ۽ جتي
 نفساني چڪتاڻ عدم پيدا آهي. اهڙين ئي پاڪ جاين
 تي اسان جي پراچين سنڌي تهذيب جي حفاظت پيئي
 ٿئي، هندو مسلم محبت وارو اڳوڻو سلسلو قائم پيو
 هليو اچي ۽ عربي ۽ سنسڪرت جي اثر کان آزاد
 اوائلي نچ سنڌي ٻولي، سنڌي ڪهاڻيون ۽ سنڌي خيالات
 زندهه پيا رکيا وڃن. اهي عشق جا اوتارا نه هجن ها ته اها
 جهوني قرباڻي ڪهڻي ۽ ربحه راز واري رهڻي جيڪي
 ڪڏهو ڪو پر ڪڍي پرواز ڪري وڃي ها.

(۲) ٻڌل فقير جي ولادت ۽ حسب نسب

سنڌ جي جدا جدا ضلعن ۾ عالم جي آڪ کان پريرو،
 گوشائتو گذران ڪندڙ، سنڌ جي جهوني تهذيب جا محافظ
 هميشه موجود پئي رهيا آهن. شڪارپور کان اٽڪل پنجن
 ميلن ۽ سلطان ڪوٽ اسٽيشن کان اٽڪل ڇهن ميلن جي

مقام ملي ٿي، ٻنهي شهرن جي وچ ۾، چوٽي ته — اخ جي
 ساڄي ڪپ تي، انجنيئري ڏهن ميل وٽ مشهور ته پليءَ
 جي نزديڪ، اهڙي هڪ درگاه آهي، جنهن ۾ فقط ٽي—ٻه
 ڏينهن اڳي پيل فقير نالي هڪ سفيد ريش ڪنهن سال
 درويش اوائلي (ازلي) آلاپ ڪڍي وسريل ورق وري ٿي
 ياد ڏياريا فقير صاحب جنجي جمڻ جو سال ۱۸۶۵ع ڇيو
 وڃي توه سندن پنهنجو چوڻ هو ته جڏهن آخرين لبت اچي
 بس ٿي ۽ جڏهن ريل جي بند ٻڌڻ لاءِ آفيسر زرخيل جي
 سڏڪ جي اوڀر کان اچي خيما کوڙي ويٺا، تڏهن سندن
 عمر اٽڪل ۱۸ سال کن هئي. کين ماڻهو پيل فقير يا
 عام طرح ٻيڙو فقير ڪري سڏيندا هئا. سندن ڳوٺ جو
 اصلي نالو آهي بخشي انڙ جو ڳوٺ، پر هاڻي ان کي
 ”ٻيڙي فقير جو ڳوٺ“ سڏيو ويندو آهي. سندن والد
 بزرگوار جو نالو فقير عبدالواسع هو. عام خلق کيس وسيو
 يا واسع فقير ڪري سڏيندي هئي. کيس اولاد جي بک
 هوندي هئي، سو ٻيو ٻيرن فقيرن کي سوال ڪندو هو.
 هڪ دفعي هڪ نه سانگو مست فقير اچي لانگهاڻو ٿيو،
 جنهن کي هو چنبڙي پيو. سندس دعا سان کيس انهيءَ سال
 اندر نونگر ڄائو، جنهن تي نالو پڻ انهيءَ فقير جي هدايت
 موجب ”ٻيل“ رکيو ويو.

(۴) فقير صاحب جي ننڍپڻ ۽ جواني

اڄ ننڍو سڀاڻي وڏو، ٻار اچي اٺن ورهين جو ٿيو.
 رواجي طرح ٻار وڏو ٿئي ته مائٽن جي دل جي ڪلي ڪلي
 پر ٻيل جهڙن وڏو ٿيندو ويو، ٽهڻ مائٽن کي چوراسي
 ويڙهيندي ويئي، ڇو ته اڪري عالم جي اوڏو ٿي نه پي ويو
 ۽ وڏن جي وات واري گهير ۾ ٿي نه ٿي گهڙيو. جنسي
 مستانوءَ وائڻ تي وهي ۽ جهنگن ۾ جالي، نه ڪنهن سان
 ٻولي نه چالي، رنگ ڍنگ نرالو ۽ هات چات علحدي ٻنهي
 بانولي ۽ مست، پيءُ ويچارِي پٽ گهريو ته دنوي مال
 ڪٿا ڪري پر هيءُ چوڪر ته نرالو هو. ”جڏان جڙيو
 جڪڙو، تڏائين نه پيا.“

”جي لهوارو لوڪ وهي، ته هو آلتو وهي اويارو“

ماڻهو چوڻ لڳا ته واسع فقير جي قسمت ۾ ڪي اکر
 پتر لکيل هئا، جو سڪي سڪي پٽ ڄاڻس، سو به مور ڳو
 اکين جو سور ثابت ٿيو. انهن ائين ٿي ڀانيو ته اهڙي پٽ
 کان ته اڻ هوند پليءَ نالو ڪٿي رکيائونس ”ڏاڻ“ جو
 صحيح لفظ آهي ڏاڙ يا ڏاڙو معنيٰ ڪاٻيڙو (Left handed)
 يعني عام ماڻهن (عام ماڻهن) جي ابتڙ پڙهڻ لکڻ جي وا نه
 ڏسي پش دور ڏنس ته ٻين ڳوٺ جي ٻارن مان گڏجي
 وڃي چاره هن به نائهن ڪانه ڪئي. يڪتارو ڪلهي تي
 رکي نڪتو. دور پنهنجي وهم پيا وڃن ته هيءُ ٻار وري

پنهنجي ٻولي پيو ٻولي. پهريون ڪلام جو هن چيو، سو
هو ”سگهڙو مـوٽج يـار توکي ويـا سـار يون“
(ڏسو صفح ۵۷) آخرين ستون ان جون هن ريت آهن:-

عشق ٻيل کي هـو بندڻ لاکون
چو محب ڍڪين منهن عجيب اسانکون
روح رتـو آهـ تـن هـي توهانکون
دم نه تـجانـ ڌار، توڏي ٿا نهاريون
سگهڙو موٽج —————

ڳائيندي ڳائيندي وجد ۾ اچي ويو ۽ ڪري پيو، غشي
جي حالت ۾ کيس گهر آندائون، عزيز خوش ۽ عام ماڻهو
کيس چريو، سوداڻي يا جنات جي اثر هيٺ آيل سمجهي
ستيون ڦڪيون ڏيڻ ۽ جهڙون وجهائڻ لڳا، پر هن يار جي
موج ۽ مستي هاندي هلي، عام ماڻهو هائڻ پيرن ۾ ته هيءُ
جئن ۾ چيڙ يا گهنگهرون وجهي يڪتارو وڃائي ڳائيندو به
هو ته نچندو به هو، ماڻهن جي انتظاريءَ جي حد نه رهي،
پير فقير پڇڻ، باسون باسڻ ۽ ڪاڍا ڪيڻ لڳا ۽ چوڪر
کي ڪويچن جي هٿان سوين عذاب ملڻ لڳا:

ڪنيس ڪويچن تن طبيب نه گڏيو
ڏيئي ڏنپ ڏڏن، پـاڻا ڏيل ڏکوئيو

وقتي ته آگرين ۾ آڪيڙا وجهي زور ڏيئي سندس
ڏوڏن پڇڻ جي ڪوشش ڪندا هئا، جـڏـن تـڪايف

جي اثر هيٺ جنڙي کلي يا ٻولي يا نڪري وڃي.
 نيٺ سڀ تدبيرون ناڪامياب ٿيون ۽ فقير صاحب
 پنهنجي مال چارڻ جي ٽنڌي کي لڳو رهيو. گسوت
 جي چوڪرن سان گڏ ويندو هو پر جهنگ ۾ پهچڻ
 بعد ڍورن کي آسري الله جي ڇاڏي ڪنهن گوشائتي
 وٽ هيٺ ويهي پنهنجي روح رهاڻ ۾ مشغول ٿي ويندو
 هو ۽ سج لهڻ بعد جڏهن ٻيا ٻار موٽندا هئا، تڏهن هن
 جي به اک ڪلندي هئي ۽ گهڙي اڳي گهڙي پوءِ اچي
 گهر پيرو ٿيندو هو. مطلب ته سندس شروعاتي زندگي
 معذوبي مستي جي حالت ۾ گذري. وقتي ته سڄو ڏينهن
 سانت ۽ سن سماند ۾ گذرندو هوس.
 ”لب ببنڊو چشم ببنڊو گوش ببنڊ“

(۴) مرشد جو طالب

اتفاق سان پير پاڳارو ميان علي سرور شاه صاحب
 فقير صاحب جي ڳوٺ ۾ آيس. مائٽ چوڪري کي
 پير سائين وٽ وٺي ويا، جنهن سندس موج ۽ مستي ڏسي
 ۽ عشق جا دردي آلاپ سڻي، پنهنجي هڪڙي مريد فريد
 فقير کي چيو ته هن کي درگاه تي وٺي وڃ. ان وقت
 پيرائيءَ گديءَ تي پير ميان حزب الله شاه صاحب ويٺل
 هئا. چوڪر کي ڏسندي ئي پريان هڪل ڪري پڇيائون
 ”هيءُ روھڙيءَ وارو بيمل ته نه آندو اٿو؟“ فريد ورائيو

”سائين جيئنڊا قبل، هيءُ اسان جي ڳوٺ جو ماڻهو آهي.
نالو سندس پٺيل آهي.“ پير سائينءَ چيو ته، ”ٿانءُ ته منو
آهي، صرف سنبال جي دٻر اٿس.“ پوءِ ته پٺيل فقير سائينءَ
جو طالب ٿيو ۽ اٽان موٽڻ بعد صفا سانت ۾ اچي ويو.
چر ڪشي ان ۾ وڃي ويٺو. اتي البت ماڻهن جو خيال بدليو
۽ سمجهڻ لڳا ته چوڪر مرد مولوي جو آهي ۽ منجهس
مڙيو ئي ڪا مڙيا آهي.

(۵) فقير صاحب جي نڌاڻي ۽ اولاد

وقت گذرندو ويو. فقير صاحب اچي ۲۶-۲۷ ورهين
جو ٿيو. سندس حالت هن وقت ٽريل هئي. سندس پيءُ
مٿس شاديءَ جو زور رکيو، پر جڏهن مرشد کان امر
ڪرايائونس، تڏهن مس مس وڃي قبول ڪيائين. شاديءَ
بعد پڻ گهر کي ويجهو نه، ويندو هو. ماڻ وٺي ويس
مرشد وٽ، جنهن کي چيائين، ”سائين، جو نور هتي
پنهنجي قلب ۾ ٿو نظر ٿي، سو ساڳيو هن طرف به ٿو
پسان، پوءِ گستاخي ڪئن ڪريان؟“ پير صاحب جن کيس
ضروري هدايتون ڏيئي گهر واپس ورايو. ان ريت سندس
سمنساري زندگي شروع ٿي. کيس جملي ٽي پٽ ۽ ٻه
ڌيائون ڄايون. سندس وڏو فرزند ميان عبدالڪريم صاحب
انوقت گادي نشين هو. وچون فرزند ميان محمد مقيم صاحب
مماڻي ۾ هو. سندس يادگيريءَ ۾ هاليشان مقبرو

ڳوٺ ۾ درگاه جي حاٽي اندر ٺهيل آهي. سندس ڪلام پڻ
 ”مست مقيم“ جي تخلص هيٺ جهجهو موجود آهي. ٽيون
 فرزند ننڍو ميان عبدالڪريم صاحب پنهنجي فقيري حال ۾
 مست گذاريندو هو. جو هينئر گادي نشين آهي.

(۶) فقير صاحب جي آخري زندگي

فقير صاحب جي آخري زندگي مڪمل سالڪيءَ
 جي حالت ۾ گذري. گهڻو وقت پنهنجي روح رهاڻ
 ۽ من جي موج ۾ گذاريندو هو. جڏهن ويئي عمر وٽندي،
 تڏهن قلب به قادر ڏانهن وڌيڪ ۽ وڌيڪ لڙندو رهيو
 سرير به ڏلو ٿيندو ويو، تان جو اکين جي ظاهري روشني
 به موڪلاڻي ويئي، پر جنون انسان جسي جا زنجير
 لاهي پاڻ کي پنهنجي اصلوڪيءَ نـجـ صورت ۾ پسيو
 آهي، تنهن کي جسماني دڪ ڇا ڪري سگهندا؟
 وچين فرزند ”مست مقيم“ جي چولي مٿان کانپوءِ سندس
 ظاهري حياتيءَ ۾ البت وڌيڪ تبديل اچي ويئي سائين
 محمد مقيم نه فقط سندن فرزند هو، پر سندن رازمحررم دل جو
 دوست هو. صحبت جو سائين ۽ محبتي مڙس هو. سندس
 ڪلمڪ نوراني چهر و اچ به اکين اڳيان پيو ڦري، اهڙي محبوب
 جي وصال جو اثر سندس والد بزرگ تي ڪيئن نه ٿيندو؟
 فقير صاحب جن جيئن پوءِ تڏهن ويا گوشه نشيني

اختيار ڪندا، تـانـجو نيٺ سندن دنيوي زندگيءَ جو ماڻ
 به اچي اڀريو ۽ وسيت (خميس) ڏينهن ۱۲ آڪٽوبر ۱۹۳۹ع
 مطابق ۲ شعبان ۱۳۵۸ھ هنن هيءَ ظاهري زندگي مٽائي
 وڃي ابدي ۽ دائمي زندگيءَ ۾ واسو ڪيو. مشهور ايجڊ
 جي حساب موجب سندن وصال جي تاريخ هيٺينءَ ستان
 تعلق رکي ٿي:—

”طالب الموليٰ فقير صاحب تارڪ الدنيا“

اها ست سندن چولي مٿائڻ جو سال ٿي ٻڌائي.

(۷) فقير صاحب جو مذهب ۽ طريقو

درويش فقير سائينءَ جو ظاهري مذهب مسلمانِي ۽
 طريقو قادري هو پر پنهنجي دل جو مذهب پاڻ هن ريت
 بيان ڪيو اٿن:— (ڏسو صفح ۱۵۴)

عشق وارن جا پنڌ پراهون، اوري دين ايمان

نه مٿن سني نه مٿن شيعا، نه مٿن مسلمان

عشق اسان ڏا ڪعبه قبله، عشق ڏا عالي شان

پـل فقير مرد موليٰ جو حقيقي عشق هو، جنهن

”ننهن جا ذاتي نڪتا، پڙهيا هئا، جنهنڪي ”عشق ڏيکاريا

هئا نور تجلّاءِ (ڏسو صفح ۱۲ ڪافي نمبر ۱۹) اهڙن عاشقن جو

مذهب آهي ”وحدت“ ۽ هو هميشه ”وحدت جي وادي ۾ غرق“

رهنتا. هنن جي لاءِ هندو مسلم هڪ آهي، جيئن فقير سائين

فرمايو آهي ته:-

هندو مومن هڪ ڏٺوسي،

ڪو نه ڪو تن ۾ فرق

لون ۽ لڳي تان لعل ٿيا

وحدت سندو ورايائون ورق (صفحہ ۵۹)

عاشق سمجھن ٿا ته هيءَ دنيوي زندگي، جنهن سان

هي دنيا جا مذهب لاڳو آهن، سا روح جي سموري زندگي

نه آهي پر هڪ جزو جنهن ۾ اسان آهيون فقط جهٽ جال

وارا جو ڪهڙا (صفحہ ۶۶)،

تنهنڪري انهيءَ ڪل زندگيءَ سان جو مذهب لاڳو آهي

سو به انهن دنيوي مذهبن کان مٿيرو آهي. انهيءَ جاودانيءَ

زندگيءَ ڏانهن اشارو هندي فقير سائينءَ فرمايو آهي ته:-

سج چند نه هو ڪتيمان تاري

اسان انهيءَ کون به اڳي اڳي (صفحہ ۶۶، ڪافي ۱۰۳)

يعني اسان جي زندگيءَ جو آغاز ۽ انجام جو اٿو

مٿو ٿي ڪونهي. هي ڳالهه جيڪا درويش بتائي ٿو سا

اها ته ”سڀ صورت ۾ يار سمايو“ يعني هرڪا صورت

انهيءَ مٿي محبوب جي ظاهري صورت آهي.

(ڏسو ڪافي نمبر ۲۸، صفحہ ۱۸، جنهن ۾ چيل آهي ته

وہم دلبر ڪر سينگار آيا - هر صورت دي وچ يار آيا

ٽين ڳالهه جا صفحہ ۱۷ تي ڪافي نمبر ۲۷ ۾ ڄاڻايل

آهي سا اها ته:-

پنهنجو ڳولي ڏس تون پاڻ
آدم ڪئن ڪوڏائين تون
رنگ الهي آهين تون

مطلب ته سڀ صورتون يار جون، تون به صورت
يار جي ۽ تنهنجي زندگي بي انتها، اها آهي وحدانيت،
جنهن موجب ”هئو به هڪ“ آهي به هڪ ۽ هوندو به
هڪ، ٻي سڀ ڳالهه فقط نظري رهي آهي فقير صاحب جن
هڪ هنڌ صاف چيو آهي ته

آهي دلر سان ناهيان؟ ٻولي اها يار ٿو ٻولي (صفحہ ۸)
اهو هو فقير صاحب جن جو دل وارو مذهب، پر ياد
رکن گهرجي ته هو صرف پنهنجي حال تي هلي آسمان ۾ نه
آڏامندا هئا، ليڪن ڌرتيءَ تي گذاري مذهب جا دنيوي قاعدا
قانون (شريعت) به نظر ۾ رکندا هئا، ڇاڪاڻ ته سندن واسطو
ڪو صرف پاڻ سان نه ڪونه هو پر ڪيترن پانڊيٽن جي هنن
پرداخت پي ڪئي ۽ ڪيترن ماڻهن کي دڳ لائي هنن رهبري
تي ڪئي. رهبر ڪڏهن به آسمان تان بهي هيٺ لهي ماڻهن
کي هدايت ڪري نه سگهندو. هنکي ته هيٺ لهي ماڻهن
جي وچ ۾ بهي کين راه تي هلاڻو آهي. انهيءَ خيال کان
فقير صاحب جو به شاه صاحب جيان اهو خيال هو ته شريعتي
قانون انسان کي ادا ڪرڻا آهن.

فقير صاحب جن جي پاڪ پيغمبر صاحب (صالح) سان
 نهايت اعليٰ درجي جي محبت هئي. رسول الله صالح جي
 ياد ۾ نهايت مٿا ۽ عقيدت سان ڀريل بيت چها اٿن (ڏسو
 صفح ۱۱۱ کان ۱۲۱ تائين ۽ ٻين هنڌ) انهيءَ کان سواءِ
 ٻين مذهبي اصحابن ۽ سڳورن لاءِ به عزت هئڻ جيئن ته
 صفح ۱۲۸ تي چيل آهي ته

اول نانءُ الله جو آهي ڪل کان قرارو
 خاصو دوست خدا جو آهي مرسل موچارو
 چئن ٻارن جو چتر مونکي لنؤلنؤ ۾ لاڙو
 حسن مير حسين تان مان سر گهوريان سارو.....
 هي هنڌ فقير سائين چوي ٿو ته
 پدل آڪي احمد من

رب تي ايمان آه (صفح ۱۱۲)

ايمان هڪ سچي رب تي ۽ من ۾ محبت مرسل جي-
 اهو آهي پاڪ پيغام ڪلمي پاڪ جو. هي هنڌ صفح ۱۱۳
 تي چيل آهي ته-

آهي اسان نون خوف نه ڪوئي
 پڙهيو سي ڪلمو ويو ڪفر سيوئي
 محمد ضامن آهي سيد سـوئي
 سرتاج ئي سمايو .....

هندن کي سندن ڌرم پٽاندر هدايتون ڏيندا هئا. ٻاهرين
 ڏهن جي پردي جي آڏو به نه ايندا هئا.

قرآن شريف جي به چڱي واقفيت هئڻ ۽ ڪلام ربي اهڙو ته سڀني ۾ سمايل هئڻ، جو ڪيترن هنڌ ڪلامن ۾ ان ڏانهن اشارا ڪيا اٿن، جيئن ته

(۱) ”ڪن فيڪون“ جي ڪل ۾ — (صفحہ ب)

(۲) ”الانسان سري“ چيائين — (” ۱۶)

(۳) ”ونڪن اقرب“ آپ الائيءَ — (” ۱۷)

سندن فقيري طريقو قادري سلسلہ راشدي هو. سندن مرشد پير ميان حزب الله شاه جي درگاه قادريه طريقي جي هڪ زبردست درگاه آهي. روحاني عمل ۽ روحاني عبادت جي نمونن جي مدنظر متشعر صوفين جا ۴ طريقا چيل آهن.

[۱] نقشبنديه - ذکر خفي - قلبي ذکر [آواز بلند]

[۲] قادريه - ذکر جلي - زبان سان ذکر ۽ قلب ۽ زبان

پنهني کي هڪ بڻائي ذات حق ۾ محو ٿيڻ.

[۳] سهر ورديه - بلند آواز سان ذکر. راڳ ۽ ساز تي ذکر

ڪري ذات حق ۾ محو ٿيڻ.

[۴] چشته - ذکر خفي ۽ ذکر جلي سان گڏ راڳ ۽ ساز

تي بهي لڳڻ، ڦٽڪڻ ۽ ٺڳڻ وغيره.

پر فقير صاحب جن جي ڪلام ۽ رهڻي ڪهڻي ۽

مان ظاهر هو ته سندن طريقو ظاهري جيتوڻيڪ قادريه

هو ته به حقيقتاً سڀني طريقن جي مٿي ملاوت هو. ساڳيءَ

ريٽ جيتوڻيڪ شاه صاحب جن جو ظاهر طريقو سهر ورديه

هو ته به پنهنجن بطن ۾ سڀني طريقن کي اهميت ڏئي اٿن.
جيئن ته هڪ هنڌ چيو اٿن ته

خلوت ڪر خفي ۽ سين، ٿي ۽ نفي ۽ نابود
يا

جلي ساڻ زبان کي چارڻي پهر چور
جسي ۾ جبار جو خفي خيمو کوڙه

مطالب ته درويشن جي دل اندر هڪ اکر الف جو
سمایل هوندو آهي ۽ سندن ساري باطني هستي انهي ۽ نوراني
تور سان منور هوندي آهي پر انهي ۽ هوندي به عام کي
هدايت ڪندا آهن ته

جي پائين جوگي ٿيان ته پر ڪلمي جي پار
پنجن سان پورو رهي، آيا ٿيهر م ٿار .....

يعني پنهنجي شريعت يا ڌرم تي پورا رهي، انهي ۽
مضبوط بنياد تي حق جي اڏاوت ٻڌو.

فقير صاحب جي زندگي سالڪي ۽ مستي ۽ جي
حيرت انگيز ملاوت هئي.

(۸) فقير صاحب جي صورت ۽ سيرت

فقير صاحب جن جو جنهن هڪواري ۽ ديدار ڪيو
هوندو، سو ٿي بخوبي سندن صورت ۽ سيرت جو اندازو
لڳائي سگهندو. سندن شڪل شبيهه ۾ چمق جي
ڪشش هئي. پيشاني تي نوراني نور پيو بکندو هوندو.
سندن تصوير جنسي هن ڪتاب جي مسندي ۾ ڏجي

ٿي. پهر البت وريل هئڻ، جنهن ڪري خاص قسم جو وڏو بوت سندن پائڻ لاءِ ٺهرايو ويندو هو. بدن ۾ البت ڀريل هوندا هئا. سندن سونهاري مٿ جيٽري چڏيل هوندي هئي ۽ مڇن کي سنت جي اختيار رکيو هئائون. منهن جو خط اصل نه وٺائيندا هئا. مٿي جا وار مڙهو ٿي هلاڪا هوندا هئڻ. سندن پوشاڪ به نهايت سادي هوندي هئي. سر تي ٽوپ، پيرن ۾ خاص قسم جو بوت، بدن تي ڪارو يا اڇو ڊگهو چولو يا وقتي صوفين واري ڊگهي الفڻ. گرم منڍ ۾ هلاڪي ٺنڌڙي سٿڻ ۽ لسو چولو. سندن ڪاٿو به بلڪل سادو هو. جوئر جي ماني ۽ ساڻي پالڪ جي ساڳ، لسي ۽ ڀٽ سان دل هئڻ. گهڻو ڪري ڪاٺ يا ٺڪر جي ٿانون ۾ کائيندا پيئندا هئا. سمهڻ لاءِ سادي رلي ۽ تمام مختصر هنڌ ۽ رهڻ لاءِ ڪڪائين جهوپڙي وڌيڪ وڻندي هئڻ. بستري مٿان وقتي ٽنڊو وڇائي سمهندا هئا. بعضي ته سارو ڏينهن سـوالين ۽ محبتن سان رهائيون ڪندي گذرندو هون ۽ ڪاٿو پوتو به ياد نه رهندو هون. سسادگي جي تم جنسي صورت هئا. ٺڪا شيخ، مشائخي ٺڪا پيري بزرگي ۽ نڪو وري ڪو ٺاڪ ۱ ڊنمبر، سادي رهڻي، قربائتي ڪهڻي. ٿلهو ڪاٺ، ٿلهو هنڊاڻ ۽ ٿلهو بي ٽڙڪ ڳالهائڻ.

رواجي گرهستين جيڪي پنهنجي عال اولاد سان گڏ گذاريندي روحاني رمن ۽ ٻه هٿ ڪندا رهيا، تن جو حد ٿي وڃي لاهندڪي پهتا. گهر ۾ ماني تيار ٿئي ته اول سھمان کائين، پوءِ پاڻ هٿ لائين. سندن زندگي جي هر وقت ۾ يا ان کانپوءِ ويندي اڄ تائين سندن درگاه تي ننگر جاري آهي، يعني عام مھمانن کي سڏ ڪري ماني ڏني ويندي آهي، پوءِ کائيندڙ پنج هجن خواه پنجاهه، ڪو به سيد فقير يا منگتو وڌائڻ خالي نه ويندو هو. وٺندا خواه ڏيندا وات الله جي هئا. سوين هندو مسلمان سندن معتقد، مريد يا طالب آهن. هندن لاءِ سندن درگاه تي هڪ خاص مسافر خانو ٺهيل آهي، جتي آڪھ سميت اچي رهڻ جي به سهوليت موجود آهي. سندن ڪلامن ۾ صاف چيل آهي ته ”هندو مومن هڪ ڏٺو سڀن، ڪو نه ڪو تن ۾ فرق.“ فقير صاحب جنجي گفتار ۾ خاص قسم جو ميناخ هوندو هو ۽ طبيعت نهايت صاح پسند هئڻ. درويشي ڪلامن سان گهڻي دل هوندي هئڻ. ڪلاڪن جا ڪلاڪ ويٺا پڪتاري ۽ دلي تي دردي آلاپ ٻڌندا هئا. سندن فقيرن جي ٿولي رندي ڪلامن جي درديلي آواز کان مشهور آهي. وصال وقت وڏي فرزند کي حڪم ڪيائون ته ”ننگر قائم رکجو، ڏي ۽ لالچ کان پري پڇجو ۽ هڪ ئي نظر سان مخلوق کي ڏسجو ته رب اوهان تي راضي ٿيندو

۴ ٻنهي جهانن ۾ اوهان جو جس ٿيندو.
مطلب ته فقير صاحب جن جي هات چلت نهائيت
اعليٰ پيمانه جي هئي. جهڙي هئڻ صورت صبحاني، تهڙي
هئڻ سیرت نوراني.

(۹) فقير صاحب جو ڪلام

فقير صاحب جو ڪلام سهڻو، دلچسپ، دلڪش ۽
حقيقي اشارن سان ڀريل آهي. ڪيترو مجذوبي حالت
۾ چيل ڀاڱو ميسر ٿي نه سگهيو آهي. هت آيل ڪلام
هن ڪتاب ۾ ڏنل آهي، جنهن ۾ ڪافيون، دوهيڙا،
ست راتيون، ٽيهه راتيون، لوليون ۽ جوڳين بابت بيت
آيل آهن. انهن جدا جدا ڪلامن ۾ سورٺ، سسئي پنهنون،
عمر مارئي ۽ هير رانجهو جي الفت ڏانهن هنڌين ماڳين
اشارا ڪيل آهن. قالو ٻلي جي قول ڏانهن وري وري
پڙهندڙن جو ڌيان ڇڪايل آهي ۽ الس تي انجام انسان
کي باد ڏياريل آهي. ڪيترن هنڌن تي منصوري منزل جو
نعرو پڻ هڻيل آهي.

ٻولي جا ڪم آيل آهي سا آهي سنڌي، سرائڪي،
پنجابي ۽ وقتي عربي. سنڌي ۽ سرائڪي ٻولين جو
اثر سنڌ ۾ گهڻو مڃايل آهي جو اتي نازيوال ماڻهو گهڻا
آهن، جن جي ٻولي سنڌ ۾ گهڻو تڻو ملي ويئي آهي.

پنجابي به گڏجي مسجي ويئي آهي، ڇاڪاڻ ته اتر سنڌ،
پنجاب ۽ بلوچستان هڪ ٻئي سان لڳل آهن ۽ هڪ ئي جا
دنگئي آهن. ڪلام ۾ عربي لفظ به ڪم آيل آهن، جي پاڪ
قرآن شريف مان چوڻيون آهن ۽ پاڪل موزون نموني وڌل
آهن. اهي آيتون ڏيکارين ٿيون ته اڪري علم نه پڙهندي به
فقير درويش ڪل علم رجا مالڪ آهن.

فقير صاحب جو ڪلام فرقي يا مذهبي دائري کان مٿي
غير محدود ۽ لا ڪوفي آهي. سامي، رام، هولي ۽ جڻيا وغيره
هندي ڪا لفظ به عام جام ڪم آيل آهن. جيئن ته ۽

[۱] ناتي نواها جيڪي نينهن جي

آه سڌ ٻيل تسن کي سڄي

سنگت تن سامهين سنڌي

پنڌرا ڪري پل پل پچاهه (صفحہ ۱)

[۲] راتمان ڏينهان روح پنهنجي ۾ ويٺا رام ريجهائن ٿا.

(صفحہ ۳)

[۳] ڪاڻي گل جڻيا صنعان ڏنر.

ڪاڻي يوسف مصر بازار آيا (صفحہ ۱۹)

[۴] اٿئي پهر اندر ۾، هنڌڙي منجهه هوي (صفحہ ۱۱۰)

[۵] ننڊ نه ڪن، ويا پنهنجو رام ريجهائون (صفحہ ۴۹)

[۶] ورتيا پانپڻ سڀ ٿي گهرايان.

پسچان پوئي ن' (صفحہ ۱۱۹)

هندو مومن هڪ ڏٺو سين، ڪو نه ڪو تنهن ۾ نـسـرق
(صفحہ ۵۹)

پـسـا

هندو مومن هيڪڙو، ٺاهي ويري نڪو وير [صفحہ ۷۴]
انهن ڪلامن مان ظاهر آهي ته جڏهن فقير حجاب
جا پـڙـدا ڦاڙي شريعت جي راه قطع ڪري، مذهب
جي محدود مڪان منجهان نڪري، طريقت طئي ڪري،
حقيقت پروڙي، معرفت جي ميدان ۾ پير پـسـائي تو
تڏهن سندس:-

نڪو ڪم ڪفار سين، نڪا مسلمانن من
نڪا دل دوزخ سان، نڪي بهشت گهرن
سڌائين ائين چون ته پرڏن ڪجو پانهنجو (شاه)
خود بدل سائين ۽ پاڻ به چيو آهي ته:-

عشق وارن جا پسند پرانهون، اوري دينن ايسمان
نه مٿن سڀي نه مٿن شيعا، نه مٿن مسلمان ... (صفحہ ۱۵۴)
اهڙي منزل تي سڀ مذهب هن جا آهن ۽ هو سڀني
مذهبن جو آهي، دوزخ ۽ بهشت جي درويشن کي رتسي
جيتري به چنتا ڪانهي انهيءَ منزل تي ڏوه ثواب کان به
آجو آهي، جيئن ته:-

پڙهي بره هندو هڪ باب ڏٺم
تنهن ۾ ڏوه نڪو ڪو ثواب ڏٺم (صفحہ ۲)

اهڙي منزل تي هو ملائڪن جي درجي لاءِ به پرواهه نه ٿو رکي، ڇاڪاڻ ته هن آهو لعل لوچي لڏو آهي جنهن لاءِ خود ملائڪ پڻيا ٿڙڙن. دنيا کي پئي ڏيئي، ننڊ آرام ڦٽائي، عيش عشرت ٿو کتا ڪري، ساري عمر صبحان جي ٺٺو ۾ لين رهي، هو انهيءَ پد تي پهچي ٿو، جتي ملائڪن کي اک کڻي نهارڻ جي به مجال ڪانهي. جيئن ته:-
جن ملائڪن جي جاءِ نه جاتي

پير آني نيشي پاڻن ٿا (صفحہ ۳)

ٻين بيتن ۾ وري فقير صاحب جن فقيريءَ جا ڏک ڏيکاري حق جي طالبن کي اشارو ٿا ڪن ته جيسين پاڻ پاڻ سان ڪٽيو ۽ وسيلو وجود ۾ موجود رکيا، تيسين الله تعاليٰ وٽ اگاهه محال آهي، جيستائين پنهنجي بود کي نابود ڪري، ناهن ڪلهي تي رکي، ڌڙ سسيءَ کان ڌار نه ڪيو ۽ ڀرت منجهاران پريم جو پيالو نوشي جان ڪري، وحدت واريءَ واٽ تي پير رکي، ڪنڌ ڪاٽي نه ٽريو، تيسين جانب جو جمال ماڻھو محال آهي. ”سر صدقي ڪم“ ۽ ”سر گهور“ لفظ ڪلام ۾ عام جام ڪم آيل آهن جيئن ته:-

سڄي ٻيل سر گهور ٿون، بت پيچي ڪر پور تون
مرد نامنهن موڙ تون، سر صديق سو وار ٿيا. (صفحہ ۶)

پا

سرد ئي منصور جيان، کڻي روح رم سزن ۾ رجاه
لاهي سانگا ماء جا، سوريءَ تي کڻي سر نسواءِ
(صفحہ ۱)

پا

وحدت واريءَ وات تي، پتر مام ۾ مانجهي مري
سو لڳين صدقو ڪري، هيءَ سر کڻي گهوري گهماءِ
(صفحہ ۱)

پا

پيل سر هيءَ سوريءَ سڻجي، پوئتي پير نا هڻجي
ڏيئي سر هيءَ سر کڻجي، رسي پوءِ فيض رحمانِي.
(صفحہ ۱۷)

رواجي طرح دٿيوي دل کي جيڪي دک ٿا لڳن
سي درويشن لاءِ سڪ آهن جنهن موت کان دٿيوي
انسان ڏڪن ٿا، سو موت هنن جي لاءِ مشاهدو آهي
جنهن سوريءَ کان رواجي ماڻهوءَ جو ماء قبض ٿي وڃي
ها درويشن لاءِ ڦلن چانئين سڀج آهي، جنهن تي پير
وڪي هو سهاڳه ماڻهن ٿا، هو وڏي شوق ۽ شتابي سان
اوچي ڳاٽ اجل سانھون ڀوڙندا اچن ٿا، قربانيءَ جو
ڏينهن انهن لاءِ عيد جو ڏينهن آهي، جيئن فقير صاحب
جن چيو آهي ته ۽
آڏيءَ عيد انهن جي آهي

جيڪي ڪوپا ڪنڌ ڪهائڻ ٿا. [صفحہ ۳]

جئن شاھ صاحب ٿو چوي تہ

ڪوڙين ڪاٻائون تنهنجيون لکين لک هزار

جيءُ سڀ ڪنهن جيءُ سڀن درسڻ ڌارون ڌار

تڻهن فقير صاحب بہ هر صورت دي وچ دلبر جو سينگار ٿو
پسي جئن تہ۔

واھ دلبر ڪر سينگار آيا، هر صورت دي وچ ٻار آيا.
(صفحہ ۱۸)

هيءُ ڪلام سڄو پڙهڻ وڌان آهي. اُن ۾ ڏيکاريل
آهي تہ ڪئن هڪ صاحب سھسين صورتن اندر سمائيل آهي.
تہ فقط ايترو پر آهي ئي سڀ ڪجهہ پاڻ، ٻيو ڪجهہ جيڪي
بہ نظري رهيو آهي سو سڀ اُن جي ئي صورت آهي.
تنهنڪري فقير سائين هدايت ٿو ڪري تہ۔

پنهنجو گولي ڏس تـون پاڻ، آدم ڪئن سڏائين تون
آدم ڪئن سڏائين تون، رنگ الهي آھين تـون.
(صفحہ ۱۷)

پي هند چيو اٿن تہ۔

جي سڃاڻين پاڻ کي، ساڳيو اُن سلطان تون

عبد جو اولو ڪري آئين ٿي انسان تون،

(صفحہ ۲۷)

وڻگ الاهي بہ آھو، جو اھلي، عھدي ۽ لا زوال

آهي. ڪڏهن اهو رنگ شروع ٿيو؟

فقير صاحب چوي ٿو ته:-

صبح چنڊ نه هو ڪٿي تاري، اسان ان کان به اڳي اڳي
پر شاه صاحب جوان فقير مائون به انهيءَ خيال جو
آهي ته مٿي ڄاڻايل ڳالهون انهن لاءِ آهن، جي ناقصائيءَ
کان نڪتل آهن. عام سنساري ماڻهن کي هنڌين ماڳين هدايت
ڪيل آهي ته محنت ڪريو ۽ وڪر وهايو. جڏهن ته:-

سامي سير ڪرڻ ڪئن آئين، آئين نون نه ڪمائين تون.

۱. جهڙو آئون تهڙو ويندين، موڳا من نه، منائين تون.

۲. ڪر ڪمائي يار پنهنجي جي، ويٺو وڪر وڃائين تون.

۳. عشق پيدا ٿي اوکو اٿانگو، سوريءَ سر نواڻين تون.

پر انهيءَ روحاني راهه ۾ ڪاميابيءَ جي ڪنجي آهي

”لڪ“. ”جي پائين پرين“ مڙان تنهنسڪ چورانڪي لات.

نھائين جيان پاڻ کي ڏيکون پيو ڏيک، جڏهن ٻاهر ٻاق نه

نڪري. سدا انهيءَ يار جي تار ۾ مڃو رهي آندو گذار

گونگي جيان ڳوڙ کائي مشڪ، پر ڪشڪ نه. سچ پچ نه

ڪ دفعو جن دريءَ مون ديدار ڪيو آهي، تنجي اڳيان

اهو نوراني نقش رات ڏينهن پيو ڦري، جن قلب اندر ڪمبو

ڏٺو آهي، جي سپرين جي ستمڪ دائما جهڙ لائي محبت ۾

۾ ٿا گذارين، جڏهن هيٺون ڪلام ۾ صاف ظاهر آهي:-

۱. عاشق محبت ۾ مخمور ٻئي کي ڪين سڻائڻ سور،
لڳڙو جنکي نينهن نرالو، پر پيتائون ڀرت پيالو،

هڪ چڪي ۾ چور،

۲. الف اندر ۾ ڪين آڃارو، اڀريو سج حقيقت وارو،
ٿيا نسورو نـور،

۳. قلب ڪعبو جنجواهي، ٻئي در ويندا ڪهڙي ڪاهي،
ڪن ٿا هر دم حج حضور،

۴. بار ڏيل کي رمز ڏلائي، رهبر مرشد راه ٻـڌائي،
ٿيو راضي رب غفور،

انهيءَ حق جي پيچري تي ٻي ضروري ڳالهه آهي
”مڻ ٿان اڳي مرڻ“، ڇاڪاڻ ته ”جيتي مر جاوڻ“

ڪانسواءِ من جون مرادون پنهنجي مشڪل آهن. ڪيترا به
دفتر آڻلائي ڪاغذ ڪارڻ ڪري ٻه به ”پاڻان ڏوه چڙهن،

جڏهن ورق واري وٺرا، ”رجسٽرائين هڪ“ آيت آپو ڇاوڻ دي
مطالع نه ڪندو، تيسين کيس روشني ملڻ مشڪل آهي.

انهيءَ پنهنجي فقير صاحب جن جون ٿا ته:-

هڪ رمز جيتي مر جاوڻ دي

ٺاهي حاجت هنر هلاوڻ دي.

۵. شاه منصور سر سوري ٻولي، رمز انهي اها ڳالهه چولي

لنو لنو دي وچ ڏٺڙي لولي، انالحق الاوڻ دي.

۶. پڙه پڙه عام ڪيا فاضل هو دين، مرڻ ڪنون اڳي مول نه مو دين

جهڙا هووين تهڙا هووين، پڙه آيت آپ وڃاڻ دي.
 ۳. ٻڌل نفي اثبات ڪر ڄاڻين، وچ اپناڻي آپ نه آڻين
 ساري ذات صفات سڃاڻين، احدئون عابد چهاڻ دي.
 جيڪڏهن اهڙيءَ طرح هڪ لکي ليهو پاڻي ۽ ٻيو
 پاڻ وڃائي، ته دنيا جا حرص حواس انسان تي غالب پئجي
 نه سگهندا ۽ سندس من اندر آها موج جاڳندي، جنهن جي
 اڳيان نفساني خواهشون کيس اڳريون پيئون لڳنديون. جنهن
 فقير صاحب جن چيو آهي ته :-

هن پيئي ڪيڙاندي ٻولي، مٿن هان رانجهو دي گولي
 ڏني عشق سڙي لولي، نشو نينهن ڏاڍو لايو.

[صفحہ ۴۷]

هي هنڌ عمر ماروڻي جي پردي ۾ پڻ چيو اٿن ته:

هن هسون هن هار، عمر مونکي ڪين سڃاڻا

دم دم ياد پون ٿا اباڻا. [صفحہ ۹۹]

سڄو ڪلام پڙهڻ وٽان آهي. ڏيکاريل آهي ته ڪئن

نه ماروڻي ۽ روپي عاشق پنهنجي ابدي الفت تان سڀ دنيوي

سڪ قربان ٿو ڪري. جنهن ماروڻي عمر جي بنگلن ۽ باغن

ٻاقتن ۽ بخلمان، عطرن ۽ عنبرن کي خسي ڇاڻي، اباڻاپوڻا

۽ پٿر، ڪٿا ۽ لويون وڌيڪ پسند ٿي ڪري، عمر جي ٿان

ڇانئڻ سڄي تي سهڻ جي بدران خشڪ ڌرتيءَ تي سمهي

ٿي ۽ ٻوڙ پلاون سان ڏيڍ ڀرڻ جي بدران تنکي تسيا ڏيئي
آفت ۾ آسود ٿيڻ هڪ خوش نصيبي ٿي سمجهي، تنهن
درويش پن دنيا جي سوانن ۽ مزن کي ٿو کڻا ڪري ڦٽي
ٿو ڪري ۽ عشق جون جهيڙا جنيون ۽ طعانا تهمت چمي
سر تي چاڻي ٿو، جيئن فقير صاحب چيو آهي ته:-

عشق وڃايو حجاب، ڦٽ ڦڪڙي آه ڏاج منهنجو،
آيا نينهن نواب، طعن تهمت آه لاڳ منهنجو،
بره وارن جو آه باب، سرتيون سور سهاڳ منهنجو.

(صفحہ ۴)

ائين سور سهندي هو پاڻ مطلق ميساري ٿو ڇڏي ۽
اندر ٻاهر، پاڻ ۾ ۽ ٻين ۾ دلبر ٿي دلبر ٿو ڏسي ۽ محسوس
ٿو ڪري ته ڏسندڙ ۽ ڏنل هڪ ئي چيز آهي يعني:-
ساهڙ سان سهڻي، سائر پن سوڻي، (شاه)

فقير سائين ٿو چوي:-

آهي دلبر مان زاهيان، ٻولي اها يار ٿو ٻولي.

يعني جيئن سامي ٿو چو ته:-

ٿسي ذات سڃاڻي ذات کي.

شاه صاحب جي بهتن وانگر ٻيل سائين جي ڪلام ۾

پڻ تجنيس خطي (Alliteration) جام آهي. جيئن هيٺيان

لفظ ڏيکارين ٿا:-

آگو اعتباري - ٺاه وڏي ٺاهي - ٻنڌن ٻڌايان - قلب
ڪمبو - ذوق ظهور - السستي انجام - ڪجهون قهري لاکيڻي
لوڻي وغيره.

ستون به گهڻو ڪري انرٽ آهن؛ جنهن تي:-

پت پهريندس ڪينڪي
سرڙو ڏنائون سچ
ساعت پايان سال
سارو چارن مال
جيئن آه جنجال

پهري پڻ پکي مان، سونهن ڀريو سرور.
پر مام ۾ مانجهي مري.

سسئيءَ جي ڏاکڻي جي ٽيهن ڏينهن (صفحہ ۱۳۴-
۱۴۲)، عشق جي بيتن (صفحہ ۱۴۳ کان ۱۴۸) ۽ جوگين
بابت ڏوهيڙن (صفحہ ۱۲۲-۱۲۵) وغيره تجنيس خطي تمام
سهڻي نموني پيئي نظري ۽ ڏيکاري ٿي ته ڪيڏو اٿاء علم
جو مالڪ هو فقير ٻيل سائين. لفظ به اچوڪن شاعرن جيان
تڻيل نه آهن پر بلڪل پورا ۽ معنيٰ دار. اهڙو ڪو بيت يا
اهڙي ڪا ڪافي وغيره مشڪل ٿيندي؛ جنهن ۾ تجنيس
حرفي نهايت نزاکت ۽ خوبيءَ سان استعمال ڪيل نه
هجي. ٻيل سائينءَ جي ڪلامن جو پورو پورو مڙو وڻڻو
هجي ته بڪتارو ڪٿي ويهي آلاپجن ته رڳ رڳ رقص ۾

اچي ويندي ۽ اندر وارو پيو اچلون ڏيندو.
 جيتوڻيڪ فقير صاحب جن اڪري علم نه پرايو هو، ته
 سندن ڪلام مان ظاهر آهي ته کين پاڪ قرآن شريف جي
 واقفيت ڪافي هئي ۽ سورث، پيچل، عمر مارئي، سهڻي ميهار
 وغيره واقع جيڪي شاه صاحب ۽ ٻين شاعرن پنهنجي شعر
 ۾ قلمبند ڪيا آهن، تنجي پڻ پوري پوري ڄاڻ هئي. سندن
 شعر ۾ متشبعي خواه مجذوبي خيالاتن جي ماڻهن لاءِ بلڪل
 دلچسپ ۽ هدايتن سان ڀريل اشارا موجود آهن. علم و ادب
 جي لحاظ کان پڻ فقير صاحب جن جو شعر قابل مطالع آهي.
 ڪٿي ته تمام اونهيون ٿيون هيون اٿن، ڪٿي وري پيرا
 مٿي پون ته ڪٿي اوچا منجهه آڪاس بيٺا آهن. فقير صاحب
 جن قلبي شاعر هئا. سندن ڪلام يعني ڪلام سندن حال
 يعني رهڻي سان موافقت ۾ آهي، تنهن ڪري اثراتو ۽
 وزندار آهي.

(۱۰) فقير صاحب جا همعصر

اتر سنڌ ۾ ساڳئي وقت ٽي درويش ٿي گذريا آهن،
 جي چڻ ته شڪارپور کان وٺي ويندي اتر سرحد يا انگان
 به ڪجهه مٿڀري مفاصلي تائين ملڪ جا باطني استاد هئا.
 هڪ شڪارپور جي ويجهو فقير ٻيل ساڳين، ٻيو
 شڪارپور کان ۲ استيشنون پري همايون اسٽيشن جي

لڳ ھمايون جي ڳوٺ ۾ مولوي عبدالغفور صاحب
 (مفتون) ۽ ٽيون جيڪب آباد جي پريان بلوچستان جي
 ناري علائقي ۾ فقير رکيل شاه سائين. مولوي صاحب
 جن پھريائين چولو چڏيو، تنھن کانپوءِ رکيل شاه سائين ۽
 ٻچاري ۾ فقير ٻيل سائين. تنھي جو ڪلام باڪل اعليٰ
 ۽ موزون آھي ۽ روحانيت سان ڀريل آھي. پھرين ٻن صاحبن
 جو ڪجهه تمام ٿورو شعر اڳي ڪن چاڀي جي ڳتڪن ۾
 آيل آھي، پر اڃان باقاعده رسالو ڪو نہ ڪڍيو ويو آھي.
 اتر سنڌ ۾ گھڻو ڪري ماڻهو مٿين ٽن درويشن مان ھڪ
 نہ ھڪ جا مڙيوڻي معتقد آھن.

سڀي
ڌڻيءَ جي

ساراهه

۱. ساراهيان سچو ڌڻي قادر قادر
جنهن نبي پيدا ڪيو نور مون سونهن ڀريو سردار
ٿو خاوند آپائي خلق کي ڏيه ڌڻي ذاتار
مان ۾ مدايون گهڻيون اچي مڻيندو مختيار
هادي ڏينهن حشر جي ڪرائيندو دل سندن ديدار
آهي ڪلمو جن قرار تن تي ٻاجه، ٻيل چوي.
۲. ساراهيان سچو ڌڻي جيڪو آڱو آه الله
جنهن نبي پيدا ڪيو نور مون مڻو محمد شاه
اتم آهي اڳرو امت جو امراء
لاهي ڪس قابو جي جنهن آڃو ڪيو ارواح
لنگهائيندو لکن کون جيڪو سڪيو ٿيندو ساه
جنهن ورتو ڪلمي سندن راه تن تي ٻاجه، ٻيل چوي.

(ب)

۳. ساراهيان سچو ڏسي جيڪو پاڪ آهي پرور
گيل نـانـءُ الله جو پنئون محمد آه مشر
مرشد سڀ معافي ڪيو مان تون ڏولاڻو ڏونگر
اوکي منجهه آڻڻ چوي ايندو آريـاڻي انور
چڻا سي چن پت کون ڪليو بهشت جو در
آه جو تن اندر ڪلمو جن قـلـوب ۾.
۴. ساراهيان سچو ڏسي جنهن جي قدرت قرار
ڪلمو جنهن تي راس ٿيو ڪندو سيد ستاري
ڪاهي ايندو ڪاڪ ۾ جاتي منزل آه بـسـاري
قـبـر جي عذاب کون رکندو آگو اعتباري
الله لڳ الـحـد ۾ ڏيندو ڪلمي سان پـاـري
ڏسي حسن حبيب جو وٺندو هيٺڙو هوشيار
جنهن جي ڀار سان پاري تنهنڪي ڪس لڳندي ڪانڪاه.
۵. ساراهيان سچو ڏسي جيڪو دلاو ڏيندو
عربي عيب امت جا اچي ڏوليو ڏيکيندو
سيد وٺي سات ۾ ان هي نـماڻي نيندو
منهنجا عرض آڻڻ چوي مولا مڃيندو
بـلـديون بخشيندو ڪلمي جي تم قـسـرار سان.
۶. ساراهيان سچو ڏسي جنهن جوڙيو ملڪ جهان
ڪن ڪون جي ڪل ۾ جنهن جو زمين ۽ آسمان

سڀ ساسيءَ کي ساه وجهي جنهن بڻايو باغ بيان
 روزي ٿو رازق ڏئي جو آه مالڪ مهربان
 پيڙي لنگهائيندو پاڇه سان ڪندو آڱوڻي احسان
 ايندو محمد مصطفيٰ ملهائيندو ميدان
 آه سيد تي ايمان جيڪو ڀار لنگهائيندو پاتشاہ
 ساراهيان سچو ڏئي جيڪو قادر ڪرم ڪندو
 سهند آهي سهڻو جنهن جو تجلو نور سندنو
 مديون م اڻهن جون اچي محمد مڻيندو
 هيئن سان هلندو ڏئي پاند پناه جو
 صفت صاحب جي ڪجي ٺاه وڏي ٺاهي
 سيد مالڪ سات جو جيڪو آريائي آهي
 ڪامل ڏيندو قيام جي ايندو ڪيچ ڏئي ڪاهي
 بديون بخشائي نيندو ڪامي جي ته قرار سان

* ڪافي *

پيلي يار آيا

خاڪي بدن ۾ پيلي يار آيا

دل ڪا درسن دوست مٿن ديدار پايا

۱. تنهنجي سڳ ۾ يار سدا ٿي هي سڳي

پروانا هر ڏي روڻون روز لکي

من ڪي محب اچن ويٺي وات پڇي

تنهنجي ملڻ ڪاڻ مان آداسي آهيان

۲. ننڍڙي لاکون نينهن، جاکون مٿن چايا

اٿس عشق عجيب ٻڌندڻ ٻڌاڻا

اڳس اسان جي پهر تو گهمايو

ستڙي ٿي سنڀار جنهنن دم آيا

۳. تنهنجي ملڻ ڪاڻ باسان ٿي پاسي

هڃ تون اسان وٽ پرين ٿي نه پاسي

هن جو مٿي ڪي نينهن ۾ نوازي

پنهنجا قول قرار ڪري وٺين سجايا

۴. ٻڌل چوي يار سڳهو مل سائين

راتيان ڏينهان منهنجون اکرڙيون ايڏانهن

هي جو ڪڙي آه در ته ڏي دانهن

تنهنجي درد فراق دونهان ٿي دکايا

ٲڊل فقير هو رسالو

ڪافي نمبر (۱)

عشق جو هيدان

- ٲير ٲڙ ۾ ٲرجهي ٲسء عشق ٿي آوڪو ادا
 ۱. مرد ٿي منصور جيان ڪٿي روح رمزن ۾ رچاء
 لاهي سانگا ساه جا سوريءَ تي ڪٿي سر نوا
 ۲. وحدت واريءَ وات تي ٲوءِ مام ۾ مانجهي مري
 سو لڳين صدقو ڪري اهو سر ڪٿي گهوري گهماء
 ۳. ٲيءُ ٲيالو ٲرت مون وحدت اندر وڪڙي وڌاء
 آءُ چالي چوگان ۾ ٲوءِ ڪات کان ڪنڌناڪاڍاء
 ۴. الف سان آجرو ڪري ڪٿي جسم پنهنجي کي جڳاء
 ذڪر ذاتي ذوق جو ڪٿي دل اندر دونهون دکاء
 ۵. ذاتي نوايا جيڪي نينهن جي آسءِ ٲڊل تن کي سچي
 سنگت تن سامين سنڌي پنڌڙا ڪري ٲل ٲل ٲچاء

ڪافي نمبر (۲)

عشق عجب اسرار

ڏاڍا ٲره دا ٲاري ٲسار آيا

سر تي عشق عجب اسرار آيا

۱. بره ته بحري باز ڏنم
تڏهن شوق شاهي شهباز ڏنم،
عاشق شيرين تي فرهاد ڏنم
وجهي ڏونگر ۾ ڏهڪار آيا.
  ۲. مجنون ليلي تي ديوانه ڏنم
تڏهن حيرت وچ حيران ڏنم،
شاه ڪنعاني سلطان ڏنم
تي بردا وچ بازار آيا.
  ۳. هڪ چڪي ۾ چور ڏنم
تڏهن مرد سچو منصور ڏنم،
انهي محبت ۾ مخمور ڏنم
چڙهي سوري تي ته سوار آيا.
  ۴. پڙهي بره سندو ڪو باب ڏنم
تنهن ڏوه نڪو ڪو ثواب ڏنم،
التو عشق سندو ڪو جواب ڏنم
پهري جنگ سندو جنصار آيا.
  ۵. هر جاءِ ڀيل حق نور ڏنم
دل ۾ دلبر جو ڪو حضور ڏنم،
بن موسيٰ تي ڪوه طور ڏنم
تجلي نساب تڪو ڇهڪار آيا.
- ڪافي نمبر (۳)
عشق جو آڙاهه
- عشق سندي آڙاهه ۾ عاشق جئري جان جلائڻ ته ٿي.

۱. راتيان ڏينهان روح پنهنجي ۾ ويٺا رام ريجهائن ٿا.
۲. آڏي عيد انهن جي آهي جوڪي ڪوپا ڪنڌڪپائين ٿا.
۳. عشق پڌل ٿي امام انهن جو جوڪي سڄي سڄي نوائين ٿا.

ڪافي نمبر (۴)

دل جو درد

درد دل چوان ڪنهن کي

بنا ديدار ڪونهي دارون

۱. سڄي کي هڪ منجهان ساريان

اکين مان آب ٿي هاريان

تون بن گهڙيون ڪيئن گهاريان

مـوڙي آءُ محب مهارون

۲. ڪئي هان فراقن فاني

ڪڏهن ملندو دل جاني

قران در در ديواني

ڦٽي هڻڙو ٿيو ڦارون

۳. آڱن منهنجو پيار بي ايندو

دلاسا دوست جو ڏيندو

نڪائي نڪال هي نيندو

ڪريبان وڃي روز پوڪارون

۴. آڏا قاصد آني وڃجان

ٻڌيل جو حال هيءُ چئڻجانءِ
 ٻڌي هٿڙا پيرين پڇڻجان
 منهنجي پاران ڪجهڻ زاريونءِ

ڪافي نمبر (۵)

بره وارن جو باب

- عشق وڃاڻو حجاب
 ۱. ڦٽ ڦڪري آه ڏاج منهنجو
 ڳالهين ڳڻ سڄڻ جا ڳايان
 حال اندر جو ڪين ٻڌايان
 آيا شوق شتاب
 ۲. رند ڪي سمجهن راز منهنجو
 باري بار برهم جو آيم
 بسم الله ڪري سر تي چايم
 آيا نينهن نواب
 طعنا تهمت آه ماڳ منهنجو
 ۳. لڪ لنگهي جڏهين پار پياسي
 ملڪ انهيءَ ۾ اتي وياسي
 ڪونهي ڏوه ڏواب
 عرش اوتارو آه ماڳ منهنجو
 ۴. ٻڌيل محبت جيڪي منيون
 سر تي سهنديون جهيڙا جهيون
 برهم وارن جو آه باب
 سرتيون سور سهاڳ منهنجو

ڪافي نمبر (۶) عشق جي آڻي بازي

درد بسا ٻيو سمجهي ڪير

آڻي بازي عشق جي آهي

۱. بسا ٻره جي ڏي ٿي پڙ ڪا
مچ ۾ گهري ڪو مرد مٽهر

۲. هيءُ تان ڪار ڪسڻ جي آهي
رانس ڪٿي ڪو ٺهر دلير

۳. جيئري جان جلاڻي پنهنجي پوه پاڻي هن پڙ ۾ پور

۴. سمجهه ٻڌل هن ڳالهه گجهي جو لاهوتي ڪولڪندوپور

ڪافي نمبر (۷)

محبت ۾ مڪهور

ٻي ڪي ڪين سڻائڻ سور عاشق محبت ۾ مخمور

۱. لڳڙو جن ڪي نهنن نرالو ٻر پيمائون ڀرت پيالو

ٿيا هڪ چڪي ۾ چور

۲. آلف اندر ۾ ڪين آچارو آپريو سچ حقيقت وارو

ٿيا نسورو نسورو

۳. قلب ڪعبو جن جو آهي ٻي درويندا ڪهڙي ڪاهي

ڪن ٿا هر دم حج حضور

۴. ٻار ٻڌل ڪي رومز رلاڻي رهبر مرشد راه ٻڌائي

ٿيو راضي رب غفور

ڪافي نمبر (۸)

ڀار جا ڏيڌار

- اڄ ته مونکي عيد ٿي جڏهن ڀار جا ڏيڌار ٿيا.
۱. پر پيالو وئين ڏيئي دل ديواني جنهن ڪئي
کلي عين پيا اڪڙيون ٻئي گلبدن گلزار ٿيا.
  ۲. سڃو صفا سڀ صاف ٿيو تنهن ذڪر الله ٿيو
رڳهه رڳهه آتي پرواز پيو غير مڙيئي سڀ غار ٿيا.
  ۳. مٿن ڏٺا مهتاب ها تجلي تڪي ڏاڍو تاب ها
شافع نبي سرتاج ها ساڻي سچو سردار ٿيا.
  ۴. سڀ ٻڍل سر گهور تون بت پڇي ڪر پور تون
مرد نا منهن موڙ تون سر صديق سـ و وار ٿيا.

ڪافي نمبر (۹)

ننهن جا نڪتا

- جن نينهن جا نڪتا پڙهيا سي ته پور پهرين ويا جڙهيا.
۱. نينهن جو نعرو هڻي
ويا پهره جي بسازي ڪئي.
  ۲. سڪ ساهه ۾ هيڙن گهڻي
سي ته عمامه ۾ هٿ نا آڙيا.
  ۳. جوان پيا جوڙي مري
ڪولي ڏٺائون دل جي دري.
  ۴. سرها ٿيا سڪه ۾ وري تن جا جيءَ جانب سان جڙيا.

۳. جن کي لڳي ٿو يار جي

وسري وين ڪم ڪار بي،

طلب هين سردار جي

سي ته لام بي ڏي نسا لڙيا.

۴. سڄ پڌل سي سـور ۾

پل پل پرين جي ۽ سـور ۾

ماندا انهيءَ مذڪور ۾ سي ته سوز ۾ سارا سڙيا.

ڪافي نمبر (۱۰)

آڏانگو عشق

آڏانگو عشق آه اوکو هزارين مرد ماري ٿو.

۱. ڏيئي منصور جان مستي پياري جام ٿو دستي،

وسائي دل سندي وستي مٿي جندڙي جباري ٿو.

۲. نوان نيشان ٿو ڪوڙي جايون اچي جي ۽ جوڙي،

خوديءَ جا خيال ٿو ٿوڙي جڏهن منهنڙو ڏيکاري ٿو.

۳. لاڻي محبت سندو موڪان وڃائي غير ڏيئي چوڪان،

بنائي جي ۽ اندر جهوڪان سبق سورن جا سڪاري ٿو.

۴. پڌل ٿو عشق لائي پاڻي وهو يار ڪاجهاتي،

اندر ٻاهر ذڪر ذاتي تن من ۾ تنواري ٿو.

ڪافي نمبر (۱۱)

آهي دلبر مان نه آهيان

چڙهي دنيا کي بي سر ٿي ڊري ڏس دل واري کولي.

۱. سڃاڻج سر هيءُ سارو لاهي ڇڏي مرد مونجهارو،
 وسائج ڏيس دل وارو لاهي وٽ لعل کي ڳولي،
 ۲. دنيا جي چوڙ تون دعويٰ پڇي ڇڏي غير جا ڪاوا،
 اڳيون چونده سڃڻ واه سونهن منجهه پاڪجي ٿولي،
 ۳. مري ڏس در دلبر جو سڄي رب پاڪ پرور جو،
 تو ه آهي نور آنور جو سارو اسرار اندر چولي،
 ۴. چوي ڀيل مان چاهيان ڳالهيون ڳڻ ٻار جا ڳالان،
 آهي دلبر مان ناهيان ٻولي اها ڀار ٿو ٻولي.

ڪافي نمبر (۱۲)

کاڻي لکان؟

- سڃڻ ريءُ ٿي سڪان محبت ماري آهيان،
 ۱. ڪئنس خان پنهل ڏي وحدت واريون وکان،
 ۲. ڪاغذ ڪيچ ڏئي ڏي رويون رويون لکان،
 ۳. دل ۾ دلبر ڀار جا سبق ويئي سڪان،
 ۴. منهن ڀيل نروار ڪيو هاڻي ڪاڏي لکان؟

ڪافي نمبر (۱۳)

منصور مام

- منصور ايها مام عاشق باجهون ٻيو ڪير سمجهي؟
 ۱. خيال خوديءَ جا عاشق ٿي وڙن
 مرڻ ڪنون سي منهن نه موڙن
 ڪسي ٿين قتلام.

۲. وڃن ڪلائين ڪامل ڪاهي

ڪنڌ ڪلهن کون لاشڪ لاهي
جنگ پين ٿا جام.

۳. محبت واري موج ٿا ماڻن

هر جاءِ حق جي ذات سڃاڻن
پيچي دٻي وارا دام.

۴. صدقي ساه ڪرڻ قرباني

فڪر انهي ۾ ٿين ٿا فاني
هڏا اوڏو تن انجام.

۵. سوري ٿي ڪن نه سر جو سانگو

نهنن ٻيل ٿي ننگ ننگو
پيا ڇا ڇاڻن عام.

ڪافي نمبر (۱۴)

عشق جو عجب رنگ

ڏاڍو عشق عجب رنگ لايو تو لايو شور مچايو تو.

۱. ڪاڻ پنهل جي سر سسئي جو روھن منجهه رلايو تو.

۲. شاه منصور جي ڇولي اندر آندو الحق آلايو تو.

۳. هير جي خاطر شاه رانجهن جو نيمين نير وهايو تو.

۴. شيخ صنعان جهڙا عالم عابد تن جو هوش گنوايو تو.

۵. حسن حسين جهڙا شير بهادر ڪر بل منجهه ڪهايو تو.

۶. لعل خاطر مڃن ديوانو ولين منجهه ويڙهاييو تو.

۷. پنڌڻن لاکڙ يار ٻيل کي جانب جام پلايو تو.

کافي نمبر (۱۵)

اندر ۾ اسرار

سمجھ سر سھي ڪر يار آئي اندر ۾ اسرار

۱. جودم جيون رهج فڪر ۾ ذاتي واري ذوق ذڪر ۾
پتہ چاڻي ۾ چمڪار

۲. بانڪا کيڏتون بره جي بازي پاڻ وڃائج گم ٿي غازي
ڪر ڌڙ سسي ڪون ڌار

۳. ويهي اٿت اندر ۾ اورج راتيان ڏينھان چر خوچورج
قلبي ۾ جي ڪوڪار

۴. آه پڊيل کي عشق اول ڪون رمز لڳي ٿس روز ازل ڪون
سر کي صاف ڏني سردار

کافي نمبر (۱۶)

عشق عجب اسرار

عشق عجب اسرار ڏٺم بره جو باري بار ڏٺم

۱. مڃني ڪي لڻو لڻي لڻي لڻي

روئندا زارون زار ڏٺم

۲. منصور کي ڪنهن محبت مارو

سولي ٿي هموار ڏٺم

۳. صوفي ۾ جو سر نيري چاڙهيون

سامي سخن سچيار ڏٺم

۴. بار پڊل جي ڪول هميشه دم دم جو ديدار ڏٺم

کافي نمبر (۱۷)

آوڪو عشق آفات

آوڪو عشق آديون آفات آهي

هيءَ راند رڻ مون مري ڪو ملهائيءَ

۱. النور لئو ۾ لاڙي لڳي آه جن کي

هيءَ سڌ ته ساري خبر آه تن کي

۲. لاهوتي لنگهي ويا وڪڙي وڌائيءَ

۳. اهڙو عشق آهي ۽ ٿو ريزاق رلاڻي

۴. لکين مرد مانجهي ٿو خوني ڪپائيءَ

هتي نيتهن پوءِ ٿو ڪوئيل ڪڍائيءَ

۵. نظر سان نهوڙي وڃي ٿو وڪوڙي

۶. مون تي مرڻ کون منهن ڪين موڙي

۷. آئينون آڏي تي ٿو ڪوٺا ڪهائيءَ

۸. دلڙي ڪسي ويو پاڻي يار جهاني

۹. اصلي ٻيل کي آهي ذوق ذاتي

۱۰. درد دونهان مڇ ويو مچائيءَ

کافي نمبر (۱۸)

بار بـره جو باري

ڏاڍو بار بـره جو باري آهي

سڌ سور وارن کي ساري آهي

۱. چانيءَ ۾ جڏهن پاڻم جهاني دلير ديد ڏيکاري آهي

۲. بسا بهر جي ڏي ٿي پڙڪا

هاروچل اچي بهاري آهي.

۳. ٻانهي گولي بهار پنهنجي جي

پاڻڊ گچي گل بهاري آهي.

۴. لٺو لٺو دي وچ لات اهاڻي

قرب وهائي هڪاري آهي.

۵. سرڪ ٻيل کي صحبت واري

پسر ڪري بهار پياري آهي.

ڪافي نمبر (۱۹)

دم دم ۾ ديدار

جنهن نون عشق لڳا اسرار تنهن نون دم دم هڻي ديدار.

۱. عشق گهڻي جڏهن دام دوالي عاشق ڦرندا مست موالي.

عشق جي آهي چال نرالي عشق ڪري دل باغ بهار.

۲. عشق جڏهن ٿو رڙهائي سوريءَ تي پيو سر چڙهائي.

ذاتي نڪتا نينهن پڙهائي عشق آهي ٿان سر سردار.

۳. عشق ڏيکاري نوري تجلآ آڏو بهار هو هو الله.

عشق پياري جام پيالا عشق آهي تان عجب خمار.

۴. عشق ٻيل جڏهن فوج اٿاري

سوين لکين پيو مانجهي ماري.

ورد وظائف عشق وساري

عشق دي آهي مسخت بازار.

کافی نمبر (۲۰)

جھڑی ہارن

سک رمز جیتی مر جاوڻ دي

فاهی حاجت هنر ملاوڻ دي.

۶۰ شاه منصور مورخ بولوی

رمز انہی ۱۵ گالہ جولائی

لنؤ لنؤ دي وچ دنتزي لولي، انا الحق الاون دي.

۵۳. عالم عقل نون عشق نسیم مندا

جان جان هستی دا حال نم یشتدا

چوڑ تکیا انھی خاکس تن دا

فیست نام رک ول آون دی۔

۳. چو ز دعوی که درد کون گهن تون

بہد ہوائی دا بوتہا پیج تون

مرشد واري مام چا گهن ٿون

کے نام کے سب کے۔ جاوٹ دی۔

۴۰ پڑھ پڑھ علم کی فاضل ہووین

مرٹ کتون اگبی مول نم مووین

جھڑا ہووین تھڑا ہووین

پستره آیت آپ وچھاوڻ دي.

بہارِ نبوی اثنی عشرت کر جائیں

ويج. آپس ۾ ڏي آڀ نسيم آڏ-پڻ.

ساري ذات صفات مڃائين اھڙون عباد چپاڻ دي.

ڪافي نمبر (۲۱)

محبت واري مام

محبت واري مام مرتيون مرد گھڻا مخمور ڪيا.

۱. سوري تي ڪن سانگ نه عاشق ڪيئي ٿين قتلار.

۲. بار بره جو بيشڪ باري غازي ڪڻدا گام.

۳. الف جنهن کي آه اٿلر ۾ ٻي نه لڙندا لام.

۴. ڪڏهن وڌارن ڪنڪي آستي الجھام.

۵. رمز پڙيل جو روح ريجهايو جهڙ جان ڏيئي جام.

ڪافي نمبر (۲۲)

سبيلي ۾ آپ سمايا

نظر پيو سي يار پيارو ناچو بنڪي آيا جي.

۱. اندر تونهن ٻاهر تونهن

هر جڳ دي وچ وڃندا تونهن.

پوش رنگي سر پايا جي.

۲. ڪاٺي ساز سرود وڃائين ڪاٺي شريعت راه پڻائين.

ڪاٺي منصور مڙايا جي.

۳. اھڙون آڻن عباد مڃائين

وچ پڇري دي آپ چڻائين.

آپڻا ٻوڙ واپسا جي.

۴۰ ۱۰۰ پيار ڀريل جي ڪول سـڌائي
ونـجن اقـرب نـا اھـ جدائي،

سڀني ۾ آڀ سمايا جيءَ.

ڪافي نمبر (۲۳)

اکوڙين جو اسرار

تنهنجي اکڙين جي اسرار هزارين حيران ڪيا.

۱۰۱ پير پير شاھ سڪندر ڪامل ڪلنگي دار
موهي مستان ڪيا.

۱۰۲ انهن ڪجهين ڪٿي گهايا ابرو جي جهڪار
ڌناري دھوانه ڪيا.

۱۰۳ عشق مجني ڪي بر ۾ بهاريو وليم ڪيس ولسهار
گوندر گهمسان ڪيا.

۱۰۴ عشق ڀريل ٿي اوکو اڻ انگو درد لاهيا ڌنڌ ڪار
مورن سامان ڪيا.

ڪافي نمبر (۲۴)

ڏيڻ جي چوٽ

جنهن ڪون لڳڙي چوٽ ٿياندِي

ماست ڦري دل مائدي.

۱۰۱ راتيان ڏينھان طلب توهان جي

وار ڏاھيان هڪ وائدي.

۱۰۲ عشق سچن جي آتش بهاري

هٿڙي منجهه هوڪا ٿي.

۳. سور آنهيءَ جي سڌ سائي ڄاڻي
جهڪا عشق آڙي ۾ آندي.

۴. اڱڻ ٻڍل جي يارني ايندو
ڏيندس پٺاڻهن سڀر آنديءَ

ڪافي نمبر (۲۵)

هاديءَ جو حسن

حسن هرجاه هاديءَ جو نظر ۾ نور آيو سيءَ

۱. ڪڙا هي يار اندر چولي
گفتا عيب پيو ٻوليءَ

ديدان هي دل جون کوئي
عجب ديدار پايوسيءَ

۲. جاڏي تاڏي ڏسان جاني
پسي سو پاڪ پيشانيءَ

پهري آيو پوش سلطاني
جنهنجي گهور گهاپوسيءَ

۳. لڪي ليٽڙو پٺاڻين
لکيو پنهنجو قول ڪيائينءَ

"الانسان سري" چيائين
واعدي خوش ڪرايوسيءَ

۴. ٻڍل جي ڪول بي دلير
وسي ويجهو ونجن اڪربءَ

مدد موليٰ سچو سرور
سڀني ۾ يار سمايو سيءَ

ڪافي نمبر (۲۶)

سر ڏيئي سر ڪٽ

هميشه يار جي حب رک
چڏي ڏي حرص حيرانيءَ

۱. نازگا هن نينهن جو نعرو
لاهي چڏ لوڪ جو لارو

سيني ۾ سِر ٿي سارو
تجولو نور نورانيءَ

۲. پڇن ٿا پنڌ جي پرڃا
سانگا تن کي ناهن سر جا

پين ٿا جام ڪوثر جا
لنگهي ٿي لعل لاڻائيءَ

۳. وڃائج وقت نا ويهي آئي تون جاڳ پرڏيهي
هتئون هليا ويا ڪيئي سڪندر شاه سلطانيءَ
۴. ڀيل سوريءَ سر سٽجي پوئتي پير نا هٽجي
ڏيئي سر هي سر ڪٽجي رسي پوءِ فيض رحمانيءَ

ڪافي نمبر (۲۷) رنگ الهي آهين تون

- پنهنجو گولي ڏس تون پاڻ آدم ڪوٺائين تونءَ
رنگ الهي آهين تونءَ
۱. تو ۾ ڪم تو ۾ قبله
ذات مون ذات جاڳائين تونءَ
بڻيا بساغ نه دل جي اندر
هر دم حڪم هلائين تونءَ
۲. دلدل وانگي بت بنائيم
تنهن کي آپ نچائين تونءَ
و نحن اقرب آپ آلايم
هن ڪيون پاڻ لڪائين تونءَ
۳. پاڻ گهمائين پاڻ گهٽائين
بازي آپ ٻڌائين تونءَ
سوريءَ تي منصور چڙهائين انما الحق الاين تونءَ
۴. ڀيل آڪي هر مظهر دي وڃ
آپي رنگ رلائين تونءَ

آپي ملان آپي قاضي
آپي درس پڙهائين تون.

کافي نمبر (۲۸)

هر صورت دي وچ يار

وہ دلبر کري سينگار آيا

هر صورت دي وچ يار آيا

۱. ڪاڻي ميخانه مخمور ڏنم

ڪاڻي شريعت ذوق ظهور ڏنم

ڪاڻي سوريه تي منصور ڏنم

چڻي انا الحق اظهار آيا

۲. ڪاڻي مٿي تخت تيار ڏنم

ڪاڻي چٽو چوڪيدار ڏنم

ڪاڻي ڪارائو ڪمدار ڏنم

ڪاڻي ناچو ٿي فروار آيا

۳. ڪاڻي عيسيٰ آني دائود ڏنم

ڪاڻي ابراهيم خليل الله ڏنم

ڪاڻي موسيٰ ڪليم الله ڏنم

ڪاڻي احمد علي اظهار آيا

۴. ڪاڻي عجب هي ادریس ڏنم

ڪاڻي يحيٰ نبی جرجوس ڏنم

ڪاڻي حسن حسين شهيد ڏنم

ڪاڻي احمد ٿي اعتبار آيا

۵. ڪاٿي صحيح ٻيل سلطان ڏنم

ڪاٿي پڙهندا ياد قرآن ڏنم

ڪاٿي گهٽل جڻيان صنعان ڏنم

ڪاٿي يوسف مصر بازار آيا

ڪافي نمبر (۲۹)

حسن جي بازار

حسن بازار ۾ هر دم ڪس جي ڪار آه يارو

۱. بره جي باه ٿي پڙڪي جلائڻ جان صوفي سرڪي

ڪوڙا وٺيا پهرين ڌڙڪي سچن هنيون نينهون جو نعرو

۲. مڙن آهي ڪين مردانا سوين سر تي سهن طعنا

ڪيا هن ديد ديوانا ڏسڻ سان مير ٿي سارو

۳. قاتل پيا روز ڪوڪارين لکين پيا مام سان مارين

جگر جوخون پيا هارين ڪري جتي سيف سٽڪارو

۴. ٻيل سن مام محبت جي وٺي وڃ وات وحدت جي

سرڪي پي صاف محبت جي لاهي ڇڏ لوڪ جو لاڙو

ڪافي نمبر (۳۰)

طالب توهان جي

درد مچايان ڌڙيان يار سرتيون سورن سمهڻ وڃايو

۱. الف اسان نون يار پڙهايا لام ڏي مول نه لڙيان يار

۲. دام ديدن جي ۾ دڙي ڦاٽي آءُ امالڪ اڙيا يار

۳. عشق خيالي آڙه مچايو سور انهيءَ وچ سرڙيان يار

۴. يار ٻيل کي طالب توهانجي خيال انهيءَ وچ ڪڙيان يار

کافي نمبر (۳۱)

دل جون پڪارون

عرش اڏامي ويئون

دل جون دم دم پڪارون پڪارون

۱. عشق آوهانجي هيءَ حال ڪيڙو

هوش عقل سارو گم جو ٿيڙو

لهي ويئون لوڪ ميارون ميارون

۲. اوهان چوڻيون چوربو منهنجا چاڪ ڇڪن ٿا

دل جي اندر دونهان روز دڪن ٿا

ڏاڍي محبت مارون مارون

۳. درد منجهارون دل دانھون جو ڪيڙو

عرش عظيم کون لنگهي پار جو پيڙيون

يار ٻيل جون اڇنگارون اڇنگارون

کافي نمبر (۳۲)

ننگ، ناهوس چٽ

عشق جڏهن لنو لائي ٿو

ننگ ناهون وڃائي ٿو

۱. لنو لنو اندر لوري لائي

مٿي چون سڀ منجهائي ٿو

چوريءَ چوريءَ چوڪان ماري

خون جگر جو کائي ٿو

۲. ٿي منصور تـ سولي ۽ آئي
انـ الحق الائي تـوـ

عشاقن کي آئي اندر ۾
قرب جا کات وهاڻي تـوـ

۳. درد وارا تان دفتر کولي
ڪڪ جا سبق پڙهاڻي تـوـ

الف ڪيا آواز اندر ۾
هوليون يار ٻڌائي تـوـ

۴. لکين لوڪ نه ڏٺي پيو طعنا
نوبت نينهن وڃائي تـوـ

مار زغا رک شرط شاهانا
هر جا حڪم هلائي تـوـ

۵. وچ ميدان محبت والي
گوپو ڪند ڪپائي تـوـ

مرڻ ڪنن تان مول نه مڙندا
پير ڀرت ۾ پائي تـوـ

۶. يار ٻيل کي راتيان ڏينهان
جي ۾ جوش جڳائي تـوـ

مرشد ميرا حق جي صورت
رهبر راه ٻـڌائي تـوـ

ڪافي نمبر (۳۳)

رندي جو راه

هو هو هل مچايو آه لڏو لڏو دي وچ لات اهاڻي

۱. جاڏي ڏسان تاڏي يار جو دهر و صورت وچ سمايو آه.
 ۲. و نجن اڦـرب دائـم دل ۾ هاديءَ حق فرمايو آه.
 ۳. عشق جي آتش بدن ۾ پڙڪي دردن دود دکايو آه.
 ۴. رمز رنديءَ جو راه ڀيل کي پير مغان پرجهايو آه.

ڪافي نمبر (۳۴)

رمز رانجهن جي

- جيڪا رانجهن رمز رلاڻي سانه عجب ڏسڻ ۾ آئي.
 ۱. راتيان ڏينهان طلب توهانجي خيال ويو تن ڪاڻي.
 ۲. زور اوهانجي نسلنگ نهوڙيو چشمن چوٽ چلاڻي.
 ۳. محبت تنهنجي مڇ مڇاڻا دونهن درد دکاڻي.
 ۴. روز ازل کون ڀيل يار کي هر دم خيال خداڻي.

ڪافي نمبر (۳۵)

عشق الهي عقاب

عشق الهي عقاب سڪ پڙهايو آه برهم جو باب

۱. سڪ زليخا ۽ يوسف ساماڻو

ماڳ مومل جي رسيو وڃي راڻو

سهڻيءَ ميهڙ لڻ وسايو پاڻو

محب مسلمانن مهتاب

۲. سڪ شيرين فرهاد پڪاريو

محبت ليليءَ مجنون ماريو

سڪ سسئيءَ کي ڏونگر ڏيڪاريو

پنهل جو نينهن ٿي-وابء

۳. تخت هزاري جو صاحب زادو

هیر کي هت ارادي آندو

مارئيءَ کي ڪيڙو ڪوٽن مانڊو

عمر جي سر تي عذاب

۴. سڪ ڏيڪاريو سو ئي ميخانو

شوق شراب ڪيو مستانو

[ٻيل دم جو درياءُ ڏي-وانو

سر ڏيڻ آه ٿوابء

ڪافي نمبر ۱۳۶)

سر گهوريندس

گهڙيءَ گهڙيءَ سر گهوريندس

مان ته ڏيهه پنهل لئه ڏوريندس

۱. هيءُ سر پيار سچي جي اڳتون

ڪنڌ ڪلهن ٿون ڪوريندس

۲. راتيان ڏينهان روح پنهنجي ۾

سڪ جا سڳا مان سوريندس

پکي ٻيل جي آڻ ٿون پيهي

حال اندر جو اوريندس

کافي نمبر (۳۷)

درد مچايون ڌڙيون

- درد مچايون ڌڙيون اکيون اڙيون قابو ڪڙيون۔
 ۱۔ اکڙيون بحري باز جان لاشڪ آڻي لڙيون۔
 ۲۔ سڪ ٿي سمهيون ڪينگي سور انهيءَ ۾ سڙيون۔
 ۳۔ لنو لنو منجهه لڳي ويئون ميخان محبت مڙهيون۔
 ۴۔ سڪ جا سانڀر روز ٻيل کي چڙڪن جهڻ چڙهيون۔

کافي نمبر (۳۸)

سر ڏي سوريءَ سنڀري

- عاشق ٿئين ته اڄ يار سر ڏي سوريءَ سنڀري۔
 ۱۔ محبت جي ميدان ۾ پرواڻي جان پڇ پيار۔
 ۲۔ لاهي سانگا ساهه جا رمز انهيءَ ۾ رڃ پيار۔
 ۳۔ مڙد مڙندا ڪينگي سالڪ چوندا سڄ پيار۔
 ۴۔ روز ٻيل جي روح ۾ محبت پاريو مڇ پيار۔

کافي نمبر (۳۹)

سوريءَ تي سر

جوڳي هـن عشق ۾ ايندا

سوريءَ تي سر سدا ڏيندا

۱۔ مٿي سوريءَ عاشق آيا

انهن آڪڙين ڪيئي گهاٽا

ماهي ميدان ۾ آيا

منصور جيان موت ۾ ايندا.

۲. ڪناسي قرب جي ڪاتي

ڪپائن جان جند ڄاتي،

جن کي لنو ڏولڻ لاني

آهي سر گهور گهوريندا.

۳. اچن ٿا پهر اڳي پايون

ڏاڍي ڪنهن ڪست مون ڪاهيون،

ڪوپا ڏهن ڪنڌڙو ڪپايون

آهي گڏ يار سان هوندا.

۴. ڀيل جھري ڏسي جاني

ڪهي ڪر جند قرباني،

ڪافي نمبر (۴۰)

برهم بهاري لائي

دلبر ديد ڏيکاري وه وه

برهم بهاري لائي وه وه

۵. نظر ماڻ هي نين نهوڙي

مڙگان تير ڪپائن ڪوڙي،

وچ ميدان ڪڏائن گهوڙي

حملا ڪري هزارين وه وه

۳. دشمن چور ڪئي دل چوري

سڪ وارا تان سڳڙا سوري،

هيءُ سر صدقي يار تون گهوري

جان جسو چند ساري وه واه.

۳. ٻره پيراگي هي من ڪوتم

هوش عقل جنهن سارا نوتتم،

[هتتون جام حيدر دي پيتم]

نشو خود خماري وه واه.

۴. عشق ڀيل ٿي اوکو اڏانگو

عاشق رک ۾ سر جو سانگو

لا وارو تون لنگهي پڻ لانگو

مرشد مام سڀڪاري وه واه.

ڪافي نمبر (۴۱)

نشوق جو شعلو

ڪها هن شوق جي شعلي هزارين مرد مستان.

۱. موريءَ ڏيئي سر ٿيا سرها،

سامي سڪ سور ۾ سرها.

ٻڌي توڪل سندا ترها،

لنگهي ٻها پار ۾ روانا.

۲. جنين جي ره ۾ دل رهي،

پڇي پورا ڪيائون ديهي.

- وہا پاتار ۾ پھي
 ۱. ڪوڙيائون ڏينهن ڏينهن
 ۲. صحيح هي سر سڃاڻون
 ۳. نئون وڃي ڏينهن لائون
 ۴. ڀرت ۾ ٻي پاتائون
 ۵. ڪولڻائون درد داسٽان
 ۶. ٻيل سر هي گهريون گهرون
 ۷. سامي سڳا سور جا سورن
 ۸. الف سان روز پها اورن
 ۹. وسائون ماڳ مڃان

ڪافي نمبر (۴۲)

عشق اولادو آهي

۱. آڇ ڪاهي سر لاهي عشق اولادو آهي
 ۲. هيشو ٿي هل هوت ڏي خيال خودي جا ڏاهي
 ۳. جوڳي هليا هن جوڳي تي سڪ جا سندرا ساهي
 ۴. منصور کي ڪنهن محبت مارو پاڻ چڙهيو هو ڏاهي
 ۵. سرتيون ٻيل کي سورجي ڏور وڌي آه ڏاهي

ڪافي نمبر (۴۳)

ساڳيو آن سلطان تون

۱. جي سڃاڻين پاڻ کي ساڳي آن سلطان تون
 ۲. عبد جو اولو ڪري آئين ٿي انسان تون
 ۳. اول نفي ڪر نان پنهنجو پوء ڏسين اسرار تون
 ۴. دل مدينه قلب ڪعبه منجهه مڪو ملتان تون

۲. غير وڃائي گم ٿي غازي آهين نسورو نور تون،
 موج مستيءَ جي مڇاڻي ٿي پڇي پروانه تون،
 ۳. مڪئن ڦاسايءَ پاڻ کي هن دنيا جي دام ۾،
 مڙس ٿي منصور جهان ڪر سر نيزي نيشان تون،
 ۴. سر ٻيل ساڳيو سڃاڻج تو ۾ ظهور ذات جو،
 اندر ٻاهر هو ٿي ٻولي ان دفري ديوان تون.

ڪافي نمبر (۴۴)

هر دم حج حضور

- سمهن نه ٿو ڏي سڙ دردن دود دکايو،
 ۱. راتيان ڏينهان روح منهنجي ۾ پل پل پوي ٿو پور
 نا چو نينهن نچايو،
 ۲. محبت تنهنجي ۾ مست ڪيڙو

چاڪن ڪيو آه چوڙ
 گهور نيشن جي گهايو.

۳. دل اندر ۾ ڪيو قبلو هر دم حج حضور
 پرين پاڻ پسايو،
 ۴. شاه علي جو شوق ٻيل کي محبت ۾ مغمور
 جانب جام پلايو.

ڪافي نمبر (۴۵)

برهم پڙهايو باب

- کوليو نينهن نقاب عقل سڀ عشق اڏاريو،
 ۱. رمزن واري راز سان ڀڳو هوت حجاب،

۱. روز وڃي ٿو روح ۾ رڳ رڳ منجه ڀرڻ
۲. قربن واري ڪات سان ڪهي ته ڪري ٿو ڪباب
۳. اچي ڪڙڪيم اوچتي ٻرڻ جو بحري عقاب
۴. روز ازل کون اصل ٻيل کي ٻرڻ پڙهائو ٻباب

ڪافي نمبر (۴۶)

محبت واري مام

[انهي محبت واري مام

ڪيئي ڪيا درويش ديوانا]

۱. جو گهي پنهنجي جان جلائين ٻير اچي هن پڙ ۾ پائڻ
ڪسي ٿي ڦٽل ڦٽل مڙن ڪين آهي مردانا
۲. عشا ڦاٽي اها چالي ميڙين مال نڪا ٻي مالي
جنگ پين ٿا جام جوڙين عرش مٿي آستانا
۳. ڦوڪي باه ٻرڻ جي ٻارن ورق وحدت جو ڪين وٺارن
وحدت منجه وري سام الف سان اورن ٻار يگانا
۴. مهڻا ملامت جهيڙا جنيون

- سامين پنهنجي سر تي سڻيون
چاڻي مرد ملام گيل گچي ۾ پائڻ گانا
۵. عشق ٻيل ٿي اوکي چاڙهي
سر تي سهڻا ڏک ڏهاڙي
غازي ڪندا گنور هيا گام
سوري ٿي ڪن سر سانانا

کافي نمبر (۴۷)

دلبر ساڙي ڏيري

- دلبر ساڙي ڏيري آيا عشق ڪها آواز آئيءَ
 ۱. نوري نين حضور ي چاڊس رمزن لاپا راز آئيءَ
 ۲. شمس قمر تان ڪٿيان تاري بهون چپايا تـاب آئيءَ
 ۳. جن ملائڪ حوران ڀريون ماڻهو ٿيا مشتاق آئيءَ
 ۴. مور مرنگه پيا سهسين پڪي نوڙي پيا ڪن نياز آئيءَ
 ۵. رمز لڳي دل راضي پاڙي تاريون ڪليا طاق آئيءَ
 ۶. صحيح ڀريل پڙه ياد هميشه ڪلم محمد پاڪ آئيءَ

کافي نمبر (۴۸)

سچن، آءُ اڳڻ!

آءُ تون اڳڻ عيدان ڪيون

- ڪڍ ٿي گذاريون ڪا گهڙي
 ۱. گهوريان ڏکن جا ڏينهن هي
 جيءَ ڪي جدائيءَ جهوربو
 روئندي گذارين راتڙي
 ۲. ڳوڙها پيم ڳل تي ڳڙي
 هٿڙا ڪيون هڪلن ڪريان
 دلبر اوهان جي درد ۾
 سڌڙا سڻي آءُ تون سگهو
 توسان منهنجي جيءَ جي جڙي

۳. ازل کون هلم عشق تنهنجو

بيون وايون وساري ويون

هردم جسو جولان ۾ ويو ساه سورن ۾ سڙي

۴. مڃ هي ڀيل جي منت تون

دلبر پنهنجو ديدار ڏي

سر هي سسي صدقي ڪريان

سون وٽ اچو لحظو لڙي

ڪافي ٺهبر (۴۹)

دلبر ڏي دلداري!

دل درد ٿسانڏي ماري دلبر ڏي دلداري

۵. مٿن زهر ڪٿورا پيسان

تنهنجي عشق لانيون هن ليڪان

منهنجون هرش ٻڌيون هن چيخان

مٿن تـ روئندي زارون زاري

۶. وٿين دل ۾ درد دڪائي

وتو گهور تنهنجي آه گهائي

ڏنو طلب توهان جي ٿاڻي

جلي جان چند ويهي ساري

۷. تو ته بساري بره بچايا آئي محبت مڃ مچايا

بساري بار بره دا آيا آئي آتش عشق اٿاري

۸. محب ڀيل کي مل تون ڪول گهونگهت اچي ڪل تون

يار آڱن اسان جي ٿل تون
آءُ هڪر هوت هزاريءَ

ڪافي نمبر (۵۰)

حاضر ناظر يار

دل دلبر ويو ٿم ڪسي انهيءَ ديدن واري دام سان
۱. و نجن آقرب رڳ رڳ اندر
روز رانول پيو رسيءَ
اها پڪ آٿم پيغام سان.

۲. وحدت سان وڪوڙي دلڙي

هر دم بيستو ٿو هسيءَ
موهي محبت واريءَ مام سان.
۳. ڪچايون قهري ڪيس ڪرن ٿيون

دانھن دلاور دسيءَ
اهي غازي گواڻن گام سان.

۴. حاضر نساظر يار ٻيل سان

گجهڙيون گالهيون ٿسو ڏسيءَ
سي ته ڪين سائيندس عام سان.

ڪافي نمبر (۵۱)

رندي راه

رمز رنديءَ جي راه سالڪ سمجهن پيو ڪير ڇاڻي؟

۱. صدقو يار سچن تون مڏي مال مستاع
۲. دونهان درد دکاڻا اندر منجهه آڙاهه

۳. محبت جي مهڏان ۾ ايندا ڪاهيون ڪاهه.
۴. دائم رکن ٿا دل ۾ ڏسن هر جا هڪ الله.
۵. ڪندو ٻاجهه ٻيل چوي شافع محمد شاه.

ڪافي نمبر (۵۲)

موتو قبل واري مام

- موتو قبل واري مام جي سمجهين سالت بهي سر ڏي.
۱. پيالو ۾ مان پيءُ تون لعل لاهوتي ٿي ۽ تون
بي ڪنهن لڙج نه لاه.
۲. لاه تون سر جو سانگو ٿي ۽ تون نينهن ۾ لانگو
چڏ تون خودي ۽ جا خام.
۳. ٻيل آڪي ڏس تون

پسان پنهنجي مون پس تون
آستي انجام.

ڪافي نمبر (۵۳)

رهبر رند

- اها رهبر رند سڏايون ٿا
۱. سر جو سانگو لاهيون ٿا
ڪجهڙي ڪجهڙي رمز رلائي
نسوبت نينهن وڃايون ٿا
۲. جهيڙا جڻيون ٺوڪ جا طعنا
چمي سر تي پايون ٿا

۳. مڙ نوء واري مام پـروڙي
سوري سر نـوايون ٿيا.

۴. عشق ٻيل کي روز ازل کون
گيت انا الحق گاهـون ٿيا.

ڪافي نمبر (۵۴)

جانب جو جادو

ويو ڪارنگر ڪڙي ڪڙي دل ڏيڻ جي دام ۾.

۱. راتيان ڏينهان روح منهنجي ۾

مـوج منصوري چڙهي چڙهي.

۲. فوج حسن دي ظالم جنگي

سر عشاقن لـڙي لـڙي.

۳. نينهن نين جي نند ڦٽائي

تو ساه سورن ۾ سڙي سـڙي.

۴. مڱ ۾ ساريون روز سچي کي

پسنا وٺي پڙهي پڙهي.

۵. روز زال کون يار ٻيل کي

ويو جانب جادو جڙي جڙي.

ڪافي نمبر (۵۵)

محبت بلا جڻن عبث

بنا محبت سچي رب جي

جڻن جڳ ۾ ڪوڙو آهي.

۱. ٻڌي محبت سنڌي بازي
 ڪيڏن گهڻو گهٽ ڪي غازي
 رڳو هائي رام ڪوئون راضي
 سوريءَ سرڙا ڏنائون ساهي
 ۲. ذڪر ذاتي آهو چئ تون
 ڳولي ڳولي لعل ڪي له تون
 ڪاهي مڇر پتنگ پڻ تون
 سانگي سڀ سام جا لاهي
 ۳. محبت منصور ڪي ماريو
 سوريءَ جنهن سر اچي چاڙهيو
 انا الحق جو هئي نعرو چڙهيو سو پاڻ هو ڦاهي
 ۴. ڊيل هئي نينهن جو نعرو
 وجودئون ٿي ويٺو
 لاهي ڇڏو ڪو لاڙو تنهنجو وري عام سان چاهي؟

ڪافي نمبر (۵۶)

نينهن جو نعرو

- عاشق ڪري اعتبار ويا وحدت ۾ گڏجي
 ۱. ڪنهنڪي سڻائڻ ڪنهنڪي انس ڄسو آواز
 ۲. وڃن اقرب ويجهڙو وٽ نه يائڻ وار
 ۳. نعرو هنيائون نينهن جو ٺڪري ٿيا فروار
 ۴. عشق ڊيل آوڪو اٿي بره جو پاري بار

کافي نمبر (۵۷)

ذوق ذاتي

هيءُ مام پروڙي ڪير درد وارن پنهنجي دل ۾ سڃاڻي
۱. عاشق اٿت اندر ۾ اورن غازي ڪپي ويسا غم
ذوق جڳائي ظاهر ذاتي.

۲. سر بنا هٿ سـودو ناهي
مانجهي اهي ڪو مسرد مٿي.

دست محبوبان دي ڪسل جي ڪاڻي
۳. رمز حقيقيءَ جو راه سڃاڻي پـر جو لڏائون پور
جان جگر ۾ پائي جهاتي.

۴. هامي هميشه هوت ٻڌل سان آڌر علي شير
رمز رلاڻي جنهن اها نٿو لائي.

کافي نمبر (۵۸)

نور جمال

جنهن دل ويڪيا نور جمال
۱. سا دل مستون مست خيال

۲. معن رانجهن دي رانجهن مهڏا
چوڙيسم جهنگ

۳. مهڏي مهڏي يار سچن تون

مڏيون خـوانسا مال

۳. عشق بنا پيو پسند اجايو

بي سڀ ڪوڙي قيل و قال.

۴. راتيان ڏينهان روز ڀيل ڪي

لاڻي آهي درد تمال.

ڪافي نمبر (۵۹)

اُوکي عشق دي چاڙهي

ڪيئي ڪري قتلام عشق اڻانگو اصل کون آهي.

۵. بي سر ٿي ڪو ڪيڏي بازي

گوه کتي ڪو پڙ مون غازي

وحدت ۾ وير وريام

چثري جسم پنهنجي جان جلاڻي.

۶. اوکي اڻانگي عشق دي چاڙهي

دم دم دي وچ ڪمڻ ڏهاڙي.

نالهن ڪڇن جو ڪام

* پتنگ اچي ڪو پاڻ پڇاڻي.

۷. بسات بره جي بيشڪ باري

عام نه سمجهن هي سڌ ساري.

سمجهي ڪو مرد مدام سوري آڻي سيس نواڻي.

۸. سمجهه ڀيل سر گهور نون سارو

پنڌ پري پيو آ پڙ ۾ پمارو.

رند رڄهاڻي رام مانجهي اچي ڪو ميدان ملهائي.

ڪافي نمبر (۶۰)

ديدن جو دام

ٻان هڻي سو هڻي هڻي دلڙي دلير يار لڻي ويو

۱. اڪڙيون آماڻڪ زور ڏڙهن ٿيون

چوريءَ چوڪان ڏيسڻي ڏيئي

۲. دام ديدن جي ۾ يار ڌناري

قربت سان قابو ڪئي ڪئي

۳. ڪجهه اندر جون ڳالهڙيون

ڇا پڌريان چئي چئي

۴. عشق ڀيل کي آڙاه پاريان

نيلس نيلس جي وڻي وڻي

ڪافي نمبر (۶۱)

محبت جي ميخ

دام وجهي ويو دلير دلڙي سو يار لڻي ڙي لڻي ڙي

۱. عشق آريءَ جو لڳڙو جنهن کي

سور انهيءَ جي سڌ آ تنهن کي

قائي سا ڪين چئي ڙي چئي ڙي

۲. ميخ محبت جي يار هڻي ويو

درد ونديءَ جي دلڙي ڪئي ويو

گهرون سان گهڻي ڙي گهڻي ڙي

۳. عشق اولانبا تو آڳ اٿاري

مسرد هزارين پيو مانجهي ماري،

چشمن سان چٽي ڙي چٽي ڙي.

۴. سڪ نه ڀيل ڪي آه سندس سڌائي

راتيان، ڏينهيان اها وحدت وائي،

هرگز ڪنهن هٽي ڙي هٽي ڙي.

ڪافي نمبر (۶۲)

زلف جي تار

دلبر منهنجي دلڙي لٿي ڪٿي قابو زلف جي تار ۾.

۵. سڪ منجهون سڌڙا ڪري

مشتاق تو لٿي تو ماري،

وڃ پڇي پيرڙا پيري

جيسو عاشق تنهنجو آزار ۾.

۶. سو پيرا تو لٿي پڇان

لون، لون، اندر ويٺي لڇان،

[روزي رهبر جي زمان

ديدان اٿس دلدار ۾ *

۳. تنهنجا نياز ڏيڻ جا جوان

آه شمس شرمنايو اوهسان،

ڪهڙيون چٽي مان ڪهڙيون جوان

صفتان تنهنجون سندس شمار ۾

۴. ٻيل چوي اوکي اڙي

وٻو ساه سورن ۾ سـڙي

گڏ ٿي گڏاڻيون ڪا گهڙي

وبهون نشي جي خمير ۾

ڪافي نمبر (۶۳)

سڪ جا سبق

عجب ڏٺم اسرار اکين ۾ مام ڏيئي دل مارن ٿيون

۱. عشق سـنڌو آڙاه مچائي

باهيون بـره جون ٻارن ٿيون

۲. عشاقن ٿي آيون اُمالڪ

سرڙي سيف آڻارن ٿيون

۳. محبت واري مـام سـيکاري

پر ڪري جا پيارن ٿيون

۴. مڙگان ماري تـهر تـڪيرا

خون خاصن جا هارن ٿيون

۵. راتيان ڏينهان روز ٻيل کي

سڪ جا سبق پڙهائڻ ٿيون

ڪافي نمبر (۶۴)

ٽنهنجي سور سمجهايو

ڪل اڳي مونکي ڪانه هئي

ٽنهنجي سور سمجهايو اڇي

- ۰۱ پر پيالو پيرت جو پيرين پيارو آچي،
 مام محبت جي ڏيکي جنهن روح ريجهايو آچي.
 ۰۲ چشنگ چولي ۾ ڀڙي لـوچ لچايو آچي،
 دل ۾ درد فراق جو آ دود دکايو آچي.
 ۰۳ ساز سورن جو کڻي جنهن واه وچايو آچي،
 شوق جون شوريون ٻڌي نينهن نچايو آچي.
 ۰۴ نينهن ڀيل کي روز ازل کي يار جڳايو آچي،
 در در ديـواني ڦـران طلب ٿـپايو آچي.

ڪافي نمبر (۶۵)

ر سڄڻ جي

رنديءَ وارو راه رمز سڄڻ جي روشن ڪيڙو.

- ۰۱ اندر تونهن ٻاهر تونهن تونهن ساه پساه.
 ۰۲ سڀ صورت ۾ سهڻا ساڻين آهي پاڻ الله.
 ۰۳ مڙن ڪين مرڻ کون عاشق ايندا ڪاهيون ڪاه.
 ۰۴ روز ازل کون عشق ڀيل کي چـاڻـي شاهنشاه.

ڪافي نمبر (۶۶)

آلف سان اورج

بحار ملامت چاوين تون

مرد مري پشم جئري جڳ ۾.

- ۰۱ راتيان ڏينهان آلف سان اورج
 روح ۾ رام ريجـهاوـين تـونـ.

۰۲ گيل وچ ڪشني پوس پوس

مارن ماک مسر

۰۳ جوگي موٽا جو تي تن گوڙها گيل وهايا

۰۴ ٻڍل چوي پنڌ اڳي آڻي

هي جڳ جيون آجيا

ڪافي نمبر (۷۰)

آماڪ آڙيون

آڻي آماڪ آڙيون ديدان دلبر تو سان

۰۱ نينهن جنهن کي ننگ نهوڙيو

۰۲ سور انهي ۾ سڙيون سڙيون

۰۳ ميخان محبت جون يارهڻي وڻين

جان جگر ۾ جڙيون جڙيون

۰۴ رويون رويون راه ناريان

خيال انهي ۾ ڪڙيون ڪڙيون

۰۵ راتيان ڏينهان روز ٻڍل کي

درد لاتيون هن ٽڙيون ٽڙيون

ڪافي نمبر (۷۱)

محبين لاءِ ماندي

ماعت ڪين سري ڙي سري ڙي محبت لئي هان ماندي

۰۱ سرتيون سور ٿيا ٿم سونهان

درد دکايا دل منجهه دونهان

- منہ ٿو مڃ ڀري ڙي ڀري ڙي
 وار نہ آهيان هڪ وانديءَ
 ۱. ۲. مرتيون سڄڻ جي آئسڪر سڪان ٿي
 خط پروانا روز لـڪان ٿي،
 گورهن گات ڀري ڙي ڀري ڙي
 ويئي پڇاڻان ڀانڌي
 ۳. جانب جئري اچي پاتم جهاتي
 بيوس منهنجي دلڙي جو ڦاٽي،
 آئي منجهه آڙي ڙي آڙي ڙي
 برهه ڪئي هان بـانديءَ
 ۴. نينهن ڀيل کي هو ننڍي لاکون
 هيانءُ فراقن ڦٽي ڪيو ڦاڪون،
 ماريس ذوق ذري ڙي ذري ڙي
 ڪمڇ ڏٺي ور ڪانڌيءَ

ڪافي نمبر (۷۲)

برهه باهم ٻاري

- حسن ملان ڪري آيو به رهه لڳو هر ٻاريءَ
 ۱. راتيان ڏينهان (ني وي ميان) فند نه آوي (پلا)
 طلب تسوهان جي تسايو جان جلي چند ماريءَ
 ۲. درد اوهانجي (ني وي ميان) دود دکايما (پلا)
 محبت مڃ مڃايو برهه ڦوڪي باه ٻاريءَ

۳. عشق اوهان جو (ني وي ميان)

اڳ مون نه ڄاڻو (ڀلا)

سورن کڻي سمجهايو ڏک ن ڏني آه ڏيکاري

۴. عشق اوهان جو (ني وي ميان)

اصل ٻڌل کي (ڀلا)

فنيڙي جو نينهن ڦاپو تار تڳان تنهنجي تاري

ڪافي تدبير (۷۳)

دلبر رمز رلاڻي

رانجهن ويڙهي آيا ميڏا دانه وي ميان

صدقي صدقي ماه سچن تون

۱. رانجهن آڻي و نچلي وچاڻي

دل ۾ دلبر ڪا رمز رلاڻي

هادي ههوت ملايا

۲. مٿن ته رانجهن دي ٻانهي گولي

يار پڙهائي مٿي بولي

جانب جادو لاياء

۳. رانجهن آڻي پاتم جهاتي

دست ڍولڻ دي ڪسڻ دي ڪاتي

مٿن بي سيم نواها

۴. آڻي ٻڌل کي نينهن ٺهوڙيو

واسينگن جان وره وڪوڙيو

دونهان درد دکايا

کافي نمبر (۷۴)

مليا سچڻ حقاني

ريجهي رات رانجهو آيو دلبر اسان ڏي ويڙهي.

۱. منجهان چاري سو ٻيلي آيو ٻـرهـ دي ويـلي،

مليا سچڻ سوڀـلي کايو بخت سوايو.

۲. ٻن ٻيٽي کيڙاندي ٻولي مٿن هان رانجهن دي گولي،

ڏني عشق منڙي لولي نشو نينهن ڏاڍو لايو.

۳. شروع ٿيا شادمانا در در وڳا دما،

ٻهري ٻـار آيو جاما سڀ ساڻ ٿيو سڄايو.

۴. ٻـڀـل چوي هان ٻانهي مليا سچڻ حقاني،

هنڙي ٿي حيراني مطلب مولا پڄايو.

کافي نمبر (۷۵)

ڪهڙي آهي تنهنجي ذات؟

ڪيهي تنهنجي آه ذات ڪهڙي ڪبو ترهت ڪيئن آئين؟

۱. سل سچي ڪر سڌي تون ساري

ملڪ گهمين ٿو گل گلزاري

پيدا ٿئين ڀرپات قسمت آئي ڪارئن رهائين.

۲. وچ بدن جي تنهنجو اوتارو

بـيـاغ چمن ۾ وئين بهاريو.

منڙي لـ وـڻ ڪا لات

حال پنهنجي جي ڪا خبر هلايو.

۳. جن مڪو توکي جوڙ مان جوڙي

خيال خودي جا چڏ سڀ چوڙي.

تن جي ڪرين نه نات موگا ماري ٿو من منائين.

۴. آءُ جو آڪان ائين تو سان

ڪر حال پنهنجي جي ڳالهه ٻيل سان.

گهمين ڦرين ڏينهن رات

گهلي گهلي ٿي پير ٿو پائين.

ڪافي نمبر (۷۶)

وچان گهوت توتون گهولي

لڳي آه سڄي دي لولي دن وين دل آڏاسي.

۱. وڌڪير تيدا نظارا من مون لڻا مونجهارا.

ڪر نظر يار پيارا ڪنجي آئي ٿو کولي.

۲. طلب تن کي ٿا ايو سورن سمهن وڃايو.

پڪي پير منهنجي ٻايو وچان گهوت توتون گهولي.

۳. سڪ سوز ڪئي هان ماندي

هڪ وار ناهيان واندي.

پڇان روز تنهنجا پاندي

آهيان گهلي گهلي ٿي گولي.

۴. سڀ تون ٻيل جون آنهون دردئون ڪري ٿو دانهون.

ڏي بهگن ٻڏي ڪي پانهون سڳ هي جهايو ۾ جهولي.

کافي نمبر (۷۷)

ويا پنهنجو رام ريجهايون

- سوري سانگ نه ڪن سر اچي ڏين عاشق جهڙو جلايون.
 ۱. آڙاه ٿي ايندا آگ جا جيءَ ۾ جهڙ جهڙ ٿا ڪن.
 دود دڪن من ۾ مڇ ويا مڇايون.
 ۲. ڦرهيون جن جي هٿن ۾ ساريون سبق پڙهن.
 روز رڙن نيشين سي نثار وهايون.
 ۳. جن کي خوف خدا جو سڪا ٿي ڪين سمهن.
 ويا پنهنجو رام ريجهايون.
 ۴. اورن پيل سي الف سان منهن پائي سر مونن.
 روز ڏسن جانب جهانڙي پايون.

کافي نمبر (۷۸)

هر جا وسندا يار

- هر جا وسندا يولڻ يار آيسا بازي بيڪ بناڻي.
 ۱. ڪڏان ماريس دم منصوري موريءَ تي هسوار.
 انا الحق ٿو آپ آلاوي.
 ۲. ونجن اقرب واحد ويجهو وٽ نه پانڇ واره.
 رڳ رڳ ۾ ٿو رمز رلاوي.
 ۳. هر جا ڪيٽس جلاوه ذاتي نور ٿو نوروار.
 چوڻ وڌو آهي جبل جلاڻي.

۴. هر جاء ٻڌل حق نور نظر ۾ دل ۾ ڪر ڏيکاره
ڪعب مسجد تو ۾ آهي.

ڪافي نمبر (۷۹)

گجهم اندر جون گالهڙيون

محبت ميخان هنيون دل ڙي ڪنيون

اديون منهنجو يار هليو ويو

۱. گجهم اندر جون گالهڙيون

ڪنهن کي مان ڪن چيون

۲. ٺوڪان تنهنجي وو نينهن جون

لنگهي وڃي ٻار پيون

۳. سور سڀاڻن ساه کي ويو ته ڏکي ڪي ڏيون

۴. سڪ ته ٻڌل کي ساه ۾ جيئن ٽچڪن تيل تيون

ڪافي نمبر (۸۰)

ٻيو ساه، ٽوڪي ساري

گهند ڪول، ڪل پيارا، دلبر خدا جي واسطي

۱. چشمان جڏهن تو چائين

لڪين گهور سان تو گهائين

وجهي دام دل ڦاسائين

ڏٺي آبسرن سندا اشارا

۲. محبت وڏي سان ماري

گهٽي تنهنجي ٿي ڳاري

پيو ساه نوکي ساري پل پل ڪريان ڀڪارا
۳. سچ هيءَ ٻيل جي آزي ڪر رحم ٿي تون راضي
عاشق گهڻو آداسي تو لاءِ سچن سويارا

ڪافي نمبر (۸۱)

لنڙو عشق ڏاڍي لائي

ڏاڍيون عشق رمزان لايون نشي نمنهن جي ٺهڙيو
۱. لونءَ لونءَ اندر ڏي لونهان

درد دکاڀا دونهان
ڦٽڙا ڏين ٿا ڦونهان پڙڪن بره جون باهيون
لڳي آگ جنهن پتوڙيو

۲. رڳ رڳ اندر ڏي ريل لڳڙا بره دا ميل
آيا دم دم مڪسڻ دا ويلا

وڃي گهور سان ٿو گهايون
ڪنو خوب اچي جنهن کوڙيو

۳. ڏٺو عشق اڻسارو جنهن پر مون نشو پياريو
سورن سبق سيکاريو بوندان بره وسايون

وئي وره مون وکوڙيو

۴. ٻيل چوي ٿو جاڻي لنڙو عشق ڏاڍي لائي
وئي آه عقل جي وائي وڃي تن کي طلب تايون

جڳهو بره جيءَ ۾ جوڙيو

ڪافي نمبر (۸۲)

قالو ٻلي جو قول

جي تون ته عاشق مري ٿي ۽ موچارو

گهوري گهور ڪر تون سر ساه سارو.

۱. جي عاشق ٿئين تون کلي راند ڪت تون

پاڻي پهر پڙ ۾ پوئتي نه هت تون،

سوريءَ تي سر ڏي، ڪر پڙ ۾ پيسارو.

۲. عاشق ٿئين تان ڪر چند فاني

جنگ جام پي ۽ تون پيالو حقاني،

ٽپي مار جر دي هڻي نينهن نعرو.

۳. سن تون ڀيل عاشق آهيني

لاهي لعل ٿيڻ ٿا سـانگا سڀيئي،

قالو ٻلي جو ڪيائون سخن سچارو.

ڪافي نمبر (۸۳)

ٿن ۾ تار اڳيءَ

لائي تار ٿن ۾ سهڻي يار مانڪي

موهي مست ڪيڙو ديدار مونڪي.

۱. محبوب مٽيءَ جا اچي غم گنوايا

ڪري چهره گلابي اڱڻ منهنجي آيا،

ڏاڍو جام پيالو سردار مانڪي.

۲. ٿون آهين ننگ پرور سردار سڀ جو

توتي نه — ورائي آهي راز رب جو.

وئي ٿال ٺيندين مختيار مانگي.

۳. دل نياز تنهنجي آ نهوڙي

وجهي پيچ پرتيون وڊو وره وڪوڙي.

هنئين ميخ من ۾ منڀار مانگي.

۴. ڀيل ئي آڪي سڪ آه جنهنجي

پانهي مان آهيان توڙئون تنهنجي.

پرين پاڻ کون ڪندا نه دم ڌار مانگي.

ڪافي نمبر (۸۴)

گهوريان سڀ سينگار

لائي لڏو هڻي ويو يار سوان جنهنجي بره ڪيو بيمارميان.

۱. هوت هڻي ويو هٿ سان

سو ته ڪنڍو منجهه ڪاپار ميان.

جن کي لڳو سڀي ڄاڻندا

۲. هن درد جو ڌنڌڪار ميان.

۳. نيوڻ نزار نسوان ڪيا

هي ٿل روئن زارون زار ميان.

هنن پٿريون هوت لئي

۴. هي ته گهوريا سڀ سينگار ميان.

۵. اٿي پهر عجيب لئي

مانگي اندر ۾ آت مهاد ميان.

سورن سسارڙيو ساه کي

آچي قلب کين قرار ميان.

۴. مون ۾ مديون ٿي گهڻيون

سي تـ بيحد بي شمار ميان.

ڪندو باجهه ڀيل چوي ويندو مات گڏيون سردار ميان.

ڪافي نمبر (۸۵)

لا مڪاني دا سپر

عشق جهوئا ڏيندا صبحاني دا

معن پي دؤر پڙهيا دل جاني دا.

۱. سهڻا يار ميڏا مشهور هيا

نڙهين روشن زمين بي نور هيا.

اھو منجهه قرآن مذڪور هيا

الف ميم ڪم هي حقاني دا.

۲. شمس قمر ٿيو تاب جهلي

اڀرو سيف بيٺا تنهنجا مونگھم ملي.

آھ يار مٿو منهنجو محبوب بلي

پر ٿيا نور نبي کي نوراني دا.

۳. چشمن ڪوئي جو ديدار ڏٺو

نڙهين راتيان ڏينھان ڪو آرام ڦٽو.

اکين نال ڪو يار مٿو

اھو سـ ٿيو لا مڪاني دا.

سجده ٻيل پڙه قل هو الله

سارو قلب ڪري هادي هو هو الله

مليو يار منو ٿيا مڙڻي پيلا

ڪافي نمبر (۸۶)

دل جا ڀرندا ڪول

سر تي پوش هيس ڪو سلطاني دا.

مڙڻ ٿي ميدان ۾ ڏي سر سينگاري يار ڪي.

۱. سر جي دعويٰ چوڙ تون منهن نه مڃ ڪون موڙ تون.

جاڻون جي ۾ جوڙ تون ڏس دل اندر دلدار ڪي.

۲. الف ڪر الله تون وٽ پريان جو راه تون.

چو ٿيو آهين گمراه تون

باد ڪر پنهنجي اقرار ڪي.

۳. دل جا ڀرندا ڪول تون

روح نه ٿي گهر رول تون.

ڀاڻ ۾ ٻيهي گول تون

ڏس نوري تـجلـيدار ڪي.

۴. ڪت ٻيل بسازي اها

لاهي ڇڏ سي سوڪ جالما.

خيال وڌ خطرا ٻيا

ڏس سڪ منجهون سـردار ڪي.

کافي نمبر (۸۷)

طوطل پيو تنواري

منهنجي دل ته سچن تو کي ٿي سڃاڻي

۱. سدا گل چمن ۾ طوطل پيو تنواري.

۲. طوطا چمن ۾ ڦرندا هوائي

گهي ۽ گهي ۽ ٿي ڪرندا گداڻي.

موٽيا ديس جاڻي دنڙا گذاري.

۳. طوطا چمن ۾ هيا پر ڏيهي

چڱندا جو چوڻا جوگي آهيشي.

آلائي ذات ڪيهي گهمندا بهاري.

۴. آکي جو ٻيل چلي آءُ طوطا

رهيا هي مٿي دا خالي بت ٻوٽا

سانگي ملڪ موٽيا ويڙا قطاري.

کافي نمبر (۸۸)

نشو نينهون جو

اکين کي عجب ڪو نشو نينهون لايو

ابرو سيف سڃي حڪم ٿا هلايو.

۱. ڪريان دوست دانهون ٻڌي يار ٻانهون.

تڪيان روز راهون پرين پاڻ پسايو.

۲. بچي باز بحري ڪي بهي ڪراري.

- دلـڙي دام ماري   جسو تو جاڳايو.
۳. وئين دل جاڳائي   ليئو لعل پائي.
ڏاڍي تار لائي   بره تو بچايو.
۴. ٻڍل هئي سگ تيرا   ڪريو يار پيرا.
اچي محب ميرا   پڙ ۾ پير پايو.

ڪافي نمبر (۸۹)

هوڳي آتي ڪيئن مر ڪندي؟

مر جان ڪڪڙ وٽي ڪر ڪندي

لنڊڙي ڪڪڙ وٽي ڪر ڪندي.

۱. جنهن هٿ ته پنهنجو يار سڃاتو

پٽيل ڀر ڏي پير نه پاتو.

اڃا ڪوڙي ڪين ڄاتو   گندي گلام ڪر ڪندي.

۲. ولهي ويئي عمر وڃائي   ڪوٽ ويو ڪوٽي ڪي ڪاڻي.

اڳيون پوندس مار الهوي   ڪڙي ڪڙي ڪڙي ڪڙي.

۳. هٿ وٺيا اٿس محل ماڙيون

اڳيون پوندس وڌ ۾ پڇاڙيون.

ڪرم پٽيون پيشي ڪندي راڙيون

هوڳي آتي ڪيئن مر ڪندي؟

۴. رلي ويئي راڻيون راڻي   نڙي طمع ڏي تائون تائي.

سمجهه ٻڍل پر جي تون ڄاڻين

ڦرڪڻ وٽي مرجان ڦر ڪندي.

کافي نمبر (۹۰)

گهوڙها پيم گري

سور ۾ وڻي آه سڙي ڙي جيٽيون

۱. هيءَ دل تـ ۾ نينهن نه وڙي

۲. رڻندي رڻندي رت جا ميان

گهوڙها پيم گري ڙي جيٽيون

۳. هوت هڻي ويو هٿ سان

ڪا من ۾ ميخ مڙهي ڙي جيٽيون

۴. سنڌا ڪريان ٿي سڪ سون

پسنا روز پـ مڙهي ڙي جيٽيون

۵. دلبر باجهون مشڪل مڻي ڪي

گهارڻ هڪ نه گهڙي ڙي جيٽيون

۶. راتـ ميان ڏينهنان روح ۾

من ۾ موج چڙهي ڙي جيٽيون

۷. اصل ٻيل ڪي دم دم دل تي

درد ٻڌي آ ٿڙي ڙي جيٽيون

کافي نمبر (۹۱)

هندو مومن هڪ ڏٺو سي

سر ميري جڏهين عشق آيا ويڪرم تجلا نور حق

۱. عشق ۾ جيڪي آچن آهي سانگ سر جو نا رکن

پتنگ ۾ سروانه پـ چن مرڻ نا تن جو مرڪ

۲. موتو قبل پنه تون مري ٻڌ خبر هي تون ڪري،
 شق ٿي اوهو وري ڪر دور دنيا جا ترڪ.
 ۳. هندو مومن هڪ ڏٺو سي ڪونه ڪو تن ۾ فرق،
 لونءِ لڳي تان لعل ٿيا وحدت سندو واريائون ورق،
 ۴. ورهه واريءَ واٽ تي قربتون پيا ڪامل ڪسي،
 سر ڀيل صدقو ڪري وحدت جي واديءَ ٿيا غرق.

ڪافي نمبر (۹۲)

لاهو تي لعل ٿيا

ڪل لوڪ کي ڪيهي پوي

هن عشق جي اسرار جي؟
 ديدار ريءَ ڪانهي دوا

هن سره جي بيمار جي،
 ۱. عشق جي سر آڻيو سي محبتي محو ٿيا وتن،
 ڪيا وتن خسمار ۾ ڏني ديد تن دلدار جي،
 ۲. لئو عشق جي جن کي لڳي

سي لاهو تي وڃي لعل ٿيا

نعمرو هنيائون نينهن جو

ڪيائون تڙي سسيءَ کون ڌار جي،

۳. جن سرڪ صحبت جي چڪي

سي سوز نا ڪنهن کي سلن

سامي سـدا هن سـر م وٽ نه پـائن وار جيء
 ٠٤ سر ڀيل صدقو ڪري آڻي پـون آڙاه مء
 شهادت شـوق مون ٿين اٿن سڪ سچي سردار جيء

ڪافي نمبر (٩٣)

آيو نبي سونهارو

ورڻو آمت جو وارو، آيو نبي سونهارو،

سـونـهن سويـارو

٠١ در در خوشيون خير جو ٿيڙا

گهٽي ۽ گهٽي ۽ گلزارو

٠٢ ملڪ ساري م ٿيو مشهوري

نـور جنـهن جو نـرو

٠٣ صدقي صدقي ساه سچڻ تون

سـر گـهـوري نـينـدس سـارو

٠٤ روح ڀيل جيڪي ٿي روشنائي

ويو اندر جو تم آندارو

ڪافي نمبر (٩٤)

ڪسي ٿيءُ ڪباب

بـره هـڪـيو بـيـتاب سورن آڻي دم دم لائيء

٠١ بره ڪوڙيون آڻي تـمـدون تـارـان

ڏور پون ٿيون تن جون پچارانء

روح ۾ وڃي ٿو رباب راتول آئي ڪا رمز رلائي.

٠٢ سور سڄڻ جا سلڻ جا ٺاهڻ

ڪنهن کي سايون مان پاڻ مان آهن.

شوق تي ڪڙي مان شتاب

محب ملڻ جي آهي هڪ سدائي.

٠٣ عشق انهيءَ ۾ جيڪي جو آڙيا

سور درد جا مسئلا پڙهيا

سينو ڪيائون صاف خان خودي کي ويٺا ڪاٺي.

٠٤ پڊل لڳو ٿي نينهن جو نعرو

منزل مائي ٿي ۽ موچارو

ڪسي ٿي ۽ ڪباب دل جا درسن مان الهادي.

ڪافي نمبر (٩٥)

خبر ڏي ٿو-ون خاطي

ٿو دهر لائي

ڪنبي چند جهاتي.

دونهان ڏکڻ ٿا

پاڻي يار جهاتي.

ڪريان روز دانهون

توسان دل ڦاٽي.

عشق الهادي

خبر ڏي ٿو-ون خاطي

مان جو مران ٿي

ڪج يار پيرو

٠١ ڏک هي ڏکڻ ٿا

باه ٿو جا هاري

٠٢ ٻڌي يار ٻانهون

ويني روز روٽان

٠٣ آهي پڊل ڪسي

ڪڏهن يار ايندو

ڪافي نمبر (۹۶)

تنهنجي وائي وات

تنهنجي وائي آه وات

پريات مٿي لات ڪنگل ڪا سٺائي.

۰۱ منچري سامي آيو مون مشڪل بات.

۰۲ ڏسندي ڏينهن گذاريان ڪم ساري رات.

۰۳ روز ٻيل کي روح ۾ طلب توهان جي تات.

ڪافي نمبر (۹۷)

دلبر ٿي نه ڌار

تنهنجي ٻره ٻڌا اٿم ٻار

مل ٻار، تنهنجي تار مٿي کي ملڻ جي.

۰۱ وٺي وره وڪوڙيو واندا ناهن وار.

۰۲ پالڻ پورهائت کي مان ۾ ٿي عيب هزاره

۰۳ هج هميشه هٿري دلبر ٿي نه ڌار

۰۴ ڪر ڪاهجه ٻيل چوي صاحب لڳ سستار

ڪافي نمبر (۹۸)

پت پڇي ڪر پور

عشق جي منزل زور راند ڪورڻ مون چاڻي.

جيئري مري ڪو مودان ملهائي.

۰۱ چڙه سوريءَ تي ڪر نڪو سانگو

آهي اصل کون عشق اڏانگو

هيءَ سر گهورڻ گهور ڪوپا ڏي ڪنڌ ڪپائي.

۱. عشق جي بازي جهڙو ٿي گهاٽي

پرواني جان پاڻ پڇاڻي.

۲. بت پيچي ڪري پور عاشق جان جلاڻي.

۳. يار زوراور زهر جو لائي

هٿ پريان جي ڪهڻ جي ڪاٽي.

۴. مٿس ڪنهن نون ڪور ڏي تون لڳن تون لاهي.

۵. ڏس ٻيل تون هر دم هادي

يار وڇاڻي ٿي گلن سان گادي.

۶. پنهنجي اندر ۾ اور جانب جهانڙي پياڻي.

ڪافي نمبر (۹۹)

۷. پاڻ ڪر انجام ڪي

جي عاشق ٿيڻ ته ڇڏ عام ڪي وجود مون ڏس ڄام ڪي!

۸. لنگهي عام کون عاشق ڇٽا

ڪاٽي ۽ بنا پيا ٿي ڪٺا

في الله ۾ نيشي ڪٿا محڪم مليا اسلام ڪي!

۹. جيڪي عام کون پامي پيا

تن دل جا درس مڙهي ڪيا

صاف ٿي سمجهي ويا ۱۰ مردن ڄاڻو هڪ مام ڪي.

۱۱. پئي عین ڏس وجود جا پوءِ دور هڪ محبوب جا

تو وٽ ٿيو حبيب جا روح ۾ تون گولاج رام ڪي.

۱۳. رخ تي ٻڌل رهڻي اهو

پهچي پهرين جو پهچ پيو.

قالو بلي تي قول ڪيو باد ڪر انجام ڪي.

ڪافي نمبر (۱۰۰)

پرين ۽ پاڻ پساڻو

محب مٿي جي گهر ۾ آيو ميندي مون اچي لاهو.

۱. سرتيون ٺار سينگار ڪيو سـ رهي سچ وچـ ايو.

۲. جنهن تـ ڏٺي ڏک ڏور ٿيا

سرتيون ڪم ٿيو سڃايو.

۳. سير ڪٿوري واسـ ۾ پيرل پير اچي پـ ايو.

۴. اڳ ٻڌل جي عيد ٿي پـرين ۽ پاڻ پساڻو.

ڪافي نمبر (۱۰۱)

ڪر ڪماڻي

سامي سير ڪرڻ ڪيئن آئين آئين تون نه ڪمائين تون.

۱. جهڙو آئين تـ جهڙو ويندين

موگا من نه منائين تون.

۲. ڪر ڪماڻي يار پنهنجي جي

وڀي وڪر وچائين تون.

۳. هشق ٻڌل ٿي اوکو اٿانگو

سوري ۽ سر نوائين تون.

ڪافي نمبر (۱۰۲)

هت نه وسارو ٿي

جو گهي منهنجو جيءُ

پيارو مسافر سڀني تي آيو

۱. جو گهي ٿي وين ٿان ڪرتون صفائي سڀ

چوڙ طمع کي ڪر نه گدائي،

ڪرڪي سڀور مون پيءُ

چڙهي ڏي هيءُ هول اڃا پوءِ

۲. عجب ڏٺو سي ملڪ الله دا

سير ڪيتو سي فاني جڳ دا

قادر آهي ته ڦري

باريءَ جنهن هي باغ بنايو

۳. هاڻي هون ڏي ڪرڪا هاڻي جي

گنڍ ڳالهه پرين سان ٺاهي چنڊ جي،

هت نه وسارو ٿي

تو کي ڪنهن ٻول ٻڌايو

۴. ٺاهي جوڙي توکي مڪائون

سمجهه ٻڌيل سر ائين آتاهون

يا ڪي نه پار ڏانهن ٿي

مستان گهمون عام اڃا پوءِ

کافي نمبر (۱۰۳)

سانگ، ڪرڻ آيا سانگيڙا

آئي ملڪ اسان جو اڳي اڳي

اسان جهٽ جالڻ وارا جو گهڙا

۰۱. ٺيٺي ڌريندو خاڪ مٽيءَ ۾

سـر جا پـاڻي سڳي سـڳي

اسان پٺڪ ڏکڻ وارا پر ڏيهيڙا

۰۲. پار پرين ڏانهن ڪير جهلندو

زور نه ڪنهن جو لڳي لڳي

اسان امر مڃڻ وارا ماروڙا

۰۳. سج چنڊ نه هو ڪٿان تاري

اسان انهيءَ کون به اڳي اڳي

ڏيهه ڏورڻ آيا سي ڏوٿيڙا

۰۴. ڀيل چوي نيٺ جو ٿيندو

ويـري مٽي ٿي وڳي وڳي

اسان سانگ ڪرڻ آيا آهيون سانگيڙا

کافي نمبر (۱۰۴)

رخ تيرا سڀ نور دلبر

رخ تيرا سڀ نور دلبر مٺن ويڪيا اسرار بي

۰۱. اکيون تيمڙيون باز بحري

وچ ڪجل دي ڌار بي

- نہن زندگی ہی تہ ظالم
 ابرو ہی تلوار بی،
 ۰۲۔ دند تہڈی موتی داڻی
 لب ہیا سی لعل بی،
 زلف کالی ہن بشیہر
 مکہ روشن گلزار بی،
 ۰۳۔ شمس تو شرمناڻیو
 تو جھڑو کونہی کو پھو،
 کریان قمر قربان توتان
 سو پیرا سو وار بی،
 ۰۴۔ گھر ڀیل جی گھوت آڻین
 سر کری سینگار بی،
 جنهن گلی مان پیر پاتہ
 سا گلی ہیکار بی،

کافی نمبر (۱۰۵)

جانب جو جمال

- دسی جانب جو تہ جمال درد دیوانڙی کھی هان،
 ۰۱۔ جانی ری جهان
 ساعت یانیان سو سال،
 ۰۲۔ صدقو یار سچل تون
 مڈیون ہی سپ سال،

٣. قـاصـد چـڄـيـب کـي
هـن هـيـڻي جو حـال.

٤. آءُ اڳي نان عيد ٿي
سڻ پڙيل جو سوال.

ڪافي نمبر (١٠٦)

محبت والا پيالا

اچي ٺڳي نوسان ڀاري جنهن مونکي باه جي ٻاري
١. آهون دانهون سڻ تون مڻي جون

دوست ڏجاء دلداري.

٢. ڏٺـڙهـ پـيـالا محبت والا

نينهن نشو ٿيو خماري.

٣. سور سڄڻ جا ڦٽ چاڪ اندر

رو رو ڪريندي هـان زاري.

٤. مهر مولا جي ٻاجه پڙيل تي

صاحب ڪمي آه ستاري.

ڪافي نمبر (١٠٧)

لا هڪان کان نازل

جتي عاشق هڻندا نعرو

آني سر واهن جو سڻڪارو.

١. شوق شمع تي اچن ٿا ڪاهيون

ڪنڌ ڪلهن کان ڏهن ٿا لاهيون.

پتنگ پنهنجو پاڻ پڇاڻون

پڙ ۾ ڪن ٿا ڀسارو.

۲. آڏي عجيبن ڪس جي کوڙي

عاشق ڏين ٿا سر اچي ڊوڙي،

مڙن ڪين مرڻ کون توڙي سر ڏين ٿا سارو.

۳. لا مڪان کون ٿيرا نازل

حق تنهن کي آهي وري حاصل،

بيشڪ آهن با الله واصل

عرش ڪرن ٿا اوتارو.

۴. سمجھ ٻيل کي چڙهيون فوجان

دم دم دل تي آون اوجان،

عاشق ماڻن مرجان موجان

هڻي نينهن نڦارو.

ڪافي نمبر (۱۰۸)

ملڪ سارو تو مستان ڪيو

تنهنجي حسن سچل حيران ڪيو

ديدن دام وجهي ته ديوان ڪيو.

۵. طلب توهانجي ڪا نات اٿم

ايها واڻي مٺي ڪا وات اٿم،

ڏک ته تنهنجو ڏينهان رات اٿم

پره بت پڇي ته بيران ڪيو.

۲. لنو لنو اندر مان ويئي لڄان

دم دم دانهون ڪيان پاندي روز پڇان،

بره بار آڏا ڪنهن سان ڪين ڪڇان

سورن ساه اندر سامان ڪيو

۳. تنهنجو سور سڄي مان ڪنهن کي سلاڻ

بره باه ٻاري جوش منجهه جلاڻ،

طعنا لوڪ ڏئي جهولي آءُ ٿي جهاپان

هيڻو حال ڏسي ارمان ڪيو

۴. جن انسان ماڪ حوران ديويون

تجلي تاب تنهنجي چوري ڪيون سي چڙيون،

ڪيون قرب تنهنجي ڪيون ذوق ذريون

موهي ماڪ سارو تو مستان ڪيو

۵. آءُ تون ٻيل جي به ڪول مڻا

نالي نانءُ الله جي ڪجهه ٻول مڻا،

ماڻو محب چڙي گهنڊ ڪول مڻا

توڻان جان جسو مان قربان ڪيو

ڪافي نمبر (۱۰۹)

هر جاءِ حق

هر جاءِ ويڪير حق اظهار چم چم ڪرڪي آيا يار.

۶. ڪاڻي ملان ڪاڻي قاضي

ڪاڻي رمز رنديءَ ۾ راضي

ڪاٿي ڦرندا مست مجازي

ڪنيس ملامت سر تي ٻار

۰۲ ڪاٿي ناڇو نـاچ ٺڇندي

ڪٽ مبر تي چڙه بانگ ڏيندي

ڪاٿي قاتل قتل ڪريندي

ٻه-ري جنگ سـهندو جنسار

۰۳ ڪاٿي ميم دا برق هاس

اھڻون آ ڪي عـبد سڏايس

ھر جاء اپنا حڪم هلايس

ٻوليون ٻولي لک هزار

۰۴ سمجھ ڀيل تون هيءُ سر سارو

نانگا هڻ تون ٺيڻهن جو نعرو

تو ۾ آهي پـرين پيارو

وڻجن اقرب ڪر اعتبار

ڪافي نمبر (۱۱۰)

دنيا چور تہ دلبر ويڪين

دنيا چور تہ دلبر ويڪين آھين نور الاهي دا

۰۵ تو ۾ آهي ذات ظھورو

شعلا چا ٻڌ شاهي دا

۰۶ وحدت دي وچ گم ٿي غازي

مڪڙا ويڪين ساھي دا

۳. هت هت عاشق موجدان ماڻھون

پي پي الا بقائي دا

۴. عشق ڀيل اوکي بازي

سودا ڪري صفائي دا

ڪافي نمبر (۱۱۱) جوڳي آدم ڪنون اڳي

ذات جو ڳين جي نه معلوم ڪنهنڪي

هت مسافر آيا ڙي

۱. جوڳي موٽيا پوئتي قطاري

سامي ڳوڙها گل تي ڳاڙي

عهد لکئي اٽڪايا ڙي

۲. جوڳي آدم ڪنون اڳي جوهيڙا

سج چند تارا پوء پيدا ٿيڙا

آدم پوء بنايا ڙي

۳. فنا في الله جي ڦوڪ جو ڏيندو

سچو سر هڪ صاحب هوندو

خاڪ بي خاڪ رلايا ڙي

۴. آکي جو ڀيل جوڳي الاهي

ڪل ڪنهن کي نه ذات جي ڪاڻي

لڪ ۾ جنهن پاڻ لڪايا ڙي

کافي نمبر (۱۱۲) قاصد کهي وچ يار ڏي

لونءَ لونءَ اندر ويئي لڇان

سرتيون سڄڻ جي سور ۾

۱. جڏهين عشق سر آواز ڪيو

سارو عقل سڀ هوش ويو

منهنجو ڀرين سان پيچ پيو

۲. قرآن مست ٿي مخمور ۾

۱. محبت اٿس من ۾ مدعا

ڀر ڏي وڃي قاصد ادا

ساري ڪجهڙ منهنجي صدا

۲. هٿڙا ٻڌي حضور ۾

۳. قاصد کهي وچ يار ڏي

دلبر مٺي دلدار ڏي

اکڙيون انهيءَ سوڀار ڏي

۴. پل پل نهارن پور ۾

۴. جن کي ڀليل سڱ ساه ۾

سي رڙنديون وٺن رند راه ۾

اٿن آسرو الله ۾

۵. هر دم نظر حق نور ۾

کافي نمبر (۱۰۳)

پرین پاتو پیر

- یار بنا پيو کير گهٽيون گهير ٿو گهمائي۔
 ۱۔ ونجن اقرب ويجهڙو تنهن ۾ فرق نه آهي ڦير۔
 ۲۔ هندو دھرم هڪڙو ناهي ويري نڪو ڏير۔
 ۳۔ وڻ کستوري واسيا سرها ٿيا سڀ سِير۔
 ۴۔ اڱڻ ٻڍل جي عيدڻي پرينءَ پاتو آه پير۔

کافي نمبر (۱۱۴)

بره جا بحري باز

- سمهڻ سرتيون سک وڃايم
 بره بچايم کي بحري باز۔
 ۱۔ سر تي آيم عشق اٿانگو
 سرتيون چوڙيم سڀڪو سانگو۔
 عشق اندر ۾ ڪيا آواز۔
 ۲۔ دلير وٿين تون دلڙي ڌناري
 محب مٿا وڃ منھڙو ڏيکاري۔
 تنهنجي نيشن جا کي نوان فاز۔
 ۳۔ وره ڪوڙيون آڻي تندوڻ تاران،
 ڪست منجهون ڪيم ڪوڪاران،
 سورن وڃايم سهسين ساز۔

۱۴. عشق ٻڍل ٿي اوکي بازي
گوه کتن کي پڙ مان غازي،

مشڪل سمجهن رندي هي راز.

ڪافي نمبر (۱۱۵)

سگهڙو موٽج يار

سگهو موٽج يار توکي ويڏا ساريون م

سچ جي سرڪ صاف وڻين ڪا پماريون.

۱. تنهنجي سورن جي ڪهڙي ڳالهه ڪريان

پاڻي پاند گچي پر جي پيش پوان

ابرو عاشق تي ڪن ٿا ڪان سنوان

ڏاڍي چوه چڏيون وڙهن ويچارينون.

۲. تنهنجي سگهه يار سدا ٿي هي هسڪي

پروانا پر ڏي روين روز لکي

من کي محب، اچن ويٺي وات ٽڪي

منهنجي ڦٽن جو تو وٽ دوست دارون.

۳. عشق هو ٻڍل کي ٻنڌڻ لاکون

چو محب ڏيڪين منهن عجيب اسانڪون،

روحڙو آه رتو تن هي توهانڪون

دم نه نجاه ڌار توڏي ٿا نهاريون.

ڪافي نمبر (۱۱۶)

اکڙيون عشق ريجهايون

اکڙيون عشق حسن ريهي ريجهايون

روئن روز گهڻو پر کي پچايون.

۱. لڳو آه عشق حسن ڪندي هان ڪو ڪارا
ديميون ۽ ڌڻڪار نينهن جا نغارا

محڪم مٿي تي آهن يار پيارا
تنهنجي سچل سور ٽنڊڙيون ٽپايون.

۲. تنهنجي عشق حسن فوجان اٿاريون
لڳي آه جنگ جاڻي اچن خماريون،

سيف نيٺن جي هٿن اولاريون
طرحين وجهي تاب وڃي دلڙي گهاپون.

۳. يار پيل وٽ باغ جوڙي بنايو
ڪليا گل هزار مصل وچايو.

مر ته آدم دي ائين آلايو
سيني اندر صاف ڏسو ليٽرو پايون.

ڪافي نمبر (۱۱۷)

ڳالهه ڳجهه جي هيءَ ڳري

آءُ ادا سالڪ سهي ڪر ڳالهه ڳجهه جي هيءَ ڳري.

محبت سنڌي مهڏان ۾ پڻ مام ۾ مانجهي مري.

۱. جوڳي وها هيءَ جڳ چڙي

لاهور ڏي ويڙا لڙي

پاڻ وحدت ۾ گڏي تن سرڪ محبت جي پري.

۲. محبت هين من ۾ مدعا

جڙي ٿيا جيءَ کون جدا

- ساري ڪرن سر جي صدا
نعرو هڻن هل هيدريءَ
۳. نٿا عام ۾ عاشق اڙن
سر ڏيئي سوريءَ چڙهن
حرف تان حق جو پڙهن
رڪن تاج سر تي سروريءَ
۴. پل پل پيل سي پور ۾
سامي سدا هن سور ۾
هر دم هن حضور ۾
ڪولي ڏسن دل جي دريءَ
ڪافي زمبر (۱۱۸)
رڻ مان راند ڪڍڻ
پڌو جن شوق جو شلو
سوره سوريءَ سيڻي چڙهنداءِ
۵. ڪهي مون تي عشق احساني
دلبر دل مون لڏم جانيءَ
ڪيو سي سير صبحاني
الحمد ڏياد سي پڙهنداءِ
۶. جيڪي لنگهي گام ٿيا غازي
ڪشي ڏن بره جي بازي
ڪيائون نفس سان تعدي
آهي رانديون رڻ مون ڪٽنداءِ

۳. ٻڌل هيءُ پنڌ ٿي ڌر جو
پسڻ ٿيندو تـڏهن پر جو

مانگو لاهن جيڪي سر جو
نعرو آهي نينهن جو هٿندو

ڪافي نمبر (۱۱۹)

خاڪو ڏا پڇرا

ڪاٿي جو وڳي ٿي چاڀا

پنور گلن تي آڻيندا

۱. جا ڏانهن آيا پوءِ پين ٿاڏي

مال ڇڏي ويا مڙيا

۲. چوڻي پائي امر سي آندا

قسمت رات رهايا

۳. پڇرو ٻڌل ڏا خاڪو ڏا ٻڙيا

تنهن ۾ مـور سـمايا

ڪافي نمبر (۱۲۰)

من مسيت، قلب ڪعب

من پنهنجي کي مار مار

سر ڏئين سرهو ٿئين تون

۱. من مسيتيون قلب ڪعب

هار جو دل ۾ ڏيـدار

جي ڏسجن جڙي مـري

تو ۾ وڃي تـنڌ تار تار

٠٢ سو وڏو سوڌو ڪرڻ

ايهو عاشقن انجام ڀار.

اهي ري ڪاٽي ڪٽا وٽن

لانگها لنگهي پيا پار پار.

٠٣ عشق جي ٻيل چوي

جن کي اديون لوري لڳي.

هي سمهي ڪيئن نند ڪنديون

اهي روز روئنديون زار زار.

ڪافي نمبر (١٢١)

عشق دي چالي

مام ڏٺي دل ماري ٿو

اها عجب شب عشق دي چالي.

٠١ هتون حيدر شاه علي جي

پيالا جڙام پيلائي ٿو.

٠٢ انا الحق جون ٻوليون ٻولي

سوري سر سڀنگاري ٿو.

٠٣ مڙگان تير نين تفنگي

ڌاڙي خاطر ڌاري ٿو.

٠٤ روز ٻيل کي رمزان لائي

اولاڻيا ٿم اڻاري ٿو.

کافي نمبر (۱۲۲)

هر طرف تيرا دعرا

رخ چمن تما را پيارا

ڏسي ٿيا مست عالم سارا

۱۔ قـمـر لـجـائـي جـانـي

ٿيون حوران پريون حيراني

وہ واہ سـجـن تـيرـي پـيشـاني

چا بجلي ڏي چمڪارا

۲۔ ڏند لب لعل هي سجن کا

کيا هي موتي عدن کا

رخ هي شمع پريم کا

سـهـڻـل گـل هـزاره

۳۔ وہ واہ چشم دي چالي

تيريون ديدان مارن دو نالي

تيري نمنان دي چال نرالي

ابـرو عـجب نـظـار

۴۔ من هي ڀيل جو گهاٽي

جـانـي جـسم جـاگـهـاڻي

اچي سهڻل حڪم هلائي

هـر طـرف تـيرـا نـعـمـرا

کافي نمبر (۳)

ٻاڻ لڳو

جن سان جيءَ جڙي

سي سانگ چڙهي ويو سڄڻا.

۱. ويٺي وات نهاريان

گهوڙا گل پها گهڙي گهڙي.

۲. دل ماندي دانھان ڪري

گهاريان ڪيئن گهڙي گهڙي.

۳. اٺشي پهر اپاڻڪي

ويشي سور انهيءَ ۾ سڙي سڙي.

۴. لڳو پاڻ ٻيل چوي

قابو دلڙي ڪڙي ڪڙي.

کافي نمبر (۱۲۴)

رهن ڏکي، لنو لاوڻ دي

سوري سر سلها وڻدي

رهن ڏکي لنو لاوڻ دي.

۱. هر جاءِ حق جا هوڪا ڏين ٿا

وحدت جو ويساھ رکن ٿا.

مرد اهاڻي مام سکن ٿا

ذات ۾ ذات چپاوڻ دي.

۲. رمز رضا ۾ رهن سي راضي

هان ڪيڏن ڪا بره جي بازي.

گوھ کڻن ٿا پڙ مون غازي

بره جي بهار اٿس اوڻدي.

۳. سامي سڪ ۾ سر ترن ٿا

گوريا غازي گام ڀرن ٿا.

محبت ۾ مخمور ڦرن ٿا

پيئون سرڪي سوس ڪهاوڻدي.

۴. مري ڀيل ميدان ملهائڻ

جوڳي پنهنجي جان جلائڻ،

سامي سڪ جا سڳڙا پاڻن

ڪن ڀر ۾ پاڻ پڇاوڻدي.

ڪافي نمبر (۱۲۵)

عشق آيا جهوليءَ پايا

عشق آيا جهوليءَ پايا مٿن به يار دا

ملي جاني ته حقاني اسرار دا.

۵. ملي محب مڪڻ متوالا

جنهن جسام پيارهه پسيلا.

ٿيڙا نينهن نشو خمار دا.

۶. مان ته روز رٿان ني ساريان

ڪوڙين ڪاڱ اڏاڻين.

ويکيان منهن مٿي مختيار دا.

۷. جڏان پاتم جانب جهاتي

ڪلوا جان جگر سڀ چا ٿي.

ٿيڙا گلبدن گلزار دا.

۱۵. آڪي ٻيل گڏ ڀرين هوندين تون

هيءَ نال نمائي نيندين تون،
مان ته نوڪر ٿيان پوزار دا.

ڪافي نمبر (۱۲۶)

هت سڀو ٿي آيو

ڪل ته ڪانه ٿي پوي

هن جو گهيءَ جي اچڻ وڃڻ جي.

۱. آيو پڪيٽو پچري اندر

لکين لائون ٿو لهنوي.

۲. هيءَ حقيقت حال پنهنجي جي

ڪنهن کي ڪين ٿو چوي.

۳. ڪاٺي بادشاهي ڪاٺي گداڻي

سختيون سور ٻو سهي.

۴. سمجه ٻيل هت سڀو ٿي آيو

ڏينهن به ٿي ٿو رهي.

ڪافي نمبر (۱۲۷)

الف سان اور

جوگي ٿا جاگن

جرڙ لڳي آه جن کي.

۱. جن جي مصلحت مير سان

سي ڪيئن ڪڪ سهڻو.

- ۱۶ جن جي اور الف سان
سي ورتيون لام لڏن.
۱۷ جن جو من مڪو ٿيو
سي ڪمي ڪين وڃن.
۱۸ ٻاروچل سان ٻيل چوي
اڳيان ٻول پڙن.

ڪافي نمبر (۱۲۸)

حج اڪبر

سوريءَ تي چڙهي سر ڏي
دوست ڏسين دلبر يار.

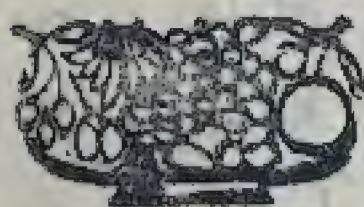
- ۱۹ ٻيهي ٻس ٻڪي مون
سونهن ڀريو سرور يار.
۲۰ محب تنهنجي من ۾
تون ڏورج ڪين ڏونگر يار.
۲۱ موتون قبل مر تون
حج پڙهين اڪبر يار.
۲۲ حامي ٻيل سان هوت ٿيو
آريائي انور يار.

ڪافي نمبر (۱۲۹)

گهوري جدائي

سهڻي ٻار مون کي رمز لائي آهيان ماندي .
پڇان پاندي لڏي ڏولي لائي .

۱. تنهنجا سور مون پور آهن اندر ۾
 سڻي سوال ڏسي حال رک تون نظر ۾.
 هوت نه چڏجان هن پوريءَ کي بر ۾
 لڳي لام تنهنجي سام معاف ڪر مدائيءَ.
۲. ڪريان دانھون ٻڌي ٻانھون ٽڪيان تنهنجون ويئي
 راھون
 وٺي سير پري پير ايندي اڳاھون،
 شب روز مانڪي سوز آھي تو لي تيملاھون
 ڏينھن رات تنهنجي تات ڪ اٿم سدائيءَ.
۳. آءُ اوري وڃان گھوري مل منهنجا جاني
 تون يار منار مان ھان تنهنجي ٻانھي،
 آھن نور تون حضور ڪونھي تنهنجو ثاني
 جھاتي پاڻي لنو لائي دل تو دٻائيءَ.
۴. ڀيل چوي يار ڪڏھن ڀرين ايندين
 چڏ ماڻو ٿي سڃاڻو وٺي نال نيندين،
 ڪ پيرو ڪري ٿورو گذاري گڏيندين
 مل هاڻي رب چاڻي گھوري پوءِ جدائيءَ.

ڪلام ھير رانجهو

ڪافي نمبر (۱۳۰)

رانجهن رمز رلاڻي

جنهن جي دم دم دل ۾ واڻي
رانجهن رمز رلاڻي آه

۱. ڊنڀريان سن ڪر ويسا پيلي

الله ماهي دي سانون ميلي

گهور گهوريان مٿن سر تون ويلي

عید ميلابي جي آڻي آه

۲. نديان تر ڪر مٿن پار جو ويسان

نال رانجهو دي ڪول پهچسان

عطر عنبر ۾ مشڪ مائسان

حورن منڍڙي لائڻي آه

۳. رخ ته رانجهن دا ذور پيشاني

ڪون پانين مان تنهنجو ثاني

آءُ به ٿيڙان تنهنجي پانهي

جنهن منهنجي جان جڳائي آه

۴. ڀيل آڪي رانجهن آيا

محب دليان دا الله ملايا

يوحد ٿيڙم بخت سوايا

الله آميد پڄائي آه

ڪافي نمبر (۱۳۱)

پيچ اصل کان پايو

ميندي رانجهن دي لايو

بار پلي ڪري آيو.

۱. ڪوڙي دي گهر مول نه ويسان

اوهان توڙي سمجهايو.

۲. ڪنهن ڏک ٻارئون ٿيڻو گداگر

رانجهن پوڻ مٽايو.

۳. ٻيل ني آڪي آءُ ته انهن جي

پيچ اصل ڪون هائيو.

ڪافي نمبر (۱۳۲)

دلڙي رانجهن سان ڦاٽي

جنهن جي ميندي اڳي مان لائي

وڃي دلڙي رانجهن سان ڦاٽي.

۱. لنو تون ڪانگل ڪڏهن پرين ايندو

ڏي ڪو - منيهو سائي.

۲. پار درياهون جهوڪ رانجهن دي

لڪ چپ ٻائيسان مان جهاتي.

۳. سور سڄي جي ساه کي ساڙيو

جان ڪنهي جند چاتي.

۴. آڪي ٻيل مهرئون مليا

ول ڪئي ذات صفاتي.

کافي نمبر (۱۳۳)

هڪڙا ۵-ولي

مولي سانون هڪڙا پيا نظر آوندائين
آوندائين، سو رمز رلاوندائين.

۱. اسان رانجهن هڪ ٿيو سي
پيول نه ٻيو ڪو پاوندائين.
۲. اهي ڳالهياں وحدت واليان
ڳلي ڳلي ڪر ڳاوندائين.
۳. جاڏي تاڏي سهڻل سائين
باري آپ بناوندائين.
۴. ٻيل فقير چوي عشق الهلي
سيني اندر سيجاوندائين.

کافي نمبر (۱۳۴)

مليو ٺهي ڏور ا

رانجهو رات آيو، مولی ملايو

ٿيا سير سرها، پرين پير پايو.

۱. ويڙهي اسانجي ٿيڙيون واڌايون
من جون مرادون پـرور پڇايون.
- ڏک ڏور ٿيڙا پنو روح رايو.
۲. آيو اڳل مون کليون عشق تاران
دم دم دل ۾ پون ٿيون پڇاران،
ڏڪر ذوق ذاتي جانب جاڳايو.

وڻ ٿڻ وسن، ٿيون خوشبوءِ خريدان
ڪل گل ڪلوا ڪيون عالم عيدان،

آيو شاه شافي جنهن اچي بار چايو.

۱۴. مايو ڀيل کي نبي نور انور

پهري تاج ڪلنگي آيو آه دلير،

مونتي مهر ڪيائين جنهن منھڙو ويڪايو.

ڪافي نمبر (۱۳۵)

هر دم خيال خدائي

جيڪا رانجهن رمز رلائي سا ته ناهي سلڻ جي.

۱. پير پير ماريس تير حگر دا

چشم من جوت چلائي.

۲. لڳڙي جنهن نون، خبر تنين کي

پئي ڪي ڪل نم ڪاڻي.

۳. رانجهن آيا حق جي صورت

قرباندا ويس مٽائي.

۴. راتيان ڏينهان روز ڀيل کي

هر دم خيال خدائي.

ڪافي نمبر (۱۳۶)

سوز نبي محمد مير دا

عشق عجب هيا، ڪو رانجهو هير داوي

رب ميلي وڏي ويالي،

سچ سچ دا، قسم پير دا دستگير داوي.

۱. ڪڏان رانجهو ميڏي پکي آيا هي
 مٿن ته شڪر ڪري سر تي چايا هي.
 پيڙا دل کي دام زنجير داوي.

۲. ڪڏان نال رانجهو دي اڙي هان مٿن
 ڪڏان پاس ندي دي ڪڙي هان مٿن.
 ڪوئي کير پيتم اڪسير داوي.

۳. ڪڏان يار گداگر گاهي هي
 ڪڏان تخت هيا صبحاني دا.
 ڪڏان پوش ڪيس فقير داوي.

۴. آڪي ٻيل يار پيارا
 سانو مل اچي تون محب موچارا.
 سانون سوز هيا نبي محمد مير دا وي.

ڪافي نمبر (۱۲۷)

سونهن ويڪيم سردار جي

آهيان جيهي مان تبهي رانجهن يار دي،

الا مان ته ميهار دي.

۱. نال رانجهن دي لاوان مان لڏايان

سرڪ پيتم اسرار دي.

۲. يار منهنجي جو ست نڪو ٿاني

سونهن ويڪيم سردار دي.

۳. رانجهن صاحب صحيح سچاڻم

دهد ويڪيم دالداري دي.

۴. ٻڌيل ئي آڪي گل عجائب

آدم به بهار دي.

ڪافي نمبر (۱۳۸)

رانجهن رمز ڏلائي

مل مبارڪ ڏيو مونکي جيڏيون رانجهن رمز ڏلائي هي ميان.

۱. گل گچي ۽ پاتم گانا

لوڪ ماهي دي مارن طعن.

اچي کوڙهن نينهن نشان.

بي مت عشق منجهائي هي ميان.

۲. لڄ حيا مان تـ شرم ستيمان

نال رانجهو دي لڳڙي ويسان.

لڪيل ويئي امر منيسان

چم خواري من چاڻي هي ميان.

۳. مل سهيليان ڏيو مونکي لاوان

صدق صدق پنهنجي يار تون جاوان.

هر کنڊ لاکر سيند گندايان

الله آميد پڄاڻي هي ميان.

۴. ٻڌيل ئي آڪي ٻانهي هان گولي

عشق ماهي دي ڏنڙي ڏولي.

اندر بهار يار دي ٻولي

بره سو بازگ پڙهائي هي ميان.

ڪلام عمر ماروئي

ڪافي نمبر (۱۳۹)

مان مارن جي آهيان

حال وڃي هي چوندس تن مارن کي ويهي
تن مارن کي ويهي.

منهنجي دلڙي جن ريهي.

۱. مان مارن جي آهيان

مارو مت هن سي منهنجا

ڪڏهن سڀاڻن ڪينڪي

پن زيور پيا تنهنجا

جيئري ويندس آءُ شل پڪي پنهنجي پيئي.

۲. سڪ مارن جي س رس آءُ

جهڙ جان بيمر جهوئي

تن مارن جي سرتيون راهنهاريان روئي

سي ماروئڙا ٿا وسن،

آءُ پري ڪيئن پيئي.

۳. ٻڌل آڪي تن ريءُ هڃم

آءُ وري ڪيئن جان،

ڪڍي هيءُ قيد منجهون

چڏ تون، مڃ هيءُ منت ميان،

آهڻي جن سان ساه سڀاڻا سڀي.

کافي نمبر (۱۴۰)

گهاريان ڪيئن مان گهڙي

تن مارن ريءَ عمر گهاريان

ڪيئن مان گهڙي

گهاريان ڪيئن مان گهڙي

پسج تون قيد ڪري

۱. ماندي ماڙين ۾ آهيان

ڪستون ڪريان ٿي ڪوڪارا

داغ اباڻا دل تي

هيان ڦٽي ٿيو ڦاران

ڏيل ڀريو آڌڪ سان

ڳوڙها گل پيا ڳريءَ

۲. جيءَ ۾ جهوري جن جي

تن ڏي ڇال وڃان

زهر ٿيا هن زيور

پانهين پٽ تي پڇان

ڏي تون رضا سان رخصت

وڃان پنهنجي لوءِ لڙي

۳. اڪڙيون سانوڻ مينهن جان

روئس ٻاجهون نه رهين

تن سانگين ڪي سارهن

نٿ نٿ نسيڪن وهين

- بيوس ٿي هان بسند ۾
۴. مٿي هان روز رڙي
پڊل آڪي تن ريءَ
وهن وه مون ٿيو
ڏٺونس ٻڌي آه دردن
ڪامل سو ڪيو
جوش جلاسر جهرا
ڪ ۾ وڻو ساه سڙي
ڪافي نمبر (۱۴۱)
پسان پڪا پڪيائڻا
طلب مارن جي آه ذات، شل ايندا اباڻا
۱. پيرون چونڊيندس پانڊ
پره ڦٽي پريات، پسان پڪا پڪيائڻا
۲. ويهڪ جن جي واريءَ تي آهي
اٿارن اڌ رات، مارن پڪا پڪيائڻا
۳. اگروا اباڻن انگ نسي
ڏيه وارن جي آه ذات، مانڪي ميسي سيبائڻا
۴. پڊل چوي پسان پيڪن ڪي
واڻي اها وات، ڏسان ڏيه ۾ ڏاڏاڻا

ڪافي نمبر (۱۴۲)

سنگهارن جا سور

۱. سنگهارن جا سور جاڳائڻ ٿا جهٽ جهٽ ۾.
۲. آڏا مينهن ملير تي پيرن ڪا پور.
۳. پرون چونڊينس پٽ پٽ ۾.
۴. ڪڍي آئين ڪو تون ٻڌم نه ٻاڻور.
۵. چورائي وئين ڇٽ گهٽ ۾.
۶. آءُ شرع تي سومرا عمرا ڪر نه ڪلور.
۷. لوڙه لڏينده لت لت ۾.
۸. ٻن هي هنڌ ٻيل چوي ٻن گهٽيون گهر پور.
۹. ڪه وهڻ ڪٽ ڪٽ ۾.

ڪافي نمبر (۱۴۳)

لا ڪيڙي ٿم لوڙي

۱. تن مارڻ جا ميان عمر سور وڃن ٿا ساڙيون.
۲. پسان پيڪڻ جون پٽ تي ويڙهيچن جون واڙيون.
۳. آءُ ڪانگا ڪا تن جي، لنو هائي لات وري.
۴. سانگيٽڙن جي ڪر، روئندي گچ پيا گري.
۵. دم دم ڪريان ٿي دانهون، ڳوڙها گل سي ڳاڙيون.
۶. رنجابل جي روح ۾ پل پل پور پون.
۷. سانگيٽڙن کي ساريون نت نت نهڻ وهن.
۸. ٻيوس ٿي هان بند ۾، روز ڪريان ٿي راڙيون.

۳. تن مارن سان عمر منهنجا نيل لڳا

ساه سڀاڻن ڪينڪي ٻن تنهنجا ويس وڳا

لاڪيڻي ٿم لوڻي، پٽ ڪريان ڦاڙيون.

۴. ٻيل آڪي ٻن پيا تن ريءَ گهر گهڻيون

جهانگيرن سان جهنگ ۾ وڃي پيان خوب ڪٽيون،

ڏوٽيڙن جي ڏک ۾ مول وٺن نه ماڙيون.

ڪافي نمبر (۱۴۴)

پٽ پهريندس ڪينڪي

عمر ڏي موڪل ميان وطن آءٌ ويندس الا

سرتين سان لئين حال ونديندس.

۱. ڪڙي هيس ڪو به تي ڪانه سڻائي ڪل ميان.

۲. پٽ پهريندس ڪينڪي پيڪن جي آءٌ ٻل ميان.

۳. سهسين منهنجي ساه ۾ سورن ڪيا ٿم سل ميان.

۴. ٻيل چوي ميان سومرا چوٽه جهلين ٿو جهل ميان.

ڪافي نمبر (۱۴۵)

عاشق قلم ڪهايا

وڻ ۾ ٻه ڏن رات عاشق قلم ڪهايا.

۱. سرڙو ڏنائون سچ ۾ ان نه هيڙن وات

تال تاس تپايا.

۲. مينديءَ رتڙن هڻڙا ٻه ره ڦٽي پريات

گاني ٻڌڙا پئي آيا.

۳. مڃ ڊيل امر الله جا مارو سستا هن رات.
گهايل گهورن گهايا.

ڪافي ٺهر (۱۴۶)

ويڙهيڇا ڪيئن وساريان

هت ته اهو ئي حال سانگيٺڙا ويئي ساريان.
سور مارن جا ڪنهنڪي ڏيڪاريان.

۱. ڪٽ جي وهڻ جو مرم ٿو ماري

پٽ پهرڻ جو لقب اسانڪي.
لوڻي اباڻي لعل

سر ڪنڊ سر ٺم سينگاريان.

۲. روز مارن ٺم ڪريان ويئي ربهان

چاڪ چڪن ٿا ڦٽ لڪ ويهان.

ساعت پانيان ٿي سال

ڏينهن مان غم ۾ گذاريان.

۳. عمر اباڻن ڏانهن قاصد ايندو

ڪيٽ سنديون ڪلي خبران جو ڏيندو.

مارو ٿا چارن مال

مان ويئي تن جي راه زهاريان.

۴. ڊيل آڪي ٿرس نه پيڙه

بيوس آڻي بند جو ڪيڙه.

هت ٺم جيئڻ آه جنجال

ويڙهيڇا مان ڪيئن وساريان.

کافي نمبر (۱۴۷)

ماندي دل ٿي مري

تن مارن ريءَ عمر، ماندي دل ٿي مري،
ماندي دل ٿي مري، ساريون گهڻ ٿي گهري.

۱. محبت منهنجي من ۾ مارن جي آه سدا،
ڪڍي قيد مون ڇڏ تون جڙي ڪرڻ جدا،
دم دم ڪريان ٿي دانهون، گهوڙهن گات پري.

۲. ميخان ماروئڙن جون جان جگر ۾ جڙيون،
هن تنهنجا بئسٽر بولاڪهن وڻن ٿيون ڪڙيون،
ليمان ڪاري بندڙا، ويهان ڪيئن ڪري.

۳. مانڪي ماروئڙن جا پل پل پور پون،
ننڊ ناهين ڪا نيمڻ چران وري چاڪ چڪن،
ڪڪ ۾ ڪريان ٿي سڌڙا، ڏک ۾ ٿو ڏيل ڏري.

۴. باغ باغيچ، بنگلا مور وڻن نا ماڙيون،
پسان پڪن جون پٽ تي ويڙهيچن جون واڙيون،
اندر ڏي ٿو آڌ مان ساعت ڪين مري.

۵. هڪ جيڏين سان هيڪر وڃي پنهنجي ماڳ ملان،
گجھ اندر جون گالهڙيون سڀيئي سور سلاڻ،
عمر آميدان آهن وطن تي واڳ وري.

۶. ڏوٿيڙا وڃي ڏسندس جيءَ گهريا هن جيئي،
جالي آيس جن سان ساه سڀاڻا سڀيئي،
چور ڪمي هان چاڪن ماريس ذوق ڏري.

۱۷. سبق ٻڌيل هيءُ سڪ جو ڪيئن وساريان ويهي،
 ڏوٽيڙن جي ڏک ۾ دهڪي ٿي هيءُ ديهي،
 درد دکايا دونهان من ۾ ٿو مچ ٻري.

ڪافي نمبر (۱۴۸)

لوڻي نه لڄايان لعل
 ساه سانگن کي ٿوساري (يلوساري) روڻي نه وڃايم حال.
 ۱۸. قلم قضا جي ڪوٽ ۾ آندس

نت ڪير گهڙيون هت گهاري،
 (پلو گهاري) ٻن مڏيون هي مال.
 ۱۹. درد مارن جي ڪئي ماري دل ماندي

روز گهراڻو ٿو گهاري،
 (پلو گهاري) جالڻ مونکي ته جنجال.
 ۲۰. ريءُ مارن جي ٻن گهر ماڙيون

موجهه وڌي هان ماري،
 (پلو ماري) ساعت پانوان هڪ سال.

۲۱. ٻڌيل چوي پت نه پهريندس

سڀ ته ويندي سان ۽ ساڙي،
 (پلو ساڙي) لوڻي نه لڄان ۽ پنهنجي لعل.

ڪافي نمبر (۱۴۹)

وڻن نا ڪين وهاڻا

دم دم ياد پون ٿا اباڻا ٻن هسيون ٻن هار
 عمر مانکي ڪين سڀاڻا

۱. جهوڪ جهانگين جي پٿر پوئڻ ۾
ڪين جالين سي ڪڏهن ڪوئڻ ۾
نٿن تي ڪن تنوار
پيئڻ تي جوڙڻ پساڻا.
۲. روزمارن لاءِ جيءُ جڪي ٿو
درد جو دل ۾ دود دڪي ٿو.
لونءُ لونءُ ۾ لڪار
سوڀڻ مانڪي سور ساماڻا.
۳. ساعت سانگن ريءُ سال ٿي پانپان
وڀڻي تن جي وات واجهايان،
ڏٺي نه ڪندو شال ڌار
ڏمان وڃي ڏيهه ۾ ڏاڏاڻا.
۴. ٻيل چوي هت ڪيئن مان جالپان
سانگيئڙن کي وڀڻي روز سنڀاريان،
ماريو مارن جي آزار
وڻن ٿا ڪين وهائڻا.

ڪٿم سسئي پنھون

ڪافي نمبر (۱۵۰)

ساعت سڃڻ ريءَ سال

ڏکڻ جون ڳالهائون چوندس پنھل ڪي

اٿم اميد وري ملندو سال.

۱. رمز سڃڻ جي دل رهي

پنھل پکي منهنجي ايندو پھي.

صدقو سڃڻ تون مڏيون هي مال.

۲. طعنا تنڪا ماڻهو ڏين مهڻا

پوءِ اهي پاڻ ڪري ڳل ڳهڻا.

سي مون سونهن ٿا سوتي در لعل.

۳. مرض محبت جي جو آه ڊپ ڏکو ڌارون

هيانءَ فراقن ڦٽي ڪيو ڦارون.

پلا ڪري پيرو ننگي تنگ پال.

۴. سرتيون سورن سبق سيکاريم

منهن تون گونگهت وري عشق اٿارم.

درد لائي آڻي دل تي ڌمال

۵. لڄ تہ شرم سڀ عشق وڃايم

ڪيچ ڪٽالو پرين پنڌ آهر.

پهڻ پنهور ۾ مونکي آه جنجال.

۶. موهيو ٻڌل کي موٽي عشق اوهانجي
چور ڪئي دل طلب توهانجي»

ساعت سڄي ريءَ پانين سال»

ڪافي نمبر (۱۵۱)

پنهل هل پرچي!

پنهل شل پرچي آلا

پاروچل ل پانهيءَ سان»

۱. گهوريان مڙهون گهوت جي

مال مڙهون خرچي آلا»

۲. مار مڙهه تي مصطفيٰ

گهوت تنهنجي گهر جي آلا»

۳. سام نه پرڻيءَ سڀا

ولهيءَ تي در نيسي آلا»

۴. پاروچل وٽ ٻڌل چوي

سو سڄي ڌرجي آلا»

ڪافي نمبر (۱۵۲)

قابو ڪوهياري ڪيو

عشق نه ڏي آرام

پره بهراڳن ڪئي آهڻ»

۱. هوت هڻي وڃم هٿ سان

من م مومخ مدام»

۲. قابو ڪوھياري ڪيو

وجھي لنڙ لنڙ ۾ لڌام.

۳. نينهن ٺھوڙي لڙ ڪيم

تن کي وڻي لڌ طعام.

۴. ٻڏي ساه سڌر ٿيو

پرين جو پيغام.

۵. سڱ ٻڏيل ھي سڱدا

گولو آڻ غلام.

ڪافي نمبر (۱۵۳)

آيو ٻاروڇل، آيو

آيو ٻاروڇل، آيو جنهن رمزن روح ريجھايو.

۶. سڱ پريان جي ساه ۾

سو تان ھادي ھوت ملايو.

۷. راتيان ڏينھان روح کي

طلب اوهان جي ٿايو.

۸. دونهان درد ڏکايو

سو تان محبت مچ مچايو.

۹. سمھان سمھن لڌ ڪو

سو تان جارون پار جاڳايو.

۱۰. لڳو پاڻ ٻڏيل چوي

سو تان گھور پرين جي گھايو.

کافي نمبر (۱۵۴)

ووڙيندس

ووڙيندس ور پيلي سڀ بر

پنهل تون پاڻ مان گهوريان.

۱. ماري دردن کيس مائدي

پچاڀان مان پار جا پائدي.

وره کون وار فاهيان واندي

کچي سرهي ۽ کلهن تون کوريان.

۲. کاکيون کيچ ڏي ويندس کاهي

سورن جو سندرو ساهي.

چپر ۽ ولڻ مانکي چاهي

ماليو ڏک ڏاج ٿي ڏوريان.

۳. پکي منهنجي پنهل ايندو

ورتيون هي نال نمائي نيندو.

دلاسا پار اچي ڏيندو

چرخو تنهن پار لڻ چوريان.

۴. آکي ٻيل گهڻي ۽ گارڊو

وچوڙي پار جي ماريو.

سورن منهنجو ساه بيڪاريو

هنهن جو حال ڪنهن سان اوريان؟

ڪافي نمبر (۱۵۵)

جانب جام پلايو

ڏاڍي نينهن پنهل مون سان لايو تو

لايو تو، ٻـرـهـ ٻـڄـايـو تو،

۱. سـتـي پـيـئي هـيـس سـڀـج پـلـنگ ٿي

جارئون يار جاڳايو تو،

۲. شوق محبت جون چمڪن چمڙيون

ناچوءَ جان تـم نـڇـايـو تو،

۳. يار ٻيل کي روز ازل ڪون

جانب جام پلايو تون،

ڪافي نمبر (۱۵۶)

کافي در ڌري

سڄي ريءَ نه سري ڪا پيئر هن ته ڀنـڀـور مـ

۱. دردن دود دکـاـيـا

اندر آگ ٻـري ڪـا

۲. محبت منهنجي من مـ

ڪڇ نـم ڀول ڌري ڪـا

۳. سمهان سمهڻ نـم اچي ميان

چـاڪـن ڪـيـس چـري ڪـا

۴. لنو ٻيل کي لعل ڪيو

ڪـاـسي دل ڌري ڪـا

ڪافي نمبر (۱۵۷)

گهاريان ڪيئن گهڙي

- گهاريان ڪيئن گهڙي ڪا پيمر ۵-ن پنيور ۸.
۱. دل ته دلبر هار سان اوچتي ئي اڙي ڪا.
  ۲. سور پڇو ها سرتيون لحظو هت لڙي ڪا.
  ۳. موخ محبت جي من ۾ اندر ۾ جڙي ڪا.
  ۴. دل ٻيل دانهون ڪري سورن منجهه سڙي ڪا.

ڪافي نمبر (۱۵۸)

چڏي ويا جهر ۾ چوري

ور ڏي ويندس منهن نه مٽيندس

- پيمر پنيور جون گهوري گهر ماڙهون.
۱. جيڏيون جتن مونکي ڪن جاگام
  - سفر سورن جو سر ئي آهر.
  - ڪوچ ڪاهيندس لڪ مون لٽاڙهون.
  ۲. جيڏيون سرتيون چو ٿيون مونکي جهليو
  - چپ ڪيو چوڻ کون پنهنجو پاڻ هليو.
  - هول ٻڌا اٿم وڃي پت پاڙهون.
  ۳. کائڻ پيئڻ زهر ٿي پانيان
  - حال اندر جو ڪنهنڪي ٻڌايان.
  - هشق ڏنيون آڻي هاري ڪي آماڙهون.

۴. ننڍڙي نمڻن کي ڪين اچي ٿي

عشق جي آتش من ۾ مچي ٿي،
سور سڄڻ جا وڃن ٿا ساڙيون.

۵. جيءَ ۾ ٻيل ٿم جن جي جهوري

هڪل ڇڏي ويا چهر ۾ چوري،
روز رڙان ٿي ڳوڙها ٻيل ڳاريون.

ڪافي نمبر (۱۵۹)

وڙيندس وڻڪار ۾

ورلٿي ڪندس وس ٻار لهندس لعل لکن مون.

۱. انگ لکيو منهنجو اڳئين

آءُ ڪيئن مڃيان مص.

۲. وڙيندس وڻڪار ۾

ڏيهر ڏيندو مائڪي ڏس.

۳. ڪاهيون ويندس ڪيچ ڏي

وڏي گورن جو گمن.

۴. ايندو ٻاروچل ٻيل چوي

پونءِ ڪو سال ٿرس.

ڪافي نمبر (۱۶۰)

عشق آريءَ جو

سڄڻ تون ساه هي مريون

ڪري آءُ گهور گهوريندس.

۱. چڙي سرتيون سڀئي ساڻس
ڪاڪيون آڻ ڪيچ ڪاهيندس.

پنهل جي ڪاڻ ڪري پنڌڙا
وڃي آڻ ڏيهر ڏوريندس.

۲. سمهڻ سڀ ساڻ ويو سرتيون
وڃوڙي بهار جي ماري.

سڻي سڏڙا ايندو عربي
ويهي پنهنجو حال اوريندس.

۳. پيل ڪي عشق آري جو
ازل ڪون هو اڳي جهڙيون.

پانهي گولي تنهنجي در جي
منهڙو مان ڪين موڙيندس.

ڪافي نمبر (۱۶۱)

عشق ڪٿي اڏيائي

رمز روح رتوڙي رتوڙي

ڪاڻ پنهل جي جهڙيون.

۱. درد سڄي جي ڪا دل منجهه ڏيرا

جوش جاليم جهڙيون جيرا

پلو من ۾ مڃ مٽوڙي مٽوڙي.

۲. ڪه سڄي جي ڀر شور مچايو

ناچو وائڱر پوءِ نهن نچايو

پلو ڪاڪيون، قرب ڪنوڙي ڪنوڙي.

۴. راتيان ڏينهان اندر اداسي

پر جي ڪاڻ مان گهڻو ته پياسي.

پلو ڀرت آهيان پتوڙي.

۵. عشق ٻيل مان پر ڪئي اثباتي

ظاهر ظهور ٿيو ذوق ذاتي.

پلو وره وڪوڙي و توڙي و توڙي.

ڪافي نمبر (۱۶۲)

پيچ پنهل سان

ڏيه ڏيندو مانڪي ڏس ڏيرون جا

ڪيچ ويندس مان بي ڪاهي ڪاهي.

۱. راتيان ڏينهان اندر اداسي

ساه سچڻ ڏي ساهي ساهي.

۲. ويندس رهنديس ڪينڪي

لاڳاپا سڀ لاهي لاهي.

۳. لنو جو لڳي ٻار روز کون

پيچ پنهل ٿو سان آهي آهي.

۴. عشق ٻيل آه جن کي اندر ۾

نار ٽرڻ تن کي چاهي چاهي.

کافي نمبر (۱۶۳)

ٻولي ٻاروچل جي

- لونءَ لونءَ منجهه لڳي   ڪا ٻولي ٻاروچل جي
 ۱. تيار طلب جي تن ۾   وحدت سان وڳي
 ۲. هلوت ڪاميون ڪيچڙي   پهنر ڪيو نـم پيڳي
 ۳. چوري چاڪ چريءَ جا   دلبر دل نـڳي
 ۴. دل ٻيل جي دلبر   دردن منجهه دڳي

کافي نمبر (۱۶۴)

هنڌڙي ۾ هولي

- ٻاروچي ٻولي ڙي ٻار   سيڪاريم سورن جي
 ۱. ڪنڊس پهر پنهل جو   ڳوٺن ۾ ڳولي
 ۲. ڏٺي ويا ڏير ڏکيءَ کي   ڏونگر جي ڏولي
 ۳. پورهيت ڪنڊا پاڻ سان   گڏيندا گولي
 ۴. انهي پهر اندر ۾   هنڌڙي ۾ هولي
 ۵. ڪ ٻيل کي سڀا   پاڪ پسان ٺولي

رسول الله صلعم جي ياد ۾

(نوٽ :- جيتوڻيڪ فقير صاحب جو ڪلام گهڻو

ڪري سڄو پاڪ پيغمبر صاحب جي محبت سان ڀريل آهي
۽ هنڌين ماڳين رسول عربي ۽ ڏانهن قربانن ۽ سڪ ڀريا
اشارا ٿيل آهن، ته به هن هيٺ ڪي خاص ڪلام ڏجن ٿا.
هن ڪتاب جي صفح ۶۰ تي ڪلام نمبر ۹۲ به هيٺين
ڪلامن سان گڏ پڙهڻ گهرجي. صفح ۶ تي ڪلام نمبر ۸،
صفح ۸۹ تي ڪلام نمبر ۱۲۶ ۽ صفح ۸۸ تي ڪلام نمبر
۱۳۴ به ساڳئي مضمون جي متعلق آهن. صفح ۹۰ تي
ڪلام نمبر ۱۳۷ به جيڪس اشارو حضرت صاحب جي
ڏانهن ڪيل آهي.)

ڪافي نمبر (۱۶۵)

احد هن

ناز ٿيڏي دل نهوڙي

من ميڏا مسلمان آه

۱. مان ٻانهي تون ساءِ ميرا

سر تو تون قربان آه

تو ڏئي مانڪي عيد ٿي

لک پي- را شڪراني آه

۱. توري ملڻ لڻ ٻار ماندي

۲. ۽ ۽ گهڻو هيران آه

بيلي جان بت بهراڳي

درس دل ديوان آه

۳. سر سونهن پوشاڪ توري

سا موٽي مرجان آه

شمس قمر کي لڄائي سونهن توري صبحاني آه

۴. پيل آڪي احمد هن

رب تي ايمان آه

جاڏي ٿاڏي ٻار جو

نـعرو سو نوشان آه

ڪافي نمبر (۱۶۶)

سونهن ڀريو سردار

آيو اڳل منهنجي ٻار

جند گهوري آه نبي ۽ جي فانوئون

۱. اڳل آيو عهدان ٿيون

دوست گڏيو دلدار

۲. ويڙهي اسانجي ٿيون واڌاريون

گهڻي ۽ گهڻي ڪلزار

۳. حامي هميشه هوت پيل تي

سونهن ڀريو سردار

کافي نمبر (۱۲۱)

هاديء حق فرمايو

سيد آئي ٻار پهچايو

جيدڙيون جانب ڀلي ڪري آيو.

خير خوشيون ٿيون ملي واڌائي

روشن ٿي-ٿا نور الاهي،

پاڪ پيغمبر تي پڳ ني آئي

هادي حق فرمايو.

آهي اسان نون خوف نه ڪوئي

پڙهيوسي ڪلهو ويو ڪفر سڻوئي.

محمد ضامن آهي سيد سوئي

سرتاج ٿي سمايو.

۳. رڳان ڀيل جون تن جون تاران

الف مير پڙهن اختياران،

وچ سيني دي ٿيان باغ بهاران

گلشن جوڙ ڀنڀارو.

کافي نمبر (۱۶۸)

ويو معراج تي جاني

سيد تي راز ٿيو رب جو

ويو معراج تي جاني.

۱. نڪو سچ هو نڪو چنڊ هو

نڪي ڪٿيون نڪي ٿارا،
هو آدم کون به اڳهين

نبي جو نور نوراني.

۲. سچي رب پاڪ فرمايو

مينون ڪا بات ٻولايو،
سڏايس ٻار رسول الله

آنحضرات نمشاني.

۳. حضرت پير اچي حب ۾

قدم سردار جو چاٻو،
پيرن ۾ پير آه پٿرو

قطبي غوث صمداني.

۴. آڪي ڀيل روز ازل کون

لڳي مون کي تار آه حق جي.

اتي ديهڪا مٿن بي دلبر

پسي سا پاڪ پيشاني.

ڪافي نمبر (۱۶۹)

سڪان تنهنجي سڪ ۾

سڪان ٿي ڏينهان رات سيد تنهنجي سڪ ۾

۱. ڪانگل ڏني آئي وڌائي پره ڦٽي پريات.

۲. روز ازل کون اصل اسانکي ڏک بهرايو ذات.

۳. ٻار ڀيل وٽ توبه ڳڻ ٻولي سوئي سڃاڻي لات.

کافي نمبر (۱۷)

يار دور الاهي

يار اسان دي گهر آيا هي

جنهن دل دا دور ڪرايا هي.

۱. يار اسان دا نور الاهي

وحدت دي جنهن ڳالهه الائي.

ساري آمت سڀ شڪر ۾ آئي

۵۵۵۵ ضامن ڄاڻا هي.

۲. يار اسان کون ڌار نه ٿيندو

نال نمائي گڏ گڏيندو.

انهن اسانکي ڪين ڇڏيندو

بار باريءَ سر ڄاڻا هي.

۳. يار ٻڌل سان رمز رلائي

پنهنجي اچڻ جي ڪئي ڪاڍلائي.

تنهنجي ملڻ جي آهه سڪ سڏائي

پـيـلا خوب پـلـاـيا هي.

کافي نمبر (۱۷۱)

ادا قاصد، ڪڄانءَ زاري

ادا قاصد وڃي ڇڻجانءِ

منهنجي هيءَ دانهن دلهر ڪئي.

۱. سڀي دانهون منهنجيون مڃ تون

کڻي خط هيءَ آئي وڃ تون.

- جوان جيئن مان ٿيئن چئڻ تون
 سٺي هيءُ سوال سرور کي.
 ۲. منهنجي ٻارون ڪڇانءَ زاري
 پاڻي گل پاند گچي ۽ گاري،
 چئجان پرين کي هيءُ خبر ساري
 مديني جي مير منور کي.
 ۳. ڀيل کي سوز ٿو ساري
 ڳوڙها نت روز وينو گاري،
 چڪڻ مون يار اچي چاڙهي
 پوندي شل باجهه پرور کي.

ڪافي نمبر (۱۸۲)

هندڙي ۾ هولي

- تنهنجي عشق ڏني آهي مٺي مانڪي لولي.
 ور محب مٺي ۽ جا سچا ڪر ڪاسولي.
 جان تان مٺي ۾ لڪ ٿي مڊايون
 آئي مان اوهان ڏي پاند ۾ پايون،
 پنهنجي اچڻ جو ڏي ڪي واڌايون
 تنهنجي ملڻ ڪاڻ گلين تي گولي.
 ۴. تنهنجيون محب ميارون منهن گهڻا مانڏي
 پرين پاڻ سڃاڻ ڏس نم اسان ڏي،
 هيءُ ساه اٿم ساڻ دلڙي توهان ڏي
 اڻ ٿڻ اندر ۾ پسان پاڪ ٿولي.

۳. اسان تي اچڻ جي ڪرڪاستاري

تنهنجن دوستن ڏرڻ جنڊ هي ڳاري

روئي ٿي روز گهڻو وس نه ويچاري

اٿي پهر اندر ۾ هنڌي ۾ هولي

۴. هن تان پيل ڪي سورن سيڪاريو

تنهنجي عشق عجيب آهي اُٿاريو

ڳالھ ٿي تنهنجي تار سگهه نه وساريو

اصلتون اوهان سان ٻانهپ جي هولي

ڪافي نمبر (۱۷۳)

دام پيا دلدار دا

چـادو لڳڙا يار دا

گيا هوش عقل ڪم ڪار دا

۱. چـادو جانب روز چـاڻا

چم چم ڪر ڪي جوڳي آيا

جوڙ ڪيٽس جنهار دا

۲. هڪ انهن ۾ سرس سدا

دلبر منهنجي ڏيڻ جو لائي

دل ڪي دام پيا دلدار دا

۳. وچ سيني دي صاحب وسندا

دل پيل دي هر هر ڪسندا

ڪوئي سوز هيا سردار دا

ڪافي نمبر (۱۷۴)
اڱڻ مهتاب ٿي آيو

- جڏهن نينهن تي ڀولڻ لايو
ڏسڻ مونکي خواب ٿي آيو،
۱. صفا ٿي جان هيءَ ساري
ڪليو آه چنڊ چوڌاري
اچي ٿيو پار اعتباري
اڱڻ مهتاب ٿي آيو
۲. ٻيٽي جي سرڪ ڪا سچ جي
لڳي آئي آگ ڪا اڳ جي
هڻي وڏو مڇ محبت جي
۳. اڏيئون منهنجو آب ٿي آيو
۴. ڏٺو سي دوست پنهنجو دلير
صورت جو صاف هو سرور،
لنگهائيندو پار مون پرور
آمت جو ارباب ٿي آيو
۵. ٻيل هن خيال ۾ خوش ٿي
لنگهي وڃي مرد ٿي مٽي پي
پتنگ ٻڙ ۾ سڙي سچ ٿي
مٽي ۾ ٿواب ٿي آيو

ڪافي نمبر (۱۷۵)

سگهو مل سردار

دلبر تو کون ڌار

ڏکيا مان ڏينهن گذاريان.

۱. سڌرا ڪريان ٿي ڪو مون

نيٺن وهايو ڌار

ڪوڙين ويئي ڪانگ اڏاريان.

۲. ورتيا ٻانڀڻ سڀ ٿي گهرايان

پڇان پوئي ڌار

رانهون تنهنجون روز نهاريان.

۳. ڀرج پوئين ڏس پاڻ ڏي

مون ۾ حرف هزار

آرزبون ويئي عرض گذاريان.

۴. ڪو ٻيل ڪي سڀدا

سگهو مل سردار

سڌا ويئي توکي ساريان.

ڪافي نمبر (۱۷۶)

نبي گهر آيو

اڳه نه موٽهي هيس سور جي واقف

محبت مڃڻ مڃاڻ و آه.

۱. قدرت تون قربان وڃان مان

مالڪ مالڪ پسنايو آه.

۲. شڪر ڏنو سي جيهري جاني

آل نه بي گهر آهـو آهـ

۳. عشق ڀيل کي ڪئي اثباتي

رہـزن روحڙو رچـايو آهـ

ڪافي نمبر (۱۷۷)

ماڙ ڪجائن ڪا محمد مهر

آءُ ادا قاصد پر ڏهون آئين

مٿيءَ ڏي اچڻ جي هين اڪير؟

۱. اڪڙيون امالڪ اني وڃي اڙيون

درد سڄڻ جي لائون ڌڙيون،

نيٺين وهن ٿا نديون ۽ نير.

۲. تنهنجي ملڻ لئي ڪريان ويٺي حيل

ڏي ڪو دلاسي ورج وسيل.

تنهنجي آسن سان چٽندا آسیر.

۳. هيان فراقن ڦٽي ڪيون ڦاڪون

نينهن لڳو هو لنڊڙي لاڪون،

ٽوڙئون لکي هئي ائين تقدير.

۴. هن نه مٿيءَ کي ياد ڪيائون

سل سڄي ڪر چا چا چيائون،

ٻول ٻڌان من ٿئي ساه سدير.

۵. آهي ڀيل کي سڪ سڌائي

اصل اوهان جي وحدت وائي،

ماڙ ڪجانه اچي محمد مهر.

کافي نمبر (۱۷۱)

شافي محمد شاه

عاشق اچن سر ستیون

تن من ۾ لڳي ٿار جن کي

۵ من پنهنجي جو مدني مارون

جوان ڏيئي جنگ جهتيون

منجهه ميدان ٿا مرڪز مانجهي

بره جي بازي کتيون

۶ روئڻ ريت آه راحت جن جي

قرب هاديءَ جي کتيون

لوڪ ساري جا جهيڙا جتيون

سور وارن سر ستيون

۷ دل جون ٿاران دوست پنهنجي ڏي

هرگز ڪن هتيون

منجهي نشي مخمور قرن ٿيون

پين وحدت واريون وٿيون

۸ رهبر مرشد راه ڀيل کي

گهير لنگهيون گهتيون

۹ افي آه محمد شاه اسانجو

ويندو وگر سڀ وٿيون

ٲوھيٲڙا جو ڳيٺن باب ٲ

۱. جي ڀاڻن جو ڳيٺن ٿيان آءُ چلي ۾ جو ڳان
 سامھي ٻنڌج سر تي سورن جا سامان
 مري ۲۲ تـ مطلب ٿيڻي ائين فرمايو * فرقان
 اي ۲۲ وٺي ٻولج ڪانه بنا اسم الله جي
۲. جي ۲۲ ائين جو ڳيٺن ٿيان تـ رک من ۾ مٺائي
 ماري من مٽي ڪري وڃ خوديءَ ڪي ڪاڻي
 ۲۲ سڄي سڌائين آءُ دلبر تنهنجي دل ۾
۳. جي ڀاڻن جو ڳيٺن ٿيان تـ لٽو ساڄهي لات
 پنهنجو پاڻ ۲۲ ڪري ظاهر ڪر تون ذات
 ڏينھان ۽ رات ويھي اور تون الف سان
۴. جي ڀاڻن جو ڳيٺن ٿيان تـ دل جي ڪـ ول دري
 دوئي جي ديوار ڪي طالب هـ نري
 سلامت جي مٽي تي چڪي ۲۲ پري
- ۲۲ تون مرد مري محبت جي ميدان ۾
۵. جي ڀاڻن جو ڳيٺن ٿيان تـ ڪر ٿڙ سسي ڪون ٿار
 راتيان ڏينھان رب ڪي ڪر پهل ۲۲ ڪار

- هو جو حرف هٿ ڪري لون لون ۾ لغارا
المستي اقرار وڃي ٻارج پرين سان،
۶. جي پائين جوڳي ٿيان ته ڏوڙي وٺج دڳ
هو جو رازق رب رحيم آه تار تنهن جي نڳه
عربي احمد ڄام جو سهي سڏائج سڳه
پئي تنهن جي لڳه جو اگهاڙن انعام ڏي،
۷. سور مڙهي سور پر سور نه سلج جهڙا
مون کي تنهن محبوب جا پل پل پون پور
گهائي وڌو گهور ٻاروچل جي پيل چوي،
۸. جي پائين جوڳي ٿيان ته بار ملامت ڪن
ڪپائي خودي جو وي چڱ جاء وٺ
پيهي وڃي پاتار ۾ ڇايو ڏانهن ڇن
پوه نانگا نمر و هڻ ظاهر ذات صفات ۾،
۹. جي پائين جوڳي ٿيان ته وه محبت پاڻي من،
* فان ڪروني آن ڪر ڪم ائين آنو عجيب
وڏيون وحدت جون پري توکي ڏوڙا ڏاڻ ڏين
ڏهاڙي ڏسڻ جون پيون، اڪيون عيدان ڪن
هي ٻولي ڏيئي هن ويهي اور الف سان،
۱۰. جي پائين جوڳي ٿيان ته سامي سڪ صبر
ڪڍي چڱ قلوب مان ڪينو ۽ ڪير،

* تون ياد ڪر مان ڪي مان ياد ڪريان توکي.

- محبت جي ميدان ۾ گهور ڪري تون گهر
 ڇڏي صدقو ڪرين سر تـڏي پسين پر ڪي
 ۱۱. جي پائين جوڳي ٿيان ته صفا ڪر سينو
 درس ڪڍي ڇڏ دل مون ڪر ۽ ڪهنو
 دائر وسي ٿو دل ۾ راند جهن رنگينو
 من مٿون مدينه مري پڻ معلوم ٿي
 ۱۲. جي پائين جوڳي ٿيان ته سڪي ٿي تون سوڪ
 ائين پڇاڻج پاڻ کي جيئن ڪر ۾ پڇي ڪوڪ
 من اندر محبت جو طالب رکج طوق
 توڙي چريو چويشي لوڪ ته به مڙج نه منصور جان
 ۱۳. جي پائين جوڳي ٿيان ته صبحي پاڻ سـڌار
 آڻيون آب اکين مون جراجھجهو تون هـار
 ڪن اکيون قابو ڪري ڪاڏهن ڪن نهار
 ڪڇ پڇ ڪنهن سان ڪنڪي گولو ٿي گـذار
 ۱۴. جي پائين جوڳي ٿيان ته ڪڍ قلبتون ڪاڻ
 روح ته پنهنجو رب سان وحدت ۾ تون واڻ
 جاڏي راه رسول جي طالب تاڏي تان
 اندر کي آجرو ڪري من ۾ موجان مان
 رک تن سان روح رهاڻ جوڪي واقف انهيءَ واٽ جا
 ۱۵. جي پائين جوڳي ٿيان ته ٻـڙهه بره سندو ٿي باب
 وڇاڻج وحدت سين اندر روح ربـاب

- لاهي سانگا ساه جا ڪسي ٿي ڪباب
 اٿي عین ٿواب سر ڏي انهي سوز ۾
 ۱۶. جي پائين جوگي ٿيان ته سک رندن واري ريت
 جنهن سان پسين ۾ ڪي اها نا ميان سڪج نيت
 پيالو پي ۾ ڀريت جو پڪي ڪر ڀريت
 ڪري من مسيت پڙه نمازان نينهن جون.
 ۱۷. جي پائين جوگي ٿيان ته اڏي ٿي تون آءُ
 سوريءَ سر سڌو ڪري جهل گهور ڀريان جو گهاٽ
 خوديءَ کي تون ڪاٺ ته ملڻي ٻاروڇو ڀڳل چوي.
 ۱۸. جي پائين جوگي ٿيان ته روح نه بي در رول
 و نجن اقرب ويجهڙو ڪوهيارو ٿي ڪول
 ماري من مٿي ڪري گجهو ويهي گول
 دل جون دیدان ڪول ته اچي بوه بهار جي.
 ۱۹. جي پائين جوگي ٿيان ته مري پاڻ ملهه
 سسي ڌڙ کان ڌار ڪري ڪوپا ڪنڌ ڪپهه
 ٻاري به بهر جي دل ۾ دود دکاهه
 تن ۾ تاران لاه ذکر ذاتي ذوق جون.

سسئيء جا بيت

۱. سنجرندي سورن جي پهريائين هوشاڪ
جان ساماڻي سسئي چڱي پيٽس چاڪ
بره هڻي بيتاب ڪئي، ڪهس ڦيري ڦٽ فراق
دل ڦاڙيون دانهون ڪري ٻيا آب ڌرن آفلاڪ
پرور ڏئي پاڪ هنڪي ميل ٻاروچل ٻيل چوي.

۲. صبح جاڳي سسئي هو سنجهي ويا سرڪي
لڳس ٻاڻ ٻروچ جو وڻي جهوريءَ ۾ جهرڪي
سا پنڄي پئيءَ تي، ڪري ڏول بنا ڀرڪي
سورن جي سرڪي پيمائين بندڻن ۾ ٻيل چوي.
ستن ڏينهن جو بيان

۱. چنڊي چانچر ڏينهن کي وينگس وڙيا وار
سڏي ۽ سڏڪا ڀري هر لٽ ڪڍي پار
پئي روئي ۽ سنڌ ۾ پوري لٽ پيستار
سونهارا سردار هن کي ڪاهي ڪيچ رسائين.

۲. اُتي آچر ڏينهن کي ٿي منجهان خيال ڪڙي
هوت نه ڏٺائين هند تي هيس جنهن سان جيءَ جڙي
قل هو الله ڪهي ڪري هن ساري سٺ پڙهي
اوري ڪن اڙي، وڻي ڪهندي ڪيچ ڏئي ڏي.

۳. سنڀري سوهر ڏينهن کي ڪيائين گهور گهڻي
ٻوٽي ڪن پنهور ۾ هلي هڪل هڪ چڻي

- هن کي ڦٽ فراق جي ڪيو هيران هئي
 رضا منيائون رب جي جيڪا واحد کي ته وڻي
 ميلين سال ڏئي هن کي ٻاروچل ڀيل چوي
 ۴. سڪ ڏنا هيس ساء ۾ اڱاري اڌ مات
 جارئون جاگي جل ڪري هلي وره وڻي وات
 هڪڙو جهولو جهنگ ۾ هي اڃ اٿي اوسات
 پتوڙي پيرن سان ڪيائين جبل هڪڙي جهات
 لس لنگهي پئي لات ڏولاوا ڏونگر جاء
 ۵. اٿي اربع ڏينهن کي ڪيائين سچي دل سان سوال
 جاني ري جهان ۾ مونکي جئن آه ته جنجال
 ڏيندس بـاء پـنـپـور کي ويندس مڏيون ساڙي مال
 معلوم توکي مصطفي هن هيڻي سندو حال
 ڪر پـلايون پـال مـدايون مـتي ڏئي
 ۶. ٿي ڪڙي ڏينهن خميس جي، ٿيس البت روح آداس
 ري ڪرڀن ڪانه هجي توڙي پـلنگين لائي پاس
 ڌاري سندو دل ۾ ڪونه ڪيائون قيامت
 هاڻ ڪاهيندس ڪيچ ڏي توڙي مرون ڪاڻن ماس
 سندو لوڪ لباس وڻي ڪين وجود کي
 ۷. ڏيئي جذبو جمع ڏينهن کي نرتئون هلي نـار
 سا ويهي ور ۾ ڪينڪي آچيس ڪين قرار
 من صفائي ساه جي هن کي بر ٿيو بازار
 لکس پاڻ ڀروچ جو پيس جيءُ جسي ۾ چار
 ڪامن سا ته ڪنوار ٿي رواني روه ڏي

سائين بديل هي چيل

لولي سر (لوڙاڻو)

۱. اول نام الله جو آهي ڪل ڪون قرارو
خاصو دوست خداه جو آهي مرسل موچارو
چئن يارن جو ڇت ۾ لنو لنو ۾ لارو
حسن مير حسين تان مان سر گهوريان سارو
لهي مونجهارو دان ڏئين دستگير تون
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!
سهد آءُ سگهو، ڇڏ ماڻو مسڪين سان
مرسل مل سگهو.

۲. پيش لڳي هان پر جي سڃڻو نٿي ماهيان
قالو بلبي جي ڦول جو گهڻ ويٺي گهاٽان
اصل کان آهيان ٻڌل ٻاروڇل مان
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!

۳. جادو هنيون جان ۾ جانب تـو جوڙي
ورتو آهي واسينگن جان تنهنجي وره وڪوڙي
نهنن ٿو نهوڙي، محبت ماري آهيان
تون آءُ سگهو، شل راضي رب ٿيندو!

۴. موت ته ملئون پاڻڻ خوش ڪيون ته خيال
تو سان نٿا ٿو نينهن جو لڙه لڳي ٿيس لعل
ساء لڳم سوال اڳهي در الله جي
تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!
۵. ٿاڪون سڪ سرير ۾ ڄاڪون ڄايس ڄم
سوڍا تنهنجي سڪ ۾ ڪار نه وڻي ڪم
دير نه گهرجي دم مل ته ماڻڻاڻي لهي
تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!
۶. تنهنجي سڪ سرير ۾ ڪوڙها نغارا نيشان
هٿ ڪڍي هڪلن ڪريان مان ته زاري ساڻ زبان
الله لڳم امان سجد ڪڻجو سات سان
تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!
۷. نينهن تنهنجي ناچوه جان شوق ٻڌي ٿم شير
وڃي ٿي روز وجود ۾ بره تنهنجي جي پير
دلبر وجهه نه دير مٿان مان مري وڃن
تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!
۸. اٺئي پهر عجيب جو اٿم اوسارو
سر سڄو صدفو ڪريان مان سجد تون سارو
اڀرو آه تارو عربي اوت امت جو
تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!
۹. درد ونديءَ جي دل کي يار دلا سو ڏيندو
محب مڊاين جو ڍڪ اچي ڍڪيندو

نال وٺي ٿيندو آهي ڏنگ نبيءَ تي
تون آءُ سگهو، شل راضي رڻ ٿيندو!

۱۰. دل ۾ توکي دليرا منهنجو ساه گهڻو ساري
ناقص ٿي ڇاڻي ڪي ويهه ۾ وٺي وٺي
من وٽه ماري منڊ هڻي محبت جو
تون آءُ سگهو، شل راضي رڻ ٿيندو!

۱۱. ڪنهن کي سليمان سور جون گجهو هي ڳالهيون
روٽان ٿي رت گاڏئون ساڻين توکي سنڀاليون
گڏ پرين جاليون جهٽ نه جدا ٿي ٿي
تون آءُ سگهو، شل راضي رڻ ٿيندو!

۱۲. سچي گڏين سامهون عين اکيون ڇاڻي
ديدان ديدن سان گڏيون تنهنجي گهور وڌو ڳاڻي
وٽه ڦاسائي دل ۾ منهنجي داءِ ۾
تون آءُ سگهو، شل راضي رڻ ٿيندو!

۱۳. جيڏيون اٿم جيءَ ۾ گهور پرين جو گهاٽو
سو ڍل سڪاڻتيءَ جو سگهو لهج سماءُ
تو لاءِ سڪي ساه ڏيهر دلاسو دل کي
تون آءُ سگهو، شل راضي رڻ ٿيندو!

۱۴. جيڏيون جانب يار جي اٿم جيءَ اندر جهوري
ڏيئي ويو ڏاج ڏکن جو مون کي ڏک ٻڌي ڏوري
لٽو لٽو ۾ لوري تنهنجي اٿم توڙ ڪون
تون آءُ سگهو، شل راضي رڻ ٿيندو!

۱۵. جهڏيون جانب يار ريءَ ڪم نه وٺي ڪار
سرڪ ڏيئي سورن جي جيءُ وجهي ويو جار
گڏ ٿي ڏينهن گذار ڪن تون بار ڪهڙيل جا
تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!
۱۶. جهڏيون جانب يار آه منهنجي جيءَ جو جهاپو
ڪونهي ڪوهيارل سان منهنجو سڱ نه سڀاپو
تو سان مڃلايو خاوند ڪندو خير سان
تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!
۱۷. چڻڪي روز چڙهيءَ جان تن ۾ تنهنجي تار
هه — وڌا تنهنجي سڪ ۾ نونهن وهانم نثار
دلبر ٿيءُ نه ڌار گل لڳي ڳالهائون ڪريو
تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!
۱۸. روز گهڻي اٿم روح ۾ طالب توهانجي ذات
ڏينهن نه سارو ڏک ۾ سڪان ساري رات
هره ڦٽي پريات اچ ته آسودان ٻچن
تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!
۱۹. روز گهڻي اٿم روح ۾ تنهنجي وحدت سان وائي
مون سان هج منهنجا پرين سهڻا سدائي
هن پئي جدائي ور ته وڇوڙو لهي
تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!
۲۰. ميخاني سي محبت جون اندر جيءَ جڙيون
ڪڏهن اُڪلن ڪين ڪي جيڪي ڪاريگر ڪڙيون

من هر روز مژهيون جيڪي هت سان هوت هئي ويو

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۱. جانب جاگائي وئين پاڻي جي اندر جهاتي

مارڻ آئين مٿي ڪي ڪڍي ڪهڻ جي ڪائي

دل توسان ڦاٽي ڪسڻ مان ته قبول ڪيو

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۲. اڄ تون نانءُ الله جي سويل ڪين سگهه

دل ۾ درد فراق جا من ۾ مڃ مٽاه

بره تنهنجي جي باه جي اندر جهڙڪاڏئي

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۳. اڄ تون آسرو نديءَ ڏي په تي پير پري

دام ۾ دام وجهي وئين مسان ريءَ مري

گهوريان گهور ڪري سرتو توڻو صدقي ڪريان

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۴. ائين آهي سڪ سرير ۾ جيئن پرسي سانوڻ مينهن

وجهي وئين پيچ پريت جا تنهنجي فاز نهوڙيس ڏينهن

ڏکڻ سنڌا ڏينهن گڏ ٿي يار گذاريون

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

۰۲۵. سوڍا تنهنجي سڪ ۾ لنگهيا مهينا ماه

ڪنهن کي سڻايان سور جي دلير توريءَ دانهن

پانهي سنڌي پانهن پير ورتيون وڃ پاڻسان

تون آءُ سگهو، شل راضي ربي ٿيندو!

- ۰۶۶ گوليءَ گنهگار کي سڄا لنگهائج سڄر
 ڪاهي ڏينهن قبر جي واهر ڪجانءِ وڃر
 علي سرور پير ماڙ ڪجانءِ مسڪين جي
 تون آءُ سگهو، شل راضي رڀ ٿيندو!
- ۰۶۷ محب مٺا مانديءَ جي اچي ڪجانءِ شفاعت شاه
 نينهن تنهنجي نيت ڪيومان روز تڪيان ٿي راه
 ٻي تہ ڪانهي واه، هيءُ ڪنل ڪاڏي وڃي؟
 تون آءُ سگهو، شل راضي رڀ ٿيندو!
- ۰۶۸ اصل آه ٻيل کي لنو تنهنجو لاڙو
 سام تہ ڀرتو سيدا، سگ هي ويچارو
 پير گهر جو پيارو، ڪامل ڏينهن قيام جي
 تون آءُ سگهو، شل راضي رڀ ٿيندو!
- سچو آءُ سگهو، ڇڏ ماڻو مسڪين سان
 مرسل مل سگهو، شل راضي رڀ ٿيندو!

سسئيء هي ڏاکڙي جا

ٽيهم ڏينهن

۱. هن کون رات رسي ويا ڪري ڏيهر ڏمر
سا پهرين ڏينهن اتي پنڌ پئي پئي سڌي سڌي سمر
ريلا روئي رت جا ڪپاء پياڻي سڀ پيتر
ڪڏندي وڃي ڪيچ ڏي لايون ڌم ڌڄر
وينگس پنهنجو ور آءِ ووڙيندس وڻڪار ۾.
۲. هي ڏينهن ٻاروڇال ڏي گهمندي ڪيائين گهور
ڏکيو به ڏيهر ڪري ويس ۾ اري تنهن مذڪور
ڪيائين عشق بورائو اڳ ۾ ساڻ ڪنيائين سور
سڌ ڌم سانول يار جي ڪيس اندر ۾ انڱور
ٿي راضي رب غفور مونکي پنهنون ميلج پنڌ ۾.
۳. ٽين ڏينهن روئي رت جا ٿي نيٺين وهائي نار
سا بيبي وٽي بهر ۾ سڌ ڪيون سڌڪار
گاڙهو رائجو روه ۾ ٿو وسون ڪري وسڪار
چوڻو چوڙيليءَ جو لڙ ۾ لڙيس وار
دوست پرين دلدار هن تي ڪرڪا ٻاجهه ٻيل چوي.
۴. چڙهي چوٿين ڏينهن ڪي ڏسي ڏونگر جا ڏاڪا
پنڌ اڻاوا پيئون جبل ڪي جهانڪا
هو ڌم آڏي رات اتي ويا يار ٻڌي ٻاڪا

- جنهن سان لعل لھي وٽان سرتيون مٽ ڏيو ساڪا
ڪوڪ منهنجي ڪاڪا من ٻاروچل ٻڌي اچي.
۵. اچي رسوس روح ۾ موٽي پنجن ڏينهن ڪو په
تنهن تان پٽي وار پٽي ڪيا ڪو نه ڇڏيائين گهر
عشق ته آريءَ ڄام جي جيڪا ڪئي هئي محبت محو
جيڪي لکيو لوح قلم ۾ سو ساه برابر هه
روح رضا ۾ ره ته مليئي ٻاروچل ٻيل چوي.
۶. [ڇهين ڏينهن چٽي پيس موٽي ڳوڙهه - ا مٿي ڳل
سا هلي هوت بلوچ ڏي پلي نه ڪنهن جي پل
عشق ته آريءَ ڄام جي ڪيس ريءَ سيراھيءَ سل
اچي جاگيس جيءَ ۾ جوراڻا ۽ جل
هڪڙيءَ ساڻ هڪل پئي پهڻ ڪي پرزا ڪري.
۷. جادو اڳس جان ۾ ثابت ستين ڏينهن
سمورن شاخون ڪليون نس ري پيس نينهن
اچي تان آلتيس آب اکين مان، جيئن برسي صانئون مينهن
هن تي شوق چڙهي ٿيو شينهن باري بره بلوچ جوه
۸. ائين ڏينهن آهون ڪيون ٿي سڀ نهارِي سِر
په ڪيون پڇندي وٽي گهر گهٽيون گهٽ گهر
جانءِ ڪاڻ جبل ۾ پٿون ڪندس پير
ڏمر ڪري رها ڏير وٺي گل غريب جوه
۹. نائين ڏينهن نينگر جو اچي جهوريءَ پير ٿم جيءَ
عشق اڻانگو اڏيون رکي نه ڪنهن جو ريءَ

هت تہ نکا سہیلی ساں ہیر نکو ماء لہ لہ ی
پرورش کندہ پندہ ہر قادر رب قوی
سہ ہیر ہ تی تہ ماشی ہاروچل پیل چوی

۱۰۔ ڈھین ڈھینہن ڈکن جا ورق کلي پيس واہ

سا پڙهي پروڙي پاڻ ۾ اندر منجهڻ اراء

رمندي وڃي روح مـ مـون ڪيون ڪستڻون ڪاه

گھوریان گھر پنہل تون ہی مڈیون مال متاع

حاضر حضرت شاہ سن تی کر کا ہاجہ ہیل چوی۔

۱۱۰ - يارهين ڏينهن ڀتين سان، ڪيو ويڇاري ۽ وارو

اچي ڀر تي پنڌ ۾ نوار هٿي ذڪرو

جاتی سنگتی نہ ہیمنہ سچ ۴ اُتی دُنس دکن دیکارو

ستورن لانس ساء ہر آچتی دہ دہ دھکارو

ہی سچو سارو آئے بہ رتیون کنڈس روہ

۱۲. پآرمين ڏينهن هروچ جو اچي پهر لڳس هاڻ

نکو پائی پند ہ نکو سمر کنیا تین ساں

وړي ور وسائيندو هن پيوري ۽ سهندو پاښ

جميعن بجای باران و قیمن پر دس محبت مان

اگ نہ جاتم جاں نہ کو پوندس قمت فراق حو

[illegible]

پیریں پہن کر یسی رحمت یبی رحمان

اچي ريج روم ۾ ٻيون سولي گيج سڃاڻي

سا پرزي حمد حميد الله واري سهان زبان

فرھو نوگل جو ٻندي وڙي لهندي سان

دل مقابل دان تو هادي هر مكنهن كي ذي.

۱۳۰ چوڏهين ڏينهن تان چاڪ چڪي پيس
هلي روج ٻڌي رازو

ڏير ڏکي ڪي ڏک ڏيئي
ڪيڏاڻ - ون ڏوٻ - سان ڏاڙو

ع - ق - ل مت ڪسي ويس
اتهي - ن ڪيس عشق اگه - اڙو

س - و - ر پٽيندي سچ ۾
سرتيون - ن سڪي ويس ڏاڙو

جاني ۽ کون دم جدا جالڻ
آه - ي ڏک - پيو ڏه - اڙو

پنهل ڪون پ - اڙو
ش - ل جھري جدا نه ٿئي

۱۳۱ پ - ن - آ - رهي - ن ۽ ڏينهن
پرڀ ۽ جا روڻي ٺهاري رند

خان پنهل جي گهٽي ۽ گاري
ڪ - ورتا هيس س - ن - آ -

جهوري جي ۽ جهونو ڪيس جهوري
ب - ره وڌا هيس بنند

پاڻ هنيون ٿي پٽ تي
سا روڻ - ي هڻي هڻي ڏسيون هنند

پنهل خا - ط - ر پنند
مان ڪندس ڪشالا ڪيچ ڏي.

۱۶. سورھين ڏينھن سڄڻ جا
سرتيون چڱي پيٽس چاڪ

سا چڱي پيڪا پنهنجا
هلي هڪل هڻي هاڪ

پنھل جي پيٽار جي
آءُ ڪڏي چمنڊس خاڪ

جهڙڪي ساڻ جبل ڪي
ڪنڊس تازي وٺ ڪا طاق

پرور ڏي پاڪ
هن کي مياڻن پاروچل ٻيل چوي

۱۷. سترھين ڏينھن سڄڻ جو
سرتيون باري آيس بار

رڻ ڪاري تنهن روه
ڏي روئي زارئون زار

هو ته آڏي رات آڻي ويا
هن جاگي ڪيو تـ جا

ڪرھا ڪاھي ڪيچ ڏي
تيا تنھين ويل تيار

منهنجا سڏ سڏي سردار
شل ڪندو باجهه ٻيل چوي

۱۸. ارڙھين ڏينھن آڻڻ سان
ڪها سورن ساڻ صلاح

دل ۾ گڻي گالهڙي

چاڻي منجهارون چاه

ته اجهو ٿي اڏن کي پڇان

رهي ورتائين راه

ور خط-ر وٽڪار ۾

وجهندس ڏينهن ۾ ڪا ڏاه

هن ويچاريءَ جي واه

اچي ڪندو هڪدم ڪارڻي

۱. اڻويهين ڏينهن عشق ڪيا

هيس اچي نساڙ نوان

جيئن ڄمي وڻ واڪو ڪري

ٿيئن ٿيس آپري سور سنوان

پنهل جو پرديس ۾

مان ڪنهن کي حال چوان

هينئڙي ٻولي حق جي

مان هي نه لات لئونان

شال قبول پئونان

وڃي ديري دوست جي

۲. ويهين ڏينهن ويڙهي ويس

تن ۾ هڪ تمام

سور وڃايس سرته-ول

اکين جو آرام

- ڪڏندي وڃي ڪيچ ڏي هـل ڪيون هاگام
اچي پيو و اڻ ڄاڻ ڪي ديدن سندو دام
ازل ڪون آجسام آه منهنجو ۾ ول ڀروچ سان
۲۱. ايڪو ٻين ڏينهن عشق امارو ڪري ويس چوڻي ۽ ڀر چڙهي
ويڙهي واسينگن جـان ڪئي هئي خيال ڪـڙي
ٻڌي ۾ اـروچـو ويس اندر جـي ۾ جـڙي
پيس نـازڪ ڏاڳو نينهن جو قابو منڌ ڪـڙي
جنهن جي دل آڙي سا ڪندي ڪشالا ڪيچ ڏي
۲۲. ۾ اوڀين ڏينهن ۾ روچ جـي مـن لـڳس مـيخ
ساڙي ساهه مٿي ۽ جـو سور ڏنا هيس سـيڪ
عشق تـه آري ۽ ڄام جي ڏنس روح اندر ۾ ريڪ
تنهنڪي ڪاف جهلندا ڪينڪي آه جنهنجي نظر نيڪ
جيڪي لکيو منجهه ليڪ سا هرڪا ۾ اڙي پانهنجو
۲۳. ٽمڪيس ٽيوڀين ڏينهن ڪي اچي درد سندا دونهان
اچي سنگتـي سـج ۾ سـ ورتيس سـ وـنهان
جنهن جا عضوا عشق الڙيا ٿيس ڦٽن جـون ڦوهان
لنو لنو ۾ لوھان مونڪي هن اديون آري ۽ ڄام جون
۲۴. چمڪي چـ وويهن ڏينهن ڪي ڪيو شمع شعاع
ڏکي سڀ ڏونگر ويو پيو پکين ۾ پـرلاء
دانهون ٻڌي دهايون وڃي ٿـ و جبل جلدي ڪـ
عشق جـي اليل جـو جنهن ڪـي ايم گهـاء
ڪل نـم بي ڪـي ڪاڻ جن لڳو تن لکيو

۳۵. پر تيس پنجويهين ڏينهن کي اچي پريان جو پور
 محبت وڌي هئي معامه ٿي هئي چوڻي ۽ تائين ۽ ور
 وڃڻ پريان جي پار ڏي مونکي آه — ي ذوق ضرور
 دل ڦاسائي دام وجهي ڪيو ڪوهياري تـ ڪلور
 هئي محب ڪندو منظور هي دانهون درد وندي ۽ جون.
۳۶. چويهين ڏينهن چهر ۾ ڪري پئي ڪام ڪو ڪارا
 وڌي رمز رتيون ڪري پئي نار هئي نعرا
 پنھ — ل پيچ وجهي — ي ويس آڏي اندر اوتارا
 رندي وڃي — ي رات کي هي ۽ ٽڪندي تارا
 سڄڻ سوپارا مونکي ڏي ڏوليا پاند ڍڪي جو.
۳۷. سرڪي ستاويهين ڏينهن کي هنکي جاگوا سور سپر
 راض — ي ٿيندو روح ۾ ايندو سوال سڻي سرور
 ٻڌي ۽ — رض ٻڌل ۽ — وي ايندو دم تنهين دلبر
 جڏهين وارو ڏيندو ور تڏهين آڻ ۾ سهندس سرتين وڃ ۾
۳۸. اڏاويهين ڏينهن اندر مون آيس درد سنديون دانهون
 پنهل جا — پرديس ۾ ٿي رند ڏسي راهون
 پئي دعا گهري درگاه مون هٿ ٻڌي ٻانهون
 هن اجهل جون آهون من ٻڌي ٻاروڇو ٻاجهه ڪري.
۳۹. اٺويهين ڏينهن عورت آسري ڪري الهي تهاهار
 ڪر رکيا ڪيچ ڏي مسوڙي منند مهار
 سو مرون انهي ۽ ماڳ تي هليس هاڙهي منجهه هزار
 جاتي بگهڙ باندري ڀولا ٻچڙا ٻيحد ٻيشار
 روجهه ممان تنهن روه ۾ پيا اٿي ڪن الگار
 سره بلائون سڄ ۾ اچن ڪڏ ڪيون ڪٽڪار

ڦرون چـ راخ چريـا ثيا ڪارڻ ڦـ وٽ قرار
 جاتي چيٽا ڪيهر ڪيترا ڪن گروڙيون گجڪار
 گـ ونڙ جاتي گورخر ويس ويڙهـ ي ۾ ولهار
 وچـ ون نانگ لئن تـي پيو پـؤ ٻجھي پلڪار
 جڏھين سولي ڪيس سردار تڏھن سيشي لڪ لنگھي ويهي
 ۳۰. ٿلھي ٽيھين ڏينھن ڪـي هاـ ي ڪـام ڪھي
 وھـ لـا شريڪ لھ ڪيا سوجھـ ي سٺ سھـ ي
 ھيس سچاڻـ ي ساھ ۾ سارڻ تـي ڪين رھـ ي
 آڻـي لعل لھـ ي برڪت ڪلمي پاڪ جـي

سسئيءَ کي سرتين جي سمجھاڻي

۱. سرتين سسئي ڪي چيو هـ ال ويهي هڪ جاء
 هو ٿـي روانا رات ڪـي لڏي لـوء ويـا
 تون جارتون جاگين ڪينڪي صبح سڌ ڪيا
 هاڻي ساھ ڪڍي سمجھا چـ و مٺي پئي آھين معاملي
 ۲. سرتين سسئيءَ ڪـي چيـو پيھـر ۾ ولاڻـي
 هـ و ٿي روانا رات ڪي لاڳاپا لاهـي
 پوء ڪي تنھين ڪاھي ڪام ۾ پوندين ڪيترو
 سسئيءَ جو جواب

۱. چي پنڌ پريان جي پار ڏي، ڪي قرب واريون ڪن
 راتيان ڏينھان رمـ ز سان سک ٿي ڪين سمھن
 ورجـ ي وسارين آھ حيف تنھين جـي حال ڪـي
 ۲. ڪانه چڪي ٿـ و چاه مون ڪا سرڪ سنڌي سورن
 پـ پـ و تـان پتر پئـو ڪـمـ و ۾ ڪورن
 ائين چرڪو جـي ۾ جيئن ٿـؤ آھي تنورن
 ڪا محبت ڪانهيو من تيلاهون ٿيون طعنا هـو

عشق جا بيت

۱. عشق جنهن سر آئي و ڏوڙاڻن ڏاجا
 لنو لنو منجهه لبيڪ جي لنو لڳن ڪن جا
 سامي سڃاها وتن ڪيف ڪڪ وريء
۲. عشق جنهن سر آئي و دل مدينه و تن
 ذڪر ذاتي ذوق ج و ڏا من ۾ ماتم ڪن
 ڪعب ڪين وڃن آه جسو جامع جن جو
۳. عشق جنهن سر آئي و چاڻ تنهن چاڻ و
 پارو چل س ان پيل چوي ڏا نياهن ناتو
 اڏن اوراڻ و راتيان ڏينهن ان روح ۾
۴. عشق جنهن سر آئي و سهيتيائون سور
 پڙهي تن پروڙيو هي محبت جو مذڪور
 ڏن ڪي ذوق ض رور سوري سڏ ڏيڻ و پيو
۵. عشق جنهن سر آئي و سي نا سڪ سمهن
 السمي آواز جي ڪوڪ رک پائون ڪن
 جو ڏٺون چوگي ڙن سفر سجايو ڪيو
۶. عشق جنهن سر آئي و نه وڙي سي نينهن
 محبت پڙئين من ۾ جيئن سهڻا ساڻوڻ مينهن
 روڊون راتيان ڏينهن ڪن اوسارو عجيب لئ

۷. عشق جنھیں سر آڈھو سی نانگا نت نہ - ون

صبر تن سبیل کیو کنہن کی کین چون

آھا لات لنون جيھڪا ٻولي ٻاروچل جيء

۸۰ عشق جنھیں سر آئیو سی جھایا کین رھن

هيري لعل جواهر جو ٿا سوڄهي سر لهن

ٻولي ٻي نه ڪن سوانه ٻار وڃي جي.

۹۔ عشق جنہیں سر آئیے و جھولی جھلیاٹوں

سر دیون گرمیوں ساہ تسی سہی سناؤں

تنهن ٿي تانگهيائون جنهن ڦر عالم آسرو.

۱۰۔ عشق جنہیں سہر آئیو سختیوں سناؤں

سڀ جفاڻوڻ جيءَ تي محڪم مڃيائون

طمع ترک کیائون راہ ورتائون رب ڈیہ

۱۱۔ عشقِ جنہیں سر آئیو سی کیا کہیں کچن

موري: مندي سد کان غازي کين گهٽ

اھي ٻر ٻچن ۽ ر جنھن جا ست ۽

۱۳۔ عشق جنہیں سر آئیو سی کیشن دور سلن

آڳ سمندي آڙاه ۾ پيا جوڳي جنگ جاني

پورو کین پچن ڈین لاهی لجر لکن نون

۱۴۔ عشق جنہیں سر آيو وذا طالع نـ

گوشي ويهي گودڙيا گر جي گويا ڪن

عادت آديسين سو پاران سڦري ڪئي.

۱۴. عشق جنهين سر آئيو مهڻا تن مرڪ
ڪڇن ڪنهن سان ڪنهن ڪي هن ڪلا منجهه فرق
وحدت جو ورق پڙهي تن پروڙيو.
۱۵. عشق جنهين سر آئيو تن جو مشائخي نه مرڪ
نڪي گهوڙا لشڪر پاڻ سان ڪنهن ڪونه خرچ
غازي هن غرق وحدت جي واديءَ ۾.
۱۶. عشق جنهين سر آئيو ناناڻا ٿيا نهال
ڪري ترڪ ترڪو پنهنجو مڏيون گهورن مال
هيڻو ڪري حال وڃي بهتا پر ڪسي.
۱۷. عشق جنهين سر آئيو سي ناناڻا ٿيا نروار
گر ڏي هليا گودڙيا تهڊل ٿي تڪرار
الستي قرار وڃي پاڙيائون پر سان.
۱۸. عشق جنهين سر آئيو سي نه طالبن سک
پاروچل جي ڀيل چوي لڳن لٽو لٽو اندر لڪ
ڏولاوا ۽ ڏک سامي ن ڪيا سر ٿي.
۱۹. عشق جنهين سر آئيو سي درد ڪيا دلگير
ڪاٺن ڪين خوشي جو هن فاقه منجهه فقير
تن کي محمد^ص مير اچي هاديءَ ڏنا هٿڙا.
۲۰. عشق جنهين سر آئيو سي سامي سڀاڳا
روڙي تن موه ڪيا دٿيءَ جا ڏاڳا
لوڪ مندا لاڳا لاهو تن لاهي ڇڏيا.
۲۱. عشق جنهين سر آئيو سي ڏونديندا سير

جانيء ڪاڻ جبل ۾ پتون ڪيائڻ پير
 من مون ڪڍي مير وڃي هيڪڙائي هڪ ٿيا
 ۲۲. عشق جنهن سر آڻيو سي ڪوري ڏين ڪڍڻ
 هليا هيٺئين سي هوت ڏي رها پروڙي پنڌ
 تهل دل ڪتي تڏه آڏن تن آڇا ريو.

۲۳. عشق جني سر آڻيو تن جي ڳالهه ڪيان ڪهي
 وحدت منجهه وڪوڙجي تن دور ڪئي ڏيهي
 پاڻ منجهه پيهي وڃي ذات گڏي ذات سان.

۲۴. عشق جني سر آڻيو سي چاڻ ويا چاڻي
 موليٰ — ي محبت جي موج تن ماڻي
 صحتي سڃاڻي راه ورتاڏن ون رب — ي.

۲۵. عشق جني سر آڻيو ويا دونهان دکايون
 ماري من مٿي ڪري ويا سر کي سمجهايون
 پاڻ منجهان پايون ويا مشاه دو محبوب چيو
 ۲۶. عشق جني سر آڻيو خـودي ڪاڏائون
 وحدت جـي درياه مان پيالا پيئائون

گـولي لڏائون پـريان سندو پيوڇرو
 ۲۷. عشق جني سر آڻيو پيا جاگن وقت وڏي
 وحدت منجهه وڪوڙجي ويا پر ۾ پاڻ گڏي
 سامن سک چڏي سور ڪنڀان ها سر ٿي.

۲۸. عشق جنـي سر آڻيو لڳـو تني لاڳ
 پهي ڪت پريت مون اُٿي جوڳي جاڳ
 آڻي نند نياڳ ڪي پـوه هندن هٿو.

۳۹. عشق جنی سر آئيو ٽن ڪيا سرن سندا ساڻا
 ڪاه-ي ڪلائين آئيا ٽن چڪيا ڇاڻا-
 پيتائون پریت مون گهٽ منجهون گهاڻا-
 پ-وه گهٽ ڏيئي ڳاڻا مويچارن وڌائو-
 ۴۰. عشق جنی سر آئيو ٽن صاف چڪي سرڪي
 ڪاه-ي ڪلائين آئيا مٿن تي سرڪي
 پوءِ سرڪي لشي سرڪي ٽن ڪوپن ڪنڌ ڪوايا.
 ۴۱. عشق جنی سر آئيو سر سر سينگارو ڏين
 سوري سندی سڏ ڪ-ون ٽ-ر نٿا ترسن
 پوءِ ڪنڌ ڪپائون ڏين محبت جي ميدان ۾
 ۴۲. عشق جنی سر آئيو پيا الف سان اوري-ن
 آئي اسر ويل کي پيا چرخي کي چورين
 پوءِ سدائين سوري-ن سام-ي سڳا سور جاءِ
 ۴۳. عشق جنی سر آئيو ٽن ووڙي ڪهو وس
 پريان سندی پار جو لڏو گ-اروڙن گس
 قلب-ي لاه-ي ڪس وڌا- ريندا رام ڏي
 ۴۴. عشق جنی سر آئيو س-ي پيا مرد مري
 اندر آڙاه عشق ج-و وڻن مچ ٻري
 کولي دل دري وين ڪهندا ڪاڀ-ول ڏي
 ۴۵. عشق جنی سر آئيو لڳ-ي ٽن ل-وري
 انهي پهر عجيب جي ٽن جيءِ اندر جهوري
 ڏک-ن ج-ي ڏوري پڙ-ي پارچ-و ويو

- ۳۶۔ عشق جنی سر آئيو سي نينهن ڪيا نانگا
سڀ سٺائون سر تي گـ لا جا گهاڙنگها
پوءِ لاهوڻي لانگها لحظي ۾ لنگهي ويا۔
- ۳۷۔ عشق جنی سر آئيو ويا خودي ماري خان
انهن جي اصرار جي آءِ ڪل ڪنهن کي ڪانه
پوءِ سورن جا سامان سامي **ڪنڀان** سر تي۔
- ۳۸۔ عشق جنی سر آئيو سي سامي ڪين سمهن
انڻي پهر عجيب لڻي پيا لاهوڻي لڇن
ڪنهن سان ڪين ڪچن جو مزو چڪيائون ماڻ جو۔
- ۳۹۔ عشق جنی سر آئيو پـولو پڳـائون
پهاڙي جا ٻيل چوي ورق واريائون
پرسان پاريائون قالو باي جي قول ڪسي۔
- ۴۰۔ عشق جنی سر آئيو پـر ۾ سي پوٽا
غازين پـردا غير جا درس کڻي ڏوٽا
جي چاڙهيائون چوٽا سي لنگ لائون ڪينگي۔
- ۴۱۔ عشق جنی سر آئيو سي **قائمي** ٽن فقير
ويل وسارين ڪينگي سامي مرن سڌير
تن کي محمد مير اچي وڻيون وحدت جون ڏنيون۔
- ۴۲۔ عشق جنی سر آئيو ٽني چـاتو چـاڻ
ڪ پندائون سندرو سور ڪنيائون ساڻ
وڃراگيسن وڻاڻ سوجهـي سر سـهي ڪيو۔

سورث جا بيت

۱. ماڙيءَ آيس منگتو وي۔ مل تنهن وينجھار

تنهن سالڪ ٻڌو ساز کي جها پن جو جنسار

ساز ٺاهي سرڪڙي ڪيءَ تند تـنـوار

گـز هنياءَ گرنا ۾ جنهن جو دور پيو ڏهڪار

اٿي راءِ ڏياچ ڪي پيو ويهـي ۾ دهڪار

سو ٻڌڻ سان ٻڌل چوي ويس ڪيپ چڙهي خمـار

تـم اڳ نه آيو اها ڙو ڪو مان وٽ مڱي هـار

جنهن چوري ڇت چريو ڪيو پيو آه جي جسي ۾ جار

هـن بـم ڪهي سو ڪاپار ڏنو موٽي مڱهار ڪيـ

۲. ماڙيءَ آيس منگتو وي رهي ڪنهن پـن رات

سو سوال گهريائين رب کون ويهي پنهنجي وات

تـم مهـت لهي موٽي وڃان تون ڌاتر ڌيارين ڌات

سو ساز ڪنـءَ سڦرو سڄيءَ سڪ صفا تـ

اتي هو هو ٻولي حق جي اها تندن اٿاري تات

سا ٻاجهاري تـم ٻڌل چوي پيس لنو لنو اندر لات

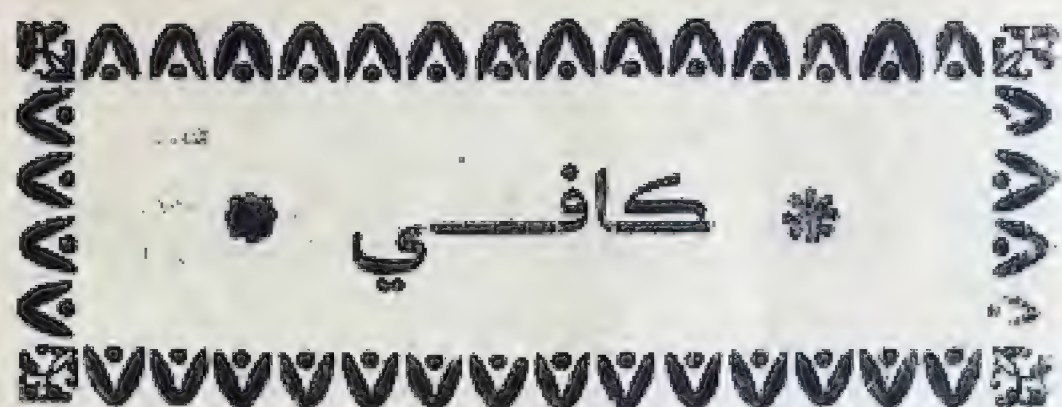
پوءِ به ڪنڌ ڪهي سان ڪات ڏنـءَ موٽي مڱهار ڪيـ

۳. ماڙي هيلون منگتي اچي پنڊي هئي پـت

سو هـن به ماها مال جا کڻي ڪيس حوالـي هـت

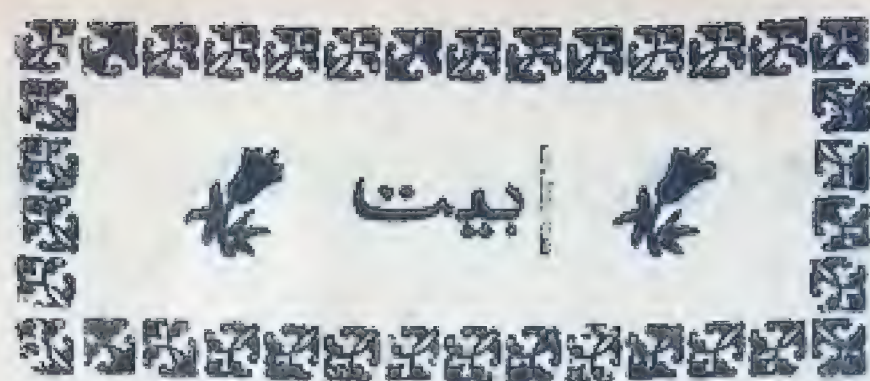
[illegible]

دلبر آيا!

دلبر ساڏي ديري آيا
عشق ڪيا آواز آئي
فوري نين حضوري چايس
رمزن لايان راز آئي
شمس قمر تان ڪتيان تاري
بهون چپايا تاب آئي
جن ملائڪ حوران پريون
ماڻهو ٿيا مشتاق آئي
مور سرنگهه ٻيا سهس پکي
ٻيا نوڙي ڪن نياز آئي
رمز لڳي دل راضي پاڙي
تازيون ڪليا طاق آئي
جميع ٻيل پڙه باد هميشه
ڪلم محمد پاڪ آئي

۱۱ سور جاگي ٿان پوي

نہ ٿي ڪهي سڌري سور

جن کي لڳي ڇڙ جان ۾

وينديون سي وهندون

جن کي گهايو گهور

آهي پٽينديون پير لڻ

۱۲ اوهي پٽينديون پير لڻ

جن کي لڳو پاڻ

پاروچل ٻڍل چوي

ويس ڪهي ڪاڏي ساڻ

پنهنجو وڃائين پاڻ

ڪهاڙ حاصل صورت حق جي

۱۳ ڪهاڙ حاصل صورت حق جي

ڇڏي خودي ٿيا خان

پاڻ وڃائي پير لڻ

ملهي ان ۾ ميهڙان

۱۴ رهي ڏي نشان

اچي پهريون ٿڙيائون پڙ ۾

ٺوريندس ٺونگر ۾

پنهل جا پيرا ٺوريندس ٺونگر ۾
 ۱۔ اوکو پنڌ بهار جو وڪوڙ اوڀرا
 سورن ساڙيو ساه کي جلن ٿا جيرا
 ٿسان شال اکين سان دلبر جا ڏيرا
 ڪندو باجهه ٻيل چوي مڙھيندو ميرا

ويني واجو-ائي

جيٽيون جانب سان دل منهنجي آهي،
 سرتيون ستا سور ويو جاگائي،
 ۱۔ سسئي پنهل ڪاڻ يعني اوساري
 ڪيچي ڪيچ ويڙا ڪرها قطاري
 بر بجهي باري هي ٻانڀڻ پاڪاري
 اجهو خان ايندم ڪيچ ٿئي ڪاهي،
 ۲۔ مومل گهوت ماڙي ۾ گهٽشي گنوايا
 ٿس ڏهاڙي عاشق ڪندي ڪاڪ آيا
 مينڌري هڻي مند مومل ڪي لايا
 رويون راڻي ڪاڻ ڪانگ ٿي اڏائي،
 ۳۔ محبت مڃني ڪي نينهن پئي نهوڙيو
 ٿيلو هو بر تي ولين ۾ وڪوڙيو
 الله عاشقن جو لاهج وچوڙو
 لانس لندو ليلي ٻيٽو پچاڏي

۳۔ سڪ ته سهڻيءَ کي ميهڙ جي ساري،
اڏي۔ ون عشق آڻي سڄي سا اڻاري
ڀڄيل چوي بنديءَ تي پيا بار باري،
ماندي ميهڙ لڏي ويهي واجهائي.

اوري دين ايمان!

عشق ڪري آيو جلاو جنگي،
ٿيو هوش عقل حيران.
۱۔ عشق وارن جا پنڌ پرائهون،
اوري دين ايمان.
۲۔ نه مٿن سني نه مٿن شيعا،
نه مٿن مسلمان.
۳۔ عشق اساندا ڪعبه قبل،
عشق دا عالي شان.
۴۔ عشق ڀڄيل ڇڏي آئي پهچائي،
جاتي مڙدن جا ميخان.

اچي منهن ڏيکارڻو

دونهان روز دل ۾ هزارين ڏکن ٿا،
ڏاڍو عشق ايذا، عضوا ڏکن ٿا.

۱۔ دو دڙا ڏکائي وٺين، مچڙا مچائي وٺين،
گهايل دل کي گهائي وٺين، گوندر گهٽن ٿا.

۲۔ اندر ڪورو ٿو ڪامي، ڪنهن ڪين اجهامي،
سڀيئي عيب مان ۾ ۱ سي جي ۾ ۲ جيڪن ٿا.

۳- ٻڌل چوي مان جنجي، ٻانهي هان توڙئون تنجي،
اچي سڄڻ منهن ڏيکارڻو، منهنجا نيڻ سڪن ٿا.

(بيت)

ال ايـلاف ڀڙهـي هـيءُ اُسر الـاهـر
قوليندس فقير يائي ٿي ساري الـمـر تـر
هنڪي پنهنون ميل پـرور پاروچو ٻڌل چوي.

پرينءَ ڀرت پياري

کٽي راند رڻ مان ساري ڏسون ٿا،
بره جي اصل بات باري ڏسون ٿا.

- ۱- محبت جي مڇ ۾ پتنگ جان ڀڄن ٿا،
ڪري ساه صـدقي قربئون سي ڪسن ٿا،
عجب هاج تـن جي سونهاري ڏسون ٿا.
- ۲- ڪيو معراج مـردن مٿون نوڪ نـيـزن،
اصل کان انجامـي هيا ساڻ عجيبـن،
ايها پـرينءَ جي ڀـرت پـياري ڏسون ٿا.
- ۳- حڪم سان هليو هوت وـر بـئون ڪـسـن ٿي،
پنڌي نينهن ڏـوبـت مڙيو نامـرڻ تي،
عشق جي ايها ذات، نـيـاري ڏسون ٿا.
- ۴- عجب راز سان ٿي رنڊن روح ريجهاڻو،
مالي هوت هيڪر پـٽر پـٽر پـايـو،
ٻڌل پاڇهه بهڳڻ پاڇهاري ڏسون ٿا.

آءِ هيٺن جا همراہ !

شاھي مرسل شاھ ميان،

تنهنجو سور اندر ۾ ساھ ميان

آءِ هيٺن جا همراھ ميان.

۱- اوکيا پنڌ پهاڙ جا،

اچي رهبر رسج راھ ميان.

۲- پوندي کن ڪريم جي،

هن آ سرونڊ جي آھ ميان.

۳- ناقص هن نذر تي،

اچي نبي نر ڪجھ نگاه ميان.

۴- ڪر ڪا پاڇھ ٻڍل چوي،

عربي لڳ الله ميان.

بيت سارڙنگ-

۱- اڄ پڻ اتر پار ڏانهن

ڪڪر ڪئي ڪ-روڙ

ڇات وٺي ڇهڪو ٿيو

ڪئي گ-اج گروڙ

تون پهچائين ت-وڙ

سات پنهنجو سيداھ

۲- اڄ پڻ اتر پار ڏانهن

ٿيا ڪارا ڪڪر ڪير،

انا مينهن پتن تي

ٿيا گهاون گ-م گنديس

کليون پياريندو ڪير

عالم کي تہ انڙ چ-وي،

۳- اڄ پڻ اتر پار ڏانهن

ڪڍي ڪڪر ڪ-ام،

چ-ڙهي هنيار هليو،

لڏي ل-ولگن لام،

اچي ع-ربي چ-ام

باندي ڇڏائج بند مون.

- ۴۔ اڄ پڻ اتر پار ڏانهن
 تيل وڄائي ٽڪڙو
 سارنگ چڙهيو سيج تي
 بگل باجا بئسريون
 وڻ ٽڻ انهيءَ ويل
 ۵۔ اڄ پڻ اتر پار ڏي
 ڪتوريءَ خوشبوءِ جي ٿي
 سارنگ سنيري آيو
 سائين ڪيا سهاڳ
- ٿيا ڪارا ڪڪر ميل،
 پٽ ڪيائين چيل،
 کنون ساز سويل،
 ڪرنائون ڪرنيل،
 بهڪڻ لڳا ٻيل چوي،
 ڪڪرن ڪيڍا ڪنات،
 وڻ وڻ مٿي واس،
 پهرين پيشاڪ،
 عالم سان انڙ چوي۔

* ک — م *

— (*) — (*) —

ٲاھ :- اخلاق، فرش مظهر ڪمٽا خيال ھم ٺھي
دنيا ڪا چرخ چلتا صورت مثال ھم ٺھي

۱- بولاهي خيال ايسا - ھ- ر جاءِ ظھور ڪيسا

ڪوھ طور نور موسيٰ - جلوھ جمال ھم ٺھي

۲- ظاھر ذغـا ھمارا - باطن ھي ميرا نظارا

مين ھون حسن ھزارا - وحدت وصال ھم ٺھي

۳- مٿن تان سليب ٺاھيا - عيسيٰ ڪو مين آڙايا

سڀ ڀول مين ڀلايا - حيرت ڪمال ھم ٺھي

۴- عرفات حج ھي عالي - مين ھون سجود والي

ات آت ھي ميري چالي - فرضي سنڀال ھم ٺھي

۵- ھم ھون ڪلال ساقي - مين خيال خود مشاقي

محبوب مين اوشاڪي - درد تصال ھم ٺھي

۶- بهرل خيال مولا - ونجن وصال سولا

تجمل مين تجلا - جذبہ جلال ھم ٺھي

شرح ۽ معنيٰ

صفحہ (الف)

حشر = آخرت؛ قيامت؛ قيامہ
آمت جو آراء = پیغمبر صاحب (صلعم)
کمن قلوب = دل تي چڙهيل ڪٽ.
ارواح = روح.

لکن = سوڙهن پيچرن؛ تڪليفن.

صفحہ (ب)

مشر = مشرح = رب تعاليٰ جو پيغام سمجھائيندڙ.
ڏونگر = جبل.

آنڙ = پيل فقير جو نالو (سندس ذات).

آريائي = پنهل؛ محبوب.

انور = نوراني.

آجوتن اندر = انهن جي دل ڇٽل يا بخشيل آهي.

قراري = زبردست.

الحد = لحد = قبر.

عربي = پیغمبر صاحب (صلعم).

ڪن فيڪون = خلقت (خدا تعاليٰ جو ذهن روز

ازل جي روح ٿي خلقيا، تڏهن

فرمايڻ ”ڪن“ = ٿي پئم. نتيجو نڪتو

”فيڪون“ = ٿي پيو انريت خالق

خلقت جو آغاز ڪيو).

صفح (پ)

پروانا = خط.

پرڏي = پرين ڏانهن.

مئن چايا = مان چائس.

پنڊڻ = ڪپڙي جا ٽڪر جن ۾ ٻار ننڍي هوندي
ٻڌبو آهي.

نوازي = مهرباني ڪري.

صفح ۱.

پرجهي = سمجهي.

رمزن ۾ رچاء = خدا تعاليٰ واري وات ۾ لڳاء.

وحدت = ميلاپ الله تعاليٰ سان؛ هيڪڙائي.

مانجهي = بهادر.

سو لڳين = سو دفعاء.

گهوري گهماء = قربان ڪر.

چوگان = ميدان (عشق جو) .

ڪات ڪان ڪنڌ ڪا ڪڍاء = سر ڏيڻ لاءِ تيار ۽

هوشيار ٿي بيهر.

الف = الله جو نالو.

آجرو = صاف.

صفح ۲.

بحري باز = تڪو سامونڊي پکي.

شهباز = وڏو شڪاري پکي.

فرهاد = هڪ مشهور سنگتراش [پٿرن تي اُڪر جو
ڪم ڪندڙ] جو شيرين تي عاشق ٿيو ۽
اُن کي راضي ڪرڻ لاءِ هڪ وڏو ٽڪر
ڏيکارين.

ڪنعان = عربستان جي لڳ هڪ ملڪ جو نالو.
شاه ڪنعان = حضرت يوسف پٽ حضرت يعقوب
پيغمبر جو. پاڻ به پيغمبر سمجهيو
ويندو آهي. حسن ۾ لاڙائي هوندي.
پاڻ دشمني ڪري کيس ڪو به
اُچلائي ڇڏيو، ڇاڪاڻ ته هو پيءُ
کي سڀني کان پيارو هو. اُتان هڪ
موداگر رڪي تي مصر جي بازار ۾
پاڻهو ڪري وڪيس بيبي زليخا جا
مصر جي هڪ نهايت حسين ۽ دولتمند
۽ ورت هئي سا سندس حسن تي
مٿس چڪن ٿي پيئي ۽ کيس چڱو
ڏکڻ ۾ ڇڏي ڇوڙ ڪري پاڻوت رکيائين.
سندن محبت اُن وقت جي مذهبي
قانون موجب هلندي رهي. يوسف
زليخا سا جو قصو فارسي، اردو،
پنجابي ۽ سنڌي ۾ گهڻو چيل آهي.

بردا = پاڻهو.

منصور = آه و عاشق جنهن " انا الحق " چوندي سر
سهايو.

بن موسي = حضرت موسي ۽ مڃي.

ڪوه طور = طور سهندا جبل [نالو]

(حضرت موسي ۽ نبي ڪسي " ڪليم الله " ڪري

چوندا آهن، ج - و خدا تعاليٰ ساڻس طور جبل تي

ڳالهايو هو، جتي خدائي نور جو تجاؤ ڏسي بي اختيار

بي هوش ٿي ڪري پيو)

آڙام = مڃ.

صفح ۴

آڏي = ڪاٺ ج - و ٿلهو تختو [بند] جنهن تي

گوشت ويڃي.

آڏي عيد انهن جي آهي = آهي عاشق سر ڏيڻ ۾

اٿين سرها ٿين ٿا، جيئن

ڪوبه ماڻهو عيد جي

ڏينهن خوش ٿئي.

ڪوپا = بهادر

امام = رهبر، پيشوا.

سجدي سڀني نوائن ٿا = ڏئي تعاليٰ جي عبادت ۾

ڪند ڌرتي ۽ ٽي رکي ادب

سان سجدو ڪن ٿا.

موڙي آءُ = محب مهارون = اي پنهنجي ل، پنهنجي آڻ
جي مهار هـ ن طرف موڙي
مون وٽ اچ.

قارون = پرزا پرزا.

نال = ساڻ.

صفح ۴.

حجاب = دنيوي لڄ يا دوئيءَ جو پڙدو.

ڦٽ ڦڪڙي = ماڻهن جا مڙها.

شڪاب = جلد.

رند = مست درويش.

راز = گجهه.

عرش = نائون آسمان، جتي ڏيڻي تعاليٰ جـ و تخت گاهه

چيو وڃي ٿو: سپڪان مٿيون مڪان جتـي

مطلق نور جو مرڪز مڃيو ويو آهي.

عرش .. منهنجو = آهو عرش وارو هنڌ ڏي منهنجي

آخري منزل مقصود آهي.

محبت مٿيون = عشق ۾ ڦاٿيون: عشق جن کي گهايو.

صفح ۵.

مرد متير = بهادر شهر مرد.

لاهوئي = عاشق، لاهوت جي منزل ڏي بي پهتل، انهيءَ

منزل تي فقير نور ٿي نور کـان سوا ٻيو

ڪجهه نه ٿو ڏسي.

صوفي ۴ منزلون انسان چي روحاني واڌاري جـ وٺڻ
پڌائيندا آهن [۱] شريعت [۲] طريقت [۳] حقيقت [۴] معرفت
پا

[۱] ناسوت [۲] ملاڪوت [۳] جبروت [۴] لاهوت [۵] هاهوت.
پير = راز.

لڪندو = ڄاڻندو.

آچارو = روشنائي [اندر ۾]

ڪعبو = مسلمانن جي پاڪ جاءِ مڪي شريف ۾.

اُن کي بيت الله [الله جو گهر] ڪري ٻيو

چوندا آهن. هڪڙي پٿر جي چوڌي واري

آهي جا حضرت ابراهيم مصري پٿر سان

تيار ڪرائي هئي. حضرت محمد [صلعم]

۾ انهيءَ ساڳئي جاءِ کي دائمي پاڪ جاءِ

سمجهي تسليم ڪيو ۽ اُن کي حج جو مرڪز

مقرر ڪيو.

قلب ڪعبو ... حج حضور = عام بيت آهي تہ

قلب اندر ڪعبو ڏٺو سي.

مڪي وڃڻ جو ڪهڙو ضرور.

درويشن جو مطلب آهي تہ جيڪي الله تعاليٰ جا

سچا عاشق آهن، سي پنهنجي اندر ۾ ئي انهيءَ

نوراني نور جو جلوو پسڻ ٿا ۽ سندن قلب ئي بيت

الله (الله جو گهر) آهي.

سامي صاحب چيو آهي ته

من مٿراءِ دل دوارڪا، ڪاڏا ۾ ڪاشي

چيئن وڃي ڇٽ ۾، الڪ اڀناسي

غفور = مهربان.

صفحہ ۶.

عين = اڪيون.

پور = دفعي.

بازي = راند.

صفحہ ۷.

لام بيءَ = ٻئي طرف.

مذڪور = ذڪر ڪيل حال.

جام = پيالو.

وڃائي .. چوڪان = عشق جا تير هڻي قلب ۾ - مان غيور

صفا ڪڍي ٿو ڇڏي.

ذڪر ذاتي = الله پاڪ جو ذڪر.

بي سر ٿي = آپو يا هستي ماري.

اڳيون چونڊ سڄڻ واه واه = قيامت جسي ڏينهن ڏٺي

اڳيا تون سرخرو ٿيندين

صفحہ ۸.

پاڪ جي ٽولي = پاڪ معنيٰ پيغمبر صلعم جو قيامت

جسي ڏينهن پنهنجي امت (ٽولي)

کي بچائيندو

صفحہ ۹.

ڪلائين = ڪلائين وٽ، ش - راب ڏيندڙ حاڙي وٽ،

محبوب وٽ، " جت ڪسڻ جو ڪوپ وهي، "

حق = ڏئي تعاليٰ.

هرجاه حق سڃاڻن = هر ڪنهن هنڌ هر ڪنهن ۾ انهيءَ

ملي مالڪ گهي موجود ۽ ظاهر

ٿا ڏسن.

پڇي دوئي وارا دام = پڇائيءَ جا ٻنڌن ٿوڙي ٿا ڇڏين.

اوڏوٽن = مست درويشن.

روهن ۾ = جبلن ۾.

انالحق = " سان آهيان حق، " اه - ي لفظ درويش

منصور چي، جنهنڪري شريعتي ٻانڌن

جي هٿان مر وڃايائين.

شيخ صنعان = پنهنجي زماني ۾ وڏو درويش ٿي گذريو

اهي، شيخ عطار جو مرشد هو، اوچتو

هڪ گير جي ڏيءَ تي عاشق ٿي پيو

جنهنجا سوڌ - ر چارهندو وٺندو هو.

نيٺ سندس طالب شيخ عطار اتان

آزاد ڪيو.

ڪربلا = ڪربلا = عراق ۾ ميدان جي حضرت عليءَ جي

فرزند ارجمند حضرت حسين شهادت

حاصل ڪئي.

ٻنڌڻ لاکر = ننڍڙي معصوم اوستا کان وٺي.
جام = محبت جي سرڪي.

صفحہ ۱۰.

ڄاڻي ۾ ڇمڪار = سڀني اندر آواز.
اٺت اورج = الله تعاليٰ جو ذڪر قلب ۾ چورج.
قلبي جو ڪوڪار = قلب اندر ذڪر.
روز ازل = اهو ڏينهن جڏهن خدا تعاليٰ روح خلق ڪيو.
نيزي = ڦاسي.
سامي = درويش.
سخن سچيار = واعدن تي پورا.

صفحہ ۱۱.

لنو لنو ۾ لوري = رڳ رڳ اندر سڪو.
ڪونتل = بهادر، گهوڙا جنگي.

صفحہ ۱۲.

گهتي = وڏي.
دام دوالي = برهم جي ڦاهي.
هو هو الله = قلبي ذڪر.
ورد وظائف = آها عبادت جا فرضي نه آهي.
[واحد وظيفہ]

صفحہ ۱۳.

جيتي = جيتندي.
مرجاون دي = مري ويڃي جي.

(جئري مرڻ يعني پنهنجي خودي گنوائڻ تي
سڀني درويشن گهڻو زور ڏنو آهي.
شاه صاحب چيو آهي ته

” هوندا سي حيات، مرڻا اڳي جي مئا “

يعني آهي ماڻهو جي مرڻ کان اڳي يعني جئري
مرندا سي هميشه حيات هوندا.

جان جان هستي دا حال نه ڀيندا = جيسين پنهنجي
هستي نه ماري ٿو

يعني پنهنجي هستي
وڃائي نٿو ڇڏي
نه ڪندو.

نيت نه رک ول آوڻ دي = وري جنم مرڻ
جي چڪر ۾ اچڻ
جو آسرو نه رک

گهن = وڻ.

بد هوائي ۽ دابوٽا پيچ = نفساني خيال ڪڍي ڇڏڻ.
چاگهن = کڻي وڻ.
آيت = پاڪ ست.

آپ وڃاؤڻ = جئري مرڻ؛ خودي گنوائڻ.
فني اثبات = به مخالف لفظ، نه ۽ هاڻو، نه ابود ۽
بود، لا اله ۽ الا الله.

نفي اثبات ڪر ڄاڻين = درويش ٿو چوي ته پنهنجي

خودي گم ڪرڻ (آپ وڃائڻ)

ڪي ئي سچي زندگي سمجهه .

نهيستي ئي سچي هستي آهي .

وچ اپڻا دي آپ نه آئين =

صفحہ ۱۴ .

ذات صفات = الله تعالى جي ذاتي ۽ صفاتي صورت

نر آ ڪار ۽ آ ڪار سروب .

ذاتي = اصل نوراني .

صفاتي = عناصر يا تن جو تيار ٿيل .

احدئون = اصل کان .

عبد = پاتھو

سنگ = پوش .

غازي = جوان .

گام = قدم .

الف جنهنڪي ... لام = جن جو اندر الله تعالى ۾ ۽

ذڪر سان آڄ-رو ٿيل آهي

سي ٻي ڪنهن به ڳالهه ۾ ۽

قات نه ٿا رکن

آلستي انجام = ج - ذهن رب روح پيدا ڪيا تڏهن -

ڪانئن پڇيائين ته ”الست ب - ربڪم“

يعني چا - مان اوهان ج - و رب نه

آهيان؟ روحن جواب ڏنو ”بلي،“

يعني هاڻو. ”قالو بلي“ معني ”چيائون

هاڻو. يعني ”هاڻو، تڏهن - ون اسان ج - و

رب آهي - ن.“ انهيءَ اقرار ڪري

آلستي انجام ڪري سڏيو آهي -

انهيءَ ڏينهن کي ”روز الست“

يا ”روز ميشاق“ ڪري چئبو آهي -

جهڙو .... جام = جيئن ڪر مينهن سان ڀريل سڪل

زمين ڀسائي ٿو، تيئن محبت جو ڀيڻو

سڙيل سڪل دل کي سر سبز ڪري ٿو.

اخذئون سڏائين = الاهي - ورت منجهان اچي

پاڻ کي ٻانهو سڏائين.

(سچل ماڻين به هڪ هنڌ چيو آهي ته ”نوڪر تيس

نه ڄاڻان ڇاڪون، هئس اصل سلطان.“

وچ پڇري = هن خاڪي بدن ۾

اپنا ٻيڙهه رايا جي = تو پاڻ پنهنجي رائيءَ ۽ رضامندي

سان اچي انساني بدن اندر پاڻ

لڪايو آهي.)

صفحہ ۱۵۰

ڪڇلين = سرمي ڀريل اکين.

عشق مجني ... ولهار
 ليلي خاطر مجنون مست ٿي
 ۽ ريو ڳيندو، جبل ڇها ڳيندو ۽
 جهنگ جي وارين ۽ ٻوٽن سان
 روح رهاڻ ڪندو رهيو. سندس
 اصل نالو ”قيس“ هو ۽ هو يمن
 جي سردار حاڪم جو پٽ هو
 پر پوءِ ليلي جي عشق ۾ ڦرندي
 اهڙو ته مست ٿي ويو جو مٿس
 نالو ئي پئجي ويو مجنون يعني
 ”عشق ۾ مستان.“

جنهن کون لڳڙي چوٽ نڀاندي = جنهنکي سڄڻ جي
 گهور ڳهايو آهي.

آتش = باهه

صفحہ ۱۶

اڙي ۾ = پيڇ ۾

ٻانهه سيراندي = آڌار

گفتا ٻول

غيب = ڳجهه

الانسان سري = الانسان سري انا سره = انسان

منهنجو ڳجهه آهي ۽ مان انسان جو

ڳجهه آهيان [حديث قدسي]

[قرآن شريف]

حیرانی = [دنیوی نعمتن لاء] التظاری.

مبینی ۽ سیر = قلب اندر نظارو نور جو.

سانگا = خوف خطرا.

کوثر = بهشت ۾ هڪ چشمي جو نالو، جنهنجو پاڻي

چانديءَ خواه کير کان به وڌيڪ سفيد چيو

ويندو آهي ۽ خطر کان به وڌيڪ خوشبودار،

جنهن جي پيئڻ سان وري آڇ نه لڳي.

صفحہ ۱۷.

ڏيکي سر هيءُ سر کڻجي = هيءُ جند جا ان قربان

ڪري روحاني راز

حاصل ڪجي.

رنگ الاهي = ايشور جو عجب نظارو.

قبلو = ڪعبي شريف جا و طرف جيڏانهن مهڙ ڪري

سجدو ڪجي.

ذات مان ذات = جوت مان جوت، نور سان نور.

دليل = حضرت محمد صلي الله عليه وسلم جي خچر جا پاڻ

حضرت عليءَ کي ڏني هئا. ونه امام حسين

جي گهوڙي "ذوالجناح" کي ڏني هئا. دليل

چوندا هئا.

ونحن اقرب = سڄو جملو آهي ۽

ونحن اقرب اليه = من جبل الوريث [قرآن شريف]

يعني هو مون کان پري ڪينهي، پر گچي ۽ جي رڳن

کان به اوري بلڪه مون وٽ آهي.

[خدا تعاليٰ فرمائي ٿو ته] اسين هن کي يعني
انسان کي سندس گردن جي رڳن کان به ويجهڻ آهيون.
آپ آلائي = پاڻ فرمايو اٿو.

هن کيئون = هاڻي وري ڪيئن؟
هر مظهر = هر صورت ۽ هر نظاريه.
صفحہ ۱۸.

ميخن = شراب پيئڻ جي جاءِ اها درويشي درگاهه
جتي عشق جو جام جاري هجي ۽ درويش
ساقی بڻيو پيو طالبن کي مست ڪري.
شريعت = مذهب.

موسي = پيغمبر جو نالو (Mo es)، کيس ڪليم الله
ڪري ٻڌو، چوندا آهن. سندس امتي
يهودي (Jew) آهن.

ابراهيم = پيغمبر جو نالو، جنهن کي خايل الله (خدا
جو دوست) ڪري چوندا آهن.

عيسيٰ = ڪرستان جي پيغمبر جو نالو، بيبي مريم
جو فرزند، هن کي ” مسيح “ ڪري به
چوندا آهن، جنهن جي معنيٰ آهي دوست
احمد = اسلام جي پيغمبر حضرت محمد صاحب جو
ذاتي نالو، جنهن سان کيس بهشت ۾ سڏيو وڃي ٿو.

يحيٰ = (St. John the Baptist) هڪڙي پيغمبر جو
نالو، جو نهايت سخي دل هو.

Arabic name for the prophet Enoch. = ادریس

هڪ پيغمبر جو نالو.

جرجيس = زردشت؛ پيغمبر ج - و نالو، پارسين جو -
پيغمبر.

داؤد = پيغمبر (Davaid) جو نالو. سليمان بادشاه
جو پيءُ. سندس پرارتنائن جي - ي ڪتاب ڪي
زبور (Psalms) سڏبو آهي.

صفحہ ۱۹.

صنعان = درويش جو نالو.

گڻل جڻيا صنعان آيا = سچل فقير چيو آهي تہ

”جڻيو ڪفر صنعان وجهايو“

يعني تون ئي ساڳيو الله آهين جنهن صنعان فقير

جي گچي ۾ ڪفر جو ڌاڳو [جڻيو] وڌو.

جڻيو ڪفر = خلق جي جڻ ڦٽ.

سيف = تار.

الف = الله.

لام ڏي مول نہ لڙيان = لوڪ جو اصل خيال نہ ٿي
ڪريان.

صفحہ ۲۰.

ميرون = ڏوراپا.

عرش عظيم = مٿاهين آسمان.

چوڪان = نيزا، نوڪان.

صفحہ ۲۱.

عشاقن = عاشقن.

رہبر = مرشد [راہ ہلائیوندر]

صفحہ ۲۲.

پور مغان = رہبر مرشدہ رند

پر جہایو = سمجھایو

روز ازل = آہو ڏينهن جڏهن روح خلقوا ويا.

عقاب = بازہ

مہتاب = چند جھڙو سھڻو.

صفحہ ۲۳.

سڪ جا سڳا = محبت جي تصبيح.

پکي آءِ پھي = جھوپڙي ۾ گھري اچ.

سون نمائيءَ جھڙي [پکي يا جھوپڙي] پورو ڪج ڀتار.

(شاہ)

صفحہ ۲۴.

سڪ جا سانڀر = محبت جي گھڙين جي يادگيري.

چڏڪن جوشن چڙيون = گھنڊئين جيان پھي ٿي ڪنن

۾ وڃي.

پروانو = پتنگ

صفحہ ۲۵.

ملي = ٺھي تمار ٿي.

مڙگان = اکين جي پنبڙين جا وار (eyelashes) جن
 کي ٿورن سان پيمت ڏي-ي آهي ۽ ڀرون
 کي ڪمان سان، جنهن مان اه-ي تير
 چٽندا آهن-ن، جڏهن معشوق عاشق کي
 پنهنجي نظر سان گهاٽيندو آهي.

صفحہ ۲۶.

ليتم = ڪسيهم.

حيدر = حضرت علي ۽ گ-ي " حيدر " سڏيندا آهن.
 " حيدر " لفظ جي معنيٰ آهي شينهن. حضرت
 علي ۽ کي شير م-رد يعني شينهن جهڙو مڙس
 ۽ شور - خدا به چوندا آهن.

لا = نيسي = نفي.

شعلي = چٽنگ.

توڪل = خدا ته الي تي اسرو.

ريهي = ريهو ڏيئي مضبوط ڪئي، قابو ڪئي.

پڇي پورا ڪيائون ديهي = پنهنجي هستي نيسيست

ناب-وڌ ڪري ڇڏيائون.

پنهنجي خودي يا آپ-و

ڪڍي ڇڏيائون.

صفحہ ۲۷.

پرت = عشق.

داستان = بيان.

اُڀرين = روح رهاڻ ڪن.
 ساڳ ميخانه = محبت واريون جايون.
 جوڙ = جڳهه، مڪان.
 ڏاهي = سڀاڻي، مرشد.
 نفي ڪر نانءُ پنهنجو = پنهنجي خودي ماري ڇڏ.
 مڪو ملتان = پاڪ شهرن جا نالا.
 دل مدينه .... ملتان تون = قلب اندر ڪعبو ڏٺوسين ....

پا

جي پائين جو ڳي ٿيان ته منجهه ٿي پري مره
 منجهه ٿي ڦيرت ٺڪيا، منجهه ٿي گورو جو ڪهـ.
 منجهه ٿي ڀـابو ٻڪيا، منجهه ٿي ڦـارڻ سره
 بستي ڏورم بر، تون خود آهين ٿڪيو.

صفحہ ۴۸.

ظهرو ذات جو = الله جو نور
 دفتري ديوان = قاضي، منصف.
 [آبي ملان، آبي قاضي، آبي درس پڙهائين ٿـون]

صفحہ ۴۹.

عشا قاندي = عاشقن جن.

وحدت = هڪڙائي.

ڌريام = بهادر، ماجه، مٿير.

پگانا = اڪيلي سر.

چاڻي مرد ملام = مڙس ماڻهو ملامت سر ٿي ڪڍي.

صفحہ ۳۰

گنورہیا = بہادر

گام = قدم

دیری = مکان

چایس = کنیائین

شمس قمر = سج و چاند

پھون = گھٹو

تازیون = دل جی دری

صفحہ ۳۲

ئل = خوشیء سان اچ

دام = چار

کیس = قہر

صفحہ ۳۳

موتو قبل = جھری مر

الستی انجام = قالو بلی وارو قول

صفحہ ۳۵

وت نہ پائن وار تر جیترو تفاوت بہ نہ تا سمجھن

صفحہ ۳۶

جھنگ سیال = پنجاب چ و هک ضلع رانجھ

واریء ہیر جو وطن

صفحہ ۳۷

قیل قال = اجائی بکوات

بي سر تي = حياتي تان هٿ ڪڍي.

وير وريام = سورهي.

ڪڇڻ جو ڪام = ڪڇڻ جو ڪم ڪڇا جيڪي

ڪجهه سانڍي يا سهي نه سگهن،

اروت ۽ خام.

(اڃا تون اروت ڪوري خبر نه لهين)

[شاه]

[خالق ڇڻ م خام تون - م ڪي ڇڻ مخلوق]

[شاه]

صفحہ ۴۸.

گهورن سان گهٽي = نظر سان نهوڙي.

صفحہ ۴۹.

رلف جي تار ۾ = پٺور جهڙن ڪارن وارن جي

دام ۾.

صفحہ ۴۰.

ملاست چاوين = سر تي گلا ڪڍين.

صفحہ ۴۱.

هو داهل = " هو " جو آواز قلبي ذڪر.

سلان = ٻڌايان.

علان = ڪام.

صفحہ ۴۵.

گوڙهن ڳاٽ پري = اکين مان آب هاري.

پانڌي = پيغام آڻيندڙ

اٿي منجهه اڙي = ڦاهي ۽ ڦاٿي، دام ۾ اڏڪي.

ننڍ نه آوي = آرام نه اچي.

صفحہ ۴۶

ونجلي = مرلي.

صفحہ ۴۷

ڪوٺاندي = ڪيڙي ۽ سندس ماڻهن جي.

ڪيڙو = هير جي مرد نورنگ جي ذات.

ڪيڙو وجهان ڪوه (سچل)

ڏوت :- هير چوچڪ جي ڌيءَ ذات جي - سيال

جهنگ سيال (پنجاب) جي ويٺل هئي. سندس

محبوب رانجهو هزاري جي ملڪ جي حاكم جو

پٽ هو. کيس " شاه هزارو " ڪري پيو. چوندا آهن

سل = پڌا.

رڻن = رات.

صفحہ ۴۸

خودي = آپو.

من منائون = من کي مڃائين.

دن رين = ڏينهن رات.

پهڳڻ = گهڻن گهڻ وارو، مرشد.

سڳ هي جهليو جهولي = هي نمائي پنهنجي جهولي

۾ جهليو.

صفحہ ۴۹

پاڻي سر مونن = مٿو گوڏن ۾ وجهي.

(پاڻي منهن مونن ۾ غربت سان گذار)

[شاه]

ڪڏان = ڪڏهن.

دم منصوري = منصور وارو نعرو، انالحق.

آلاوي = ٻولي.

صفحہ ۵۳

اد ماد = خيال؛ پور.

صفحہ ۵۴

صبیحاني تا حق جو.

منجھہ قرآن مذکور هيا = قرآن ۾ ذکر ٿيل آهي.

لامڪاني = بي مڪان؛ خدا تعاليٰ؛ جنهن جي

ڪا خدا ص مقرر ڪو نه آهي، يعني

هر جا حاضر.

صفحہ ۵۵

قل هو الله = قل هو الله احد = چڻ، تـ، و هـ

الله آهي.

هو هو الله = قلبي ذڪر.

گمراه = بي خبر.

اقرار = الستى قول [قالو بلى وارو]

خيال وڌ خطرا = وهم سڀ تڙي ڪيو.

صفحہ ۵۷.

سگ = مکتو.

کرڙي = ننڍي مڇي.

رائيون = عيش عشرت ڪري.

طمع کي تڙي = لالچ کي ڪڍي.

صفحہ ۵۸.

سرميري = منهنجي سر تي.

ويکيم = ڏنم.

فاتن جو مرڪ = آلهن کي لائق نه آهي.

صفحہ ۵۹.

” وحدت واري وات “ جي بدران پڙهڻ گهرجي —

” وره واري وات “.

ورھ = برھ.

وحدت جي وادي ٿيا غرق = هيڪڙائيءَ ۾ هڪ

ٿي وياء.

صفحہ ۶۱.

خاطي = پانڌي.

صفحہ ۶۲.

في الله ۾ = الله جي تصور ۾.

کتا = محو ٿيا.

معکم = پڪي پختي طرح

اسلام = خدائِي وات ؛ صاح سمانت واري وات ؛
دين اسلام۔

مار = رمز ؛ اشارو۔

دور = پڙهڻ ؛ مطالعہ۔

صفحہ ۶۴۔

سير = رستہ۔

کتوري = کستوري ؛ خوشبودار بوٽي۔

واسيا خوشبودار ٿياہ۔

وکر = واپار۔

(نوٽ :- درويش چوندا آهن تہ۔ ھي ۽ انسان

ھن دنيا ۾ وٽجار ويا واپاري ٿي آيو آھي ۽ حياتي ۽

جو سفر کائي وڃي پنهنجي شاہ يعني اللہ تعاليٰ

کي ليکو ڏيندو۔ جيئن ڪنھن گماشتي کي شاہ پٽسا

ڏيئي ڏيسارو نفعي لاءِ موڪليندو آھي ؛ تيئن ڏسي تعاليٰ

انسان کي اٺاھ طاقتون ڏيئي ھن دنيا ۾ نيڪي ڪرڻ

لاءِ پيدا ڪيو آھي)۔

صفحہ ۶۵۔

ھول = وھم۔

قادر = رب تعاليٰ۔

قوي وڏو۔

ياکي نہ ٿي ۽ يار ڏانھن = ڏٺي ۽ ڏانھن منھن نہ موڙ،

صفحہ ۷۱۔

عشق مجازي = انساني عشق۔

عشق إلهي = حقيقي عشق.

ملوت = گلا.

مير = منبر = مسجد ۾ ٿلهو جنهن تي بهي ملان
پانگ پڙهندا آهن يا عالم ويهي وعظ
ڪندا آهن.

شملا چا پنڌ = پٽڪو کڻي ٻڌ : شاهي تاج سرتي رک
ماهي = يار.

صفحہ ۷۲.

بقائي = لازوال هستي، دائمي هستي، آها زندگي
جا ڪڏهن به ناس نه ٿئي.

عهد لکئي = قسمت.

فنا في الله = الله جي ذات ۾ گم ٿيڻ، پنهنجي
جزي هستي ڪل ۾ سمائڻ.

صفحہ ۷۶.

ديميون = آواز، گجگوڙ.

صفحہ ۷۷.

الحمد = الحمد لله، ساراه ڪجي الله تعاليٰ جي.
God be praised!

صفحہ ۷۸.

ذر جو = نهايت ڏکيو.

گهائي = ڦٽي.

من مسیت قلب کعبو = هي ۽ خیال فقیر صاحب وري
 وري پي ظاهر کيو آهي.
 بهن درویشن جو پڻ اهوڏي
 خیال آهي. جيئن ته
 من سڙا، دل دوارڪا، کایا، منجه، کلهي،
 چیتن وءِ پي چت ۾ الڪب ابنهاسي
 (ساهي) =

صفحہ ۸۱

سهاون دي = (سوري ۽ ني) چاڙهي جي.

صفحہ ۸۳

پيزاردا = جتي ۽ جو.

صفحہ ۸۴

حج اکبر = وڏو حج، قلب اندر دیدار.

حج اصغر = ننڍو حج.

انور = نوراني.

صفحہ ۸۶

دنپريان = آواز.

ويسان = ويندس.

سانون = اسان کي.

صفحہ ۸۷

کداگر = فقير.

پوشن متايو = صورت بدلائي.

لمو (کانگل) بڌاء (اي کيانتا) .

جهوڪ = بينڪ .

مهرئون = مهرباني ڪري .

رل گئي ذات صفائي = ذات ۽ صفات هڪ ئي ويئون :

عبد ملي الله سان هڪ ئي ويو .

صفحہ ۸۸ .

سيپاوندائين = وڏي ٿو .

صفحہ ۹۰ .

اڪسير دا = عجيب قسم جو .

گاهي = گاه وارو .

لاوان مٿن لڏيان = هڪ ئي ويس .

ديد ويڪيم = ديدار ڪيم .

صفحہ ۹۵ .

بابور = پڻڪو، آواز .

چٽ گهٽ ۾ = گهٽ ٻسوت ۾ اوچتو ٿي اوچتو .

چپ چاپ ۾ .

شرح = شريعت .

ڪلور = قهر .

ويڙهيچن = جهانگين، ماروٿڙن، سانگين، پنھوارن،

اعرابين، سنگهارن ....

صفحہ ۹۶ .

ڪٿيون = ڪٿو يا جنهنڪي مٿو به چوندا آهن (مصلح

دار ڏٺو، جنهن ۾ ڀسي وغيره پوندي آهن) (مصلح

پل = جهل.

سل = تنگ.

قلد ڪهايا = تقدير مارايد.

سرزو ڏنائون = شهيد ٿيا.

سيج ۾ بر پٽ ۾.

تاس آج

[هن بيت ۾ اشارو آھ — ي حضرت حسن ۽ حضرت

حسين ڏانهن] .

صفحہ ۹۷.

ستاھن = ستا آھن = سمھيا آھن.

مرم = لڇ.

لقب مھڻو.

سر ڪند = خوشبودار ڪاٺ، چندن.

ريھان دانھون.

صفحہ ۹۸.

جڙيون = پختيون اٽڪي ويئون.

ڏيل = جسم.

جيءُ گھريا هن جيئي = جيڪي منھنج — دل وٽس

محبوب آھن.

چور ڪڍي = پرزا پرزا ڪڍي.

چاڪن ڦٽن.

ذوق . محبت.

صفحہ ۱۰۰۔

جالن = گذارین۔

کوٹن ۾ = محلانن ۾۔

پٽن = واريءَ جي دڙن۔

پاڻا = جايون۔

صفحہ ۱۰۱۔

جکيتو = دکيتو۔

ڊپ نڪو دارون = دوا نڪو درمل۔

صفحہ ۱۰۲۔

مليو ڏک ڏاج = ڏک مونڪ-ي ائين مليا آھ-ن، جيئن

ڪنٺار کي ڏاج ملندو آھي۔

صفحہ ۱۰۶۔

چپر = جبل۔

هول ٻڌا اٿم = انجام ڪيا اٿم۔

آماڙيون = پرندڙ ڪاٺيون۔

صفحہ ۱۰۷۔

ڪيئن مڃيان - تقدير جو لکيو ڪيئن ڦيرايو

گورن جو گس ۽ اٿن جو چارو۔

صفحہ ۱۱۳۔

معراج : حضرت محمد صاحب (صلي الله عليه وسلم) جو بهشت

ڏانهن چڙهڻ۔

صفحہ ۱۱۹۔

ورتيآ : ورت وارا برهمڻ۔

صفحہ ۱۲۰.

اسیر = قیدی.

ستیر = دلچاہہ.

وحدت = ہیکڑائی.

صفحہ ۱۲۱.

ہل تڑی = داہی کیدہ.

دوئیء جی دیوار = پیاٹی یا حجاب جا پڑدہ.

صفحہ ۱۲۲.

کر پر = کوسی رکہ پر.

سوک مانی = کوکی.

(" سوک مانی پچاٹھ " هك اصطلاح بم آهي

يعني سزا ڏيڻ).

طوق = زنجير.

صفحہ ۱۲۳.

من مسیت = من مسجد.

پڑہ نمازان نیمہن جون = محبت من پر رکہ.

آڏي = کسٹ جی کائی، قتل جو میدان.

صفحہ ۱۲۴.

افلاک = آسمان.

وینگس = سهڻي زال.

پوري = اڀائی.

کھی = چڻي.

کهندي = پنڌ کندي.

صفحہ ۱۲۸.

مرسل = پیغمبر صاحب.

صفحہ ۱۳۰.

فانص = نیچ.

مندھٹی = قیٹو پڑھی.

مین = اکیون.

چائی = مٹی کٹی.

گہور = نظر.

صفحہ ۱۳۱.

جار = انتظاری.

چٹکی = وچی.

چڑی = گھنڈی.

صفحہ ۱۳۳.

شفاعت = مهر.

نیر کھو = دکی کیو.

سام نہ پرتو = آزار آیل جی پارت اٹو.

قیام = قیامت.

صفحہ ۱۳۴.

ووژیندس = گولیندس.

وٹکار = وٹراہ وڈن جا جھگٹا. لس پیلے

جھنگ جو نالو، جتان سسئی کئی

جی گولا ۾ لنگھتو پيو هو.

پورائو = نوکر.

رب غفور = دہی مہربان.

ادراتو = انتظارِي.

ڏنڻ = جلدِي.

صفحہ ۱۴۴.

ٿڌو = جاء.

لحم = گوشت، ماس.

طالع = ستارو.

صفحہ ۱۴۵.

مشائخي = وڏو ماڻهڙو.

صفحہ ۱۴۶.

مير = مدائي.

تهدل = پڪدم.

آڻڻ = کٽڻ جي جاء.

آجاريو = صاف ڪيو.

دور ڪئي ديهي = پنهنجي هستي ماري ڇڏي.

وڃي ذات گڏي ذات سان = اصلي ٿڌي مان نڪتل

نيٺ وري وڃي ٿڌي مان نڪتل

سان ملي هڪ ٿي.

مشاهدو = ديدار، نظارو.

بهي = ڪپهه جي پوٺي.

صفحہ ۱۴۸.

جي چاڙهيائون ... لائون ڪين ڪي = پنهنجي سڻن

تي سڄا رهيا.

صفحہ ۱۴۹.

پنڊي ٻڌي = ضد ماري پيو.